

ERIARVOISUUDEN LUOMAA PELKOA?

Taloudellisen eriarvoisuuden kytkös rikollisuuden pelkoon
Euroopassa

Sosiologia

Turun yliopisto

Pro gradu -tutkielma

Pietari Kujala

Tammikuu 2017

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Sosiaalitieteiden laitos/ Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

KUJALA, PIETARI: Eriarvoisuuden luomaa pelkoa? Taloudellisen eriarvoisuuden kytkös rikollisuuden pelkoon Euroopassa

Pro gradu -tutkielma, 60 s., 11 liites.

Sosiologia

Tammikuu 2017

Tarkastelen tutkimuksessani rikollisuuden pelkoa, joka voidaan lyhyesti määritellä jonkin rikoksen uhriksi joutumisen peloksi. Jonkin asteinen rikollisuuden pelko voi olla hyödyllistä, sillä se voi ehkäistä henkilön joutumista tilanteeseen, jossa hän saattaa joutua rikoksen uhriksi. Liian pitkälle menevä pelko kuitenkin lisää pahoinvointia ja ahdistusta, huonontaa terveydentilaa sekä aiheuttaa turhaa ihmisten ja sosiaalisten tilanteiden välttelyä. Rikollisuuden pelolla on näin myös fyysinen ulottuvuus. Pelon havainnointia vaikeuttaa se, että se on hyvin yksilöllinen ilmiö. Siihen vaikuttavat monet erilaiset yksilötason tekijät sekä ihmisten taipumus pelätä erilaisia rikostyyppejä ja erilaisia uhkaaviksi koettuja paikkoja ja tiloja.

Tarkempi tutkimuskohteeni on eriarvoisuuden kytkös rikollisuuden pelkoon Euroopassa. Taloudellinen eriarvoisuus viittaa taloudellisten resurssien epätasaiseen jakautumiseen. Pohdin, miten eriarvoisuus on kytköksissä pelkoon Euroopassa sekä miten erilaiset yksilötason tekijät vaikuttavat eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon yhteyteen. Eriarvoisuuden mittareina käytän Gini-kerrointa, S80/S20 -suhdetta, materiaalista deprivatiota sekä suhteellista tuloköyhyysvajetta. Tutkimukseni on kvantitatiivinen ja tutkimusmenetelminä käytän ristiintaulukointia sekä logistista monitasomallia. Aineistona käytän Eurostatin sekä European Social Surveyn tuottamia tilastoaineistoja.

Tuloksien mukaan maatason taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä rikollisuuden pelkoon Euroopassa. Gini-kertoimien, S80/S20 -suhteiden sekä materiaalsen deprivatioiden kohdalla yhteys pelkoon on heikko tai kohtalainen. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen yhteys pelkoon on erittäin heikko. Eriarvoisuuden yhteys rikollisuuden pelkoon on sitä voimakkaampaa, mitä suuremmasta eriarvoisuuden tasosta on kyse. Yksilötason tekijöiden vakiointi vaikuttaa kuitenkin voimakkaasti eriarvoisuuden ja pelon yhteyteen. Eryteisesti luottamuksen, median ja aikaisemman uhrikokemuksen vaikutus on tässä yhteydessä voimakas. Materiaalsen deprivatioiden kohdalla myös koulutustasolla sekä koetulla tulojen riittävyydellä on selkeä vaikutus. Yksilötasontekijät toimivat tässä siis selkeästi välittävinä tekijöinä.

Asiasanat: rikollisuuden pelko, taloudellinen eriarvoisuus, rikollisuus, Gini-kerroin, S80/S20 -suhde, materiaalsen deprivatio, suhteellinen tuloköyhyysvaje, logistinen monitasomalli

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
2. KESKEISET KÄSITTEET	5
2.1. Rikollisuus.....	5
2.2. Rikollisuuden pelko.....	10
2.3. Taloudellinen eriarvoisuus.....	16
3. AIKAISEMPI TUTKIMUS.....	22
3.1. Taloudellinen eriarvoisuus ja rikollisuuden pelko.....	22
3.2. Yksilötason tekijät ja rikollisuuden pelko.....	27
4. TUTKIMUSASETELMA.....	35
4.1. Tutkimuskysymykset.....	35
4.2. Aineisto ja muuttujat.....	37
4.3. Menetelmät ja tutkimusetiikka.....	41
5. ANALYYSI.....	43
5.1. Kuvaileva analyysi.....	43
5.2. Selittävä analyysi.....	45
6. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	51
6.1. Tulokset ja pohdintaa.....	51
6.2. Tutkimuksen puutteet sekä jatkotutkimusaiheet.....	58
KIRJALLISUUS.....	61
LIITTEET.....	70

1. JOHDANTO

Pro gradu -tutkielmani aihetta pohtiessani aihealueekseni rajautui ensin rikollisuus ja sen aiheuttama turvattomuuden tunne. Niiden tarkastelu samassa tutkielmassa osoittautui kuitenkin liian suureksi kokonaisuudeksi, joten tutkimuskohteeni rajaaminen oli edelleen tarpeen. Rikollisuuteen liittyen minun oli vaikea keksiä mitään vähemmän tutkittua näkökulmaa, joka olisi mahdollista toteuttaa pro gradu -tutkielman yhteydessä. Tämän vuoksi en nähnyt, miten saan aiheesta irti uutta tietoa, jonka avulla voisin tutkimukseni perustella. Rikollisuus ei myöskään ole minulle erityinen henkilökohtainen kiinnostuksen kohde, mikä olisi pakottanut minut valitsemaan sen aiheekseni.

Rikollisuuden aiheuttama turvattomuuden tunne on sen sijaan jotain, mistä huomasin kiinnostuvani yhä enemmän ja jonka lopulta valitsin tutkimuskohteeni. Se on aihe, jonka tieteelliseen tutkimukseen en ollut aikaisemmin tutustunut. Se on myös jotain, jonka tunsin olevan henkilökohtaisella tasolla tuttu myös itselleni. Moni on varmasti tuntenut jossain vaiheessa tai tilanteessa turvattomuuden tunnetta, joka johtuu rikollisuuden uhriksi joutumisen riskistä. Aikaisempia tutkimuksia läpi kahlatessani huomasin, että rikollisuuden aiheuttamalle turvattomuuden tunteelle on olemassa oma käsitteensä: rikollisuuden pelko. Lyhyesti määriteltynä se tarkoittaa rikoksen uhriksi joutumisen pelkoa (Grabosky 1995, 1).

Rikollisuuden pelkoon liittyvä tutkimus on tärkeää, koska se on monien tutkimuksien (esim. Korander 2000; Hummelsheim ym. 2010; Visser, Scholte & Scheepers 2013) tuloksien perusteella yhteydessä ihmisten hyvinvointiin ja on näin myös yhteiskunnallisesti merkittävä tekijä. Rikollisuuden pelko kytkeytyy muun muassa moniin sosiaalisiin ongelmiin ja se on viime vuosikymmenten kuluessa noussut huolenaiheeksi niin kriminologian, uhritutkimuksen, lainsäätäjien, poliisien, median kuin sekä myös tavallisten kansalaisten keskuudessa (Lee 2011, 1). Jonkin asteinen rikollisuuden pelko voi jopa ehkäistä uhriksi joutumista, mutta liian voimakas pelko voi puolestaan aiheuttaa valtavaa ahdistusta ja turhaa välttelyä (Korander 2000, 189). Näin se myös vaikuttaa koettuun terveydentilaan, luottamukseen sekä sosiaaliseen toimintaan osallistumiseen (Visser, Scholte & Scheepers 2013, 278).

Rikollisuuden pelon on havaittu aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Grinshteyn ym. 2016; Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Kempainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Chongatera 2013; Smolej 2011) olevan myös vahvasti kytköksissä erilaisiin yksilötason tekijöihin. Näitä ovat erityisesti sukupuoli, ikä, koulutustaso, henkilön osoittama luottamus sekä aikaisemmat rikoksen uhriksi joutumisen kokemukset. Yksilötason tekijöiden vaikutuksen sijaan, olen kuitenkin enemmän kiinnostunut tässä tutkimuksessa siitä, *miten maatasen taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä rikollisuuden pelkoon Euroopassa?* Taloudellinen eriarvoisuus viittaa taloudellisten resurssien epätasaiseen jakautumiseen ja siihen liittyviin prosesseihin (Salverda, Nolan & Smeeding 2011, 8).

Tarkastelen siis makrotason ilmiön kytköstä yksilötason ilmiöön. Haluan selvittää, miten maatasolla mitattu eriarvoisuus on yhteydessä yksilötasolla esiintyvään pelkoon. Pohdin tässä tutkimuksessa, (1) *minkälainen kytkös maatasen taloudellisella eriarvoisuudella on rikollisuuden pelkoon Euroopassa yleisellä tasolla?* Tämän yhteydessä tarkastelen, (2) *miten käyttämäni erilaiset taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorit ovat yhteydessä pelkoon?* Koska rikollisuuden pelko on vahvasti yhteydessä erilaisiin yksilötason tekijöihin, tarkastelen myös, (3) *miten nämä tekijät vaikuttavat taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon väliseen mahdolliseen yhteyteen?* Monissa tutkimuksissa kartoitetaan ihmisten pelkoa joutua rikosten uhreiksi ja yksilötason tekijöiden yhteyttä siihen (esim. Rueda & Stegmueller 2016; Grinshteyn ym. 2016; Callanan & Rosenberger 2015; Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Kempainen, Lönnqvist & Tuominen 2014, Visser, Scholte & Scheepers 2013; Semyonov, Gorodzeisky & Glikman 2012), mutta nimenomaan taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon väliseen yhteyteen liittyvää tutkimusta ei ole tehty kovin paljoa. Tämän johdosta haluan tarkastella sitä tässä tutkimuksessa ja osaltani täyttää aikaisemmassa tutkimuksessa olevaa aukkoa.

Taloudellisen eriarvoisuuden tutkimuksen tärkeys kiteytyy Göran Therbornin (2013) näkemyksessä eriarvoisuudesta. Hän kutsuu sitä ihmisarvon polkemiseksi, jolla kielletään sen uhreilta mahdollisuus kehittyä. Hän näkee eriarvoisuuden ilmentyvän muun muassa köyhyytenä, voimattomuutena, stressinä, epävarmuutena ja turvattomuutena sekä elämässä esiintyvien mahdollisuuksien rajoittumisena. (Mt. 1.)

Tukea tähän antavat myös Richard Wilkinson ja Kate Pickett (2009), joiden mukaan valtion sisäinen varallisuuden mahdollisimman tasainen jakautuminen olisi merkittävä tekijä ihmisten hyvinvoinnille. Taloudellinen eriarvoisuus, kuten muun muassa suuret tuloerot, ovat yhteydessä tyytymättömyyteen, huonovointisuuteen ja sosiaalisiin ongelmiin. (Mt. 11–30.) Taloudellinen eriarvoisuus on siis merkittävä yhteiskunnallinen tekijä, jolla on monenlaisia vaikutuksia ihmisiin. Näin ollen myös siihen liittyvä tutkimus on perusteltua.

Salverda, Nolan & Smeeding (2011) listaavat lisäksi kolme syytä tutkia taloudellista eriarvoisuutta. Heidän mukaansa, taloudellista eriarvoisuutta on syytä tutkia jo pelkästään tieteellisen tiedon tuottamisen nimissä sekä ymmärtääksemme paremmin ympäröivää maailmaa. Tieteellä ja tieteellisellä tiedolla on heidän mukaansa itseisarvo, joka jo sinällään tekee myös eriarvoisuuden tutkimuksesta perusteltua. Toiseksi, eriarvoisuus on jotain, joka herättää voimakkaita tunteita ihmisissä ja monilla on siitä vahvoja mielipiteitä. Eriarvoisuuden tieteellinen tutkimus auttaa osaltaan tuottamaan tarkempaa tietoa, jonka avulla voidaan joko saada tukea hypoteeseille tai hylätä niitä. Kolmas syy tutkia taloudellista eriarvoisuutta on sen vaikutusten ja siihen vaikuttavien tekijöiden selvittäminen. Pelkkä eriarvoisuuden tason tarkastelu ei sinällään kerro mitään, vaan on tärkeää kartoittaa eriarvoisuuden suhdetta ympäröivään maailmaan. (Mt. 5–6.) Taloudellisen eriarvoisuuden tutkimuksen tärkeys, rikollisuuden pelon merkitys hyvinvoinnille sekä makrotason eriarvoisuuden ja pelon välisen yhteyden tutkimuksen verrattainen vähyys toimivat kaikki oivallisena motivaationa tälle tutkimukselle.

Aloitan tutkimukseni pohtimalla ensin hieman yleisemmin siihen liittyviä keskeisiä käsitteitä. Pohdin ensin rikollisuuden määritelmää ja rikoskäyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä sekä sitä, miten rikollisuutta mitataan ja havainnoidaan. Rikollisuuden käsitteen pohtiminen tässä yhteydessä on tärkeää, sillä rikollisuus ja rikollisuuden pelko ovat käsitteinä vahvasti kytköksissä toisiinsa. On siis hyvä ymmärtää myös sitä ilmiötä, mitä rikollisuuden pelon yhteydessä oikeastaan pelätään. Seuraavaksi tarkastelen rikollisuuden pelon määritelmää ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä sitä, miten sitä on mitattu ja havainnoitu aikaisemmissa tutkimuksissa. Viimeisenä

keskeisenä käsitteenä tarkastelen taloudellista eriarvoisuutta, sitä mitä se on, miten ja mihin se vaikuttaa sekä miten sitä on mitattu aikaisemmissa tutkimuksissa.

Näiden käsitteiden pohtimisen jälkeen käyn läpi aikaisempaa taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välisen yhteyden tutkimusta sekä aikaisempaa erilaisten yksilötason tekijöiden ja pelon välisen yhteyden tutkimusta. Tutkimusasetelman yhteydessä esittelen tarkemmin tutkimuskysymykseni, käyttämäni aineiston sekä menetelmät. Aineistonani toimii Euroopan unionin alaisen tilastokeskuksen, Eurostatin taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien datasta sekä European Social Survey -kyselytutkimuksen keräämästä datasta yhdistämäni aineisto. Tutkimukseni on kvantitatiivinen ja tutkimusmenetelminä käytän ristiintaulukointia sekä logistista monitasomallia (*mixed effects logistic regression*), joiden avulla tarkastelen aineistoani analyysi-osiossa. Johtopäätöksissä käyn läpi tutkimukseni tuloksia sekä pohdin sen mahdollisia puutteita ja jatkotutkimusmahdollisuuksia.

2. KESKEISET KÄSITTEET

2.1. Rikollisuus

Yksinkertaisimmillaan rikos voidaan määritellä teoksi, joka on lain mukaan rikos. Se voidaan jakaa niin sanottuihin perinteisiin rikoksiin, omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin sekä rikoksiin, jotka ovat tyypillisiä moderneille yhteiskunnille. Perinteisiä rikoksia ovat muun muassa kuolemaan johtava väkivalta sekä muu tahallinen väkivalta. Moniin erilaisiin omaisuuteen kohdistuviin rikoksiin kuuluvat esimerkiksi varkaudet, näpistykset ja vahingonteot. Ne on määritelty rikoksiksi useimmissa yhteiskunnissa, joissa on rikoslaki. Usein ne ovat hyväksyttävän käytöksen vastaisia myös yhteisöissä, joissa ei sinällään ole rikoslakia. Moderneille yhteiskunnille tyypillisiä rikoksia ovat puolestaan esimerkiksi liikenneriikkomukset, informaatorikokset sekä erilaiset talousrikokset. (Kivivuori 2008, 21–22.)

Yhden ajatuksen mukaan rikollisuuden määritelmä on täysin riippuvainen sen oikeudellisesta määrittelystä. Rikoksia siis yhdistää tämän ajatuksen mukaan, vain se että ne ovat kaikki lain mukaan rikoksia. Tätä ajatusta tukee rikosten moninaisuus ja erilaisuus. Ajatusta rikollisuudesta oikeudellisen määrittelyn toiminnantuotteena tukee muun muassa erilaisten nautintoaineiden eri aikoina vaihdellut kriminalisointi. Esimerkiksi 1700-lopun Ruotsissa kahvin juonti oli kielletty moneen kertaan. Monet tutkijat kuitenkin myös muistuttavat, että paine jonkin teon määrittelemiseksi rikokseksi tulee usein tavallisten kansalaisten keskuudesta. Heidän mukaansa ”rikoslain ydinalueiden kriminalisoinneista vallitsee verraten pitkälle menevä yksimielisyys”. Tämä yksimielisyys on heidän mukaansa löydettävissä sekä nyky- että historiallisista yhteiskunnista. (Kivivuori 2008, 21–23.)

Esimerkiksi Eurostat hahmottelee omassa Euroopan laajuista rikollisuutta vuosina 2006–2009 kuvaavassa *Crime and Criminal Justice* -raportissaan (2012) kolme tällaista ydinaluetta. Ne ovat väkivaltarikokset, varkaudet sekä huumerikokset. Väkivaltarikokset sisältävät murhat, pahoinpitelyt, seksuaalirikokset sekä väkivaltaiset ryöstöt. Varkaudet taas sisältävät omaisuusrikokset, kuten asuntomurrot sekä autovarkaudet, joiden yhteydessä ei ole käytetty väkivaltaa varkauden uhria kohtaan.

Huumerikokset puolestaan sisältävät huumeiden laittoman tuottamisen, kuljettamisen, myynnin sekä rahoittamisen. (Mt. 2–4.) Maailmanmittakaavassa tarkasteltuna Euroopassa tehtyjen, poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on pienempi kuin useammassa muussa maanosassa. Esimerkiksi Eteläisessä Afrikassa sekä Latinalaisessa Amerikassa tehtyjen rikosten määrä voi olla kolminkertainen Eurooppaan verrattuna. Euroopan sisällä Itä-Eurooppa erottuu selkeästi muista alueista. Siellä poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä voi olla jopa viisinkertainen verrattuna Pohjois-, Länsi- ja Etelä-Eurooppaan. Pienintä rikosten määrää on puolestaan Pohjois-Euroopassa. Huolimatta Itä-Euroopan ja muun Euroopan välisestä suuresta erosta, trendi rikosten määrässä on Euroopan kohdalla kuitenkin ollut 2000-luvulla tasaisesti laskeva. (YK 2016, 5–13.)

Rikokseen johtavaan käyttäytymiseen vaikuttavat niin yksilön henkilökohtaiset ominaisuudet kuin olosuhdetekijät. Yksilön henkilökohtaisista ominaisuuksista erityisesti aggressiivisuuden, impulsiivisuuden, hyperaktiivisuuden, itsekontrollin puutteen, alhaisen sosiaalisuuden ja psykopatian on todettu olevan yhteydessä rikoskäyttäytymiseen. (Elonheimo 2010, 23.) Näistä erityisesti psykopatiaa pidetään yleisesti yhtenä merkittävistä väkivaltarikosten aiheuttajista. Joidenkin tutkijoiden mukaan, psykopaatit ovat vastuussa jopa puolesta yhteisöissä tapahtuvista väkivaltaisista rikoksista ja psykopatiaan liittyvät ominaisuudet ovat melko luotettava ennustaja muun muassa rikoksenuusimiseen liittyen. (Thomson, Towl & Centifanti 2016, 258.) Rikoskäyttäytymiseen liitetään lisäksi usein käytöshäiriöt, antisosiaalinen persoonallisuushäiriö, ADHD sekä skitsofrenia. Esimerkiksi ahdistuksen, ujouden tai masennuksen yhteys rikollisuuteen ei kuitenkaan ole yhtä selkeä, sillä tulokset niihin liittyen ovat ristiriitaisia. (Elonheimo 2010, 23.)

Edellä mainituista henkilökohtaisista ominaisuuksista huolimatta, rikolliseksi ei kuitenkaan synnytä, vaan sellaiseksi tullaan niin sanottujen olosuhdetekijöiden vaikutuksen siivittämänä. Olosuhdetekijöiden vaikutusta rikolliseen käyttäytymiseen on pohdittu paljon muun muassa niin kutsutun paineteorian (*Strain Theory*) sekä siitä johdetun yleisen paineteorian (*General Strain Theory*) avulla. Molemmat ovat kuitenkin saaneet osakseen myös kritiikkiä (esim. Polizzi 2011; Baron 2006). Paineteoria selittää rikollista käyttäytymistä sillä, että lailliset keinot eivät tarjoa

henkilölle mahdollisuutta päästä omiin tavoitteisiinsa, jolloin hän turhautuneena turvautuu laittomiin keinoihin (Baron 2006, 209). Yleisen paineteorian mukaan henkilöön kohdistuvat negatiiviset vaikutukset ja erityisesti negatiiviset sosiaaliset suhteet aiheuttavat painetta niin sanotuille vastatoimenpiteille. Nämä vastatoimenpiteet voivat puolestaan johtaa rikolliseen käyttäytymiseen, mikäli henkilö kokee niiden auttavan häntä saavuttamaan tavoitteensa. (Aseltine, Gore & Gordon 2000, 257–259.) Olosuhdetekijät eivät kuitenkaan sulje pois henkilökohtaisten ominaisuuksien vaikutusta, sillä olosuhdetekijät enemmänkin vahvistavat näitä rikollisen käyttäytymisen todennäköisyyttä vahvistavia henkilökohtaisia ominaisuuksia. Tämä prosessi sitten johtaa lopulta rikolliseen käyttäytymiseen. (Colvin 2000, 1.) Yksi olosuhdetekijöistä ovat päihteet ja erityisesti niiden käyttö, mutta myös niiden myyminen ja välittäminen (esim. Collette, Pakzad & Bergheul 2016; Elonheimo 2010). Toinen on sosioekonominen asema, joka koulutustason, tulojen, ammatin kautta määräytyvän sosiaaliluokan sekä henkilön mahdollisen työttömyyden kautta on jossain määrin yhteydessä rikoskäyttäytymiseen (Aaltonen 2013, 45).

Myös yhteisöillä, kuten perheellä, ystävillä, koululla, työpaikalla ja asuinympäristöllä on vaikutusta rikoskäyttäytymiseen. Esimerkiksi perheen rakenteen äkilliset muutokset ja sisäiset konfliktit, vanhempien ja lasten välinen huono suhde sekä vanhempien henkilökohtaiset ongelmat ovat kaikki yhteydessä lasten rikoskäyttäytymiseen. Myös ystävien rikoskäyttäytymisellä sekä ystävien hyväksynnän hakemisella voi olla vaikutusta. Huono menestys koulussa ja työpaikalla sekä niiden työtavat ja -kulttuuri vaikuttavat rikolliskäyttäytymiseen. Asuinympäristön kohdalla erityisesti huono-osaisemmat kaupunkiympäristöt liitetään usein rikoskäyttäytymiseen. (Elonheimo 2010, 24.) Asuinympäristö vaikuttaa rikoskäyttäytymiseen erityisesti sosiaalisen kanssakäymisen kautta. Asuinalueella tehtyjen rikosten määrä ei kuitenkaan ole yhteydessä rikoskäyttäytymiseen, vaan enemmänkin lapsena asuinalueen rikollisten vaikutuksen alaiseksi joutuminen kasvattaa henkilön todennäköisyyttä tulla myöhemmin elämässään tuomituksi rikoksesta. (Damm & Dustmann 2014, 1830.)

Rikollisuuden määrän havainnointiin yhteiskunnassa tai jollakin sen alueella on useampia keinoja. Yksi yleisimmistä tavoista ovat kyselytutkimukset, joita käytetään varsinkin kun pyritään kartoittamaan rikollisuuden kokonaismääriä. Niissä kysytään

vastaajilta nimettömästi, ovatko he syyllistyneet rikoksiin tai joskus joutuneet rikoksen uhriksi. Tällaisten kyselytutkimuksien kohdalla voisi ajatella, etteivät vastaajat kerro rehellisesti mahdollisesti suorittamistaan rikoksista. Monet tutkijat ovat kuitenkin tulleet siihen tulokseen, että kun vastaajat saavat vastata kyselyyn nimettömästi, kertovat he tekemistään rikoksista totuuden mukaisesti. Tätä on testattu ainakin kahdella tavalla. Yhtenä tapana on se, että kysytään vastaajan huumeiden käyttöä ja sen jälkeen tehdään hänelle huumetestit. Toisena tapana on valita vastaajiksi henkilöitä, joilla tiedetään jonkin muun tietolähteen perusteella olevan rikostaustaa ja verrata heidän vastauksiaan näihin tietoihin. Tämä tapa perustuu olettamukseen, jonka mukaan ”omien rikoksien salaaminen myös niistä kertominen ovat ihmisen luontaisia käyttäytymisvalmiuksia”. (Kivivuori 2008, 30–31.)

Kiistellympi rikoksien määrän selvittämisen väline on vankeusrangaistusten tarkastelu. Tämän ajatuksen mukaan, vankeusrangaistuksien määrästä voidaan tehdä tulkintoja rikollisuuden määrään liittyen. Jotkin tutkimukset (esim. Saunders 2010; Nadanovsky & Cunha-Cruz 2009) toteavat tämän olevan mahdollista, mutta tästä ei ole kuitenkaan päästy yksimielisyyteen. Yhden vasta-argumentin mukaan vankien määrä ei ole suoraan verrannollinen rikollisuuden määrään, vaan suurempi vankien määrä kertoo enemmänkin siitä, että maissa, joissa tuloerot ovat suuremmat, vangitaan enemmän ihmisiä kuin pienempien tuloerojen maissa (Wilkinson & Pickett 2009, 148–155). Vankeusrangaistusten määrän tarkasteleminen ei tällöin siis anna kuvaa varsinaisesta rikollisuuden määrästä, vaan se on yhteydessä maan tuloerojen tasoon. Tätä ajatusta on kuitenkin myös kritisoitu sillä siitä, ovatko suurempien tuloerojen maat ankarampia rikollisia kohtaan kuin pienempien tuloerojen maat, ei ole päästy yksimielisyyteen (Saunders 2010, 65–72).

Rikoksien määrää voidaan arvioida myös uhritutkimuksilla (*victimization survey*), joissa ihmisiltä kysytään, ovatko he joutuneet jonkin rikoksen uhriksi. Niissä siis lähestytään rikollisuuden yleisyyttä nimenomaan uhrien kokemusten kautta. Uhritutkimuksen yhteydessä on havaittu, että merkittävä osa rikollisuuden uhriksi joutuneista on henkilöitä, jotka joutuvat elämänsä aikana useamman rikoksen uhriksi. Uhritutkimuksen hyödyllisyys liittyy myös siihen, että sen avulla pystytään tunnistamaan tekijöitä, jotka lisäävät useamman rikoksen uhriksi joutumisen

mahdollisuutta. Näin se pystyy osaltaan vaikuttamaan rikollisuuden määrän tai ainakin tiettyjen rikoksien määrän vähenemiseen kiinnittämällä huomion niiden uhreiksi joutuviin ihmisiin. (Lauritsen & Rezey 2013, 1–3.)

Edellä mainitut rikollisuuden määrän selvittämisen keinot ovat hyödyllisiä myös, koska kaikki rikokset eivät tule tilastoiduiksi, varsinkin jos tarkastellaan vain poliisiin tietoon tulleita rikoksia. Tämä voi ainakin osittain johtua muun muassa poliisin toiminnan tehottomuudesta sekä uhrien ja kolmansien osapuolien alttiudesta tehdä rikosilmoitus. Erityisesti varkauksien ja väkivallan kohdalla tilastoista pois jääneiden rikosten osuus on melko suuri. Rikostilastojen luotettavuus kuitenkin paranee sitä mukaan, kun rikoksen vakavuus lisääntyy tai mitä enemmän henkilö on syyllistynyt rikokseen. (Kivivuori 2008, 30–31.)

Poliisien toiminnan tehokkuuteen vaikuttavat poliisien määrä ja koulutus, mutta myös heihin kohdistuva kulttuurinen ja poliittinen paine, joilla on suuri merkitys poliisin toiminnan laadun määräytymisessä. Poliittinen paine voi kuitenkin johtaa myös siihen, että poliisi joko liioittelee tai vähättelee joitain rikoksia. (Hill 2005, 49.) Yksi esimerkki tästä on Yhdysvallat, jossa kaikki viralliset rikostilastot ovat oikeusministeriön hallinnan alla ja tätä kautta enemmän poliittisen ohjauksen kohteita kuin tarkkuuteen pyrkiviä tilastoja (Chamblis 2004, 452). Mikäli maiden poliisien toiminnan laadussa on suuria eroja, voivat myös eri maiden rikostilastot olla vertailukelvottomia. Eri maiden rikostilastoinnissa esiintyvien erojen suuruudesta ei kuitenkaan olla yksimielisiä. (Hill 2005, 49.)

Maiden välistä rikoksien vertailua helpottaa kuitenkin se, että monilla niin sanotuilla perinteisillä rikoksilla, kuten murhilla ja varkauksilla, on melko samanlaiset määritelmät maasta riippumatta. Murhien määrä onkin yksi käytetyimmistä rikollisuuden mittareista, sillä vakavuutensa takia se on maailmanlaajuisesti yksi parhaimmin tilastoiduista rikoksista. Sen määritelmä on useissa maissa samankaltainen, joten se soveltuu omalta osaltaan hyvin maiden välisen rikollisuuden vertailun mittariksi. Monien muiden rikosten kohdalla määritelmät, jotka perustuvat kunkin maan omiin lakeihin ja tapoihin, voivat kuitenkin vaihdella maiden välillä. Tämä taas osaltaan hankaloittaa maiden välistä rikostilastojen vertailua. Eri maat saattavat sisällyttää

jonkun rikoksen täysin eri kategoriaan. Monet maat ovat kuitenkin YK:n vaikutuksesta määritelleet rikoksia laajemmissa kategorioissa, määritelmissä esiintyvien eroavaisuuksien kaventamiseksi. Näiden laajempien kategorioiden ongelma on kuitenkin se, että maiden omien määritelmien mukaisten kategorioiden sisäinen vaihtelu jää vaikeammin havaittavaksi. Rikollisuuden vertailun keskiössä ovat siis sen määritelmien ymmärtäminen ja niiden vertailukelpoisuus. (Hill 2005, 49–50.)

Edellä käsittelemästäni rikollisuuden käsitteestä havaitaan ensinnäkin, että rikollisuus terminä on riippuvainen siitä, mitä lainsäätäjät pitävät rikoksena. Toiseksi, rikoskäyttäytymiseen vaikuttavat monenlaiset tekijät. Näitä ovat niin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvät tekijät, kuin myös olosuhdetekijät. Rikolliseksi ei kuitenkaan synnytä, vaan olosuhdetekijät vahvistavat rikoskäyttäytymistä kannustavia henkilökohtaisia ominaisuuksia, mikä puolestaan johtaa rikoksen tekemiseen. Rikollisuuden määrän mittaaminen ei myöskään ole yksinkertainen asia ja sen todellisen määrän esiin saaminen on äärimmäisen vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Kaikesta edellä mainitusta saadaan kuitenkin jonkinlainen käsitys siitä, mitä rikollisuuden pelon yhteydessä pelätään. Näin voidaankin siis siirtyä rikollisuuden pelon tarkasteluun.

2.2. Rikollisuuden pelko

Yleiskäsitteenä pelko on laaja sekä moniselitteinen. Yksinkertaisimmillaan se voidaan kuitenkin määritellä jonkin uhkaksi koetun asian, tapahtuman tai tilanteen aiheuttamaksi turvattomuuden tunteeksi. Tällaisia uhkia voivat olla muun muassa väkivaltaisen henkilön kohtaaminen, jonkinlainen luonnonkatastrofi tai auto-onnettomuus. Pelko voidaan myös eritellä neljään erilaiseen tasoon, joista ensimmäinen on ymmärrys tai aavistus (*apprehension*), joka viittaa tulevan mahdollisesti uhkaavan tilanteen rauhalliseen odottamiseen. Toisessa pelon tasossa (*dread*) taas yhdistyvät tulevan uhkaavan tilanteen pelonsekaisin tuntein odottaminen sekä tämän tilanteen välttämisen voimakas halu. Kolmas taso on paniikki (*panic*), joka erittäin voimakkaan pelon kautta voi aiheuttaa muun muassa hyperaktiivisuutta sekä fyysisiä ongelmia, kuten sydämen rytmihäiriöitä sekä hengitysvaikeuksia. Neljäs ja

10

viimeinen pelon taso on puolestaan kauhu (*terror*), joka viittaa äärimmäiseen pelkoon, voimakkaiseen tuhon tunteisiin sekä toimintakyvyn halvaantumiseen. (Akhtar 2013, 3–4.)

Pelolla voi olla fyysisiä seurauksia, mutta se on vahvasti osa tunneperäistä ajattelua. Ennen kuin voidaan täysin ymmärtää, mitä pelko on, täytyy pohtia tunteen käsitettä. Tunteiden voidaan ajatella olevan keino ”olla olemassa” sekä jäsentää maailmaa ja sen tapahtumia. Ne ovat vahvasti yhteydessä fyysiseen toimintaan ja reaktioihin, sillä tunteiden kautta henkilö muun muassa rekisteröi jonkin asian, tapahtuman tai tilanteen mahdollisen uhkaavuuden. Tämä puolestaan vaikuttaa henkilön kokemaan turvallisuuden tunteeseen ja voi näin lopulta muodostua peloksi edellä mainittuja asioita, tapahtumia tai tilanteita kohtaan. Pelon tärkeys ihmisen evoluutiossa on selkeä, sillä yksilöillä, jotka eivät osanneet pelätä, oli pienempi mahdollisuus selviytyä ja lisääntyä. Pelko voi siis osaltaan auttaa varautumaan sekä välttämään ei-toivottuja asioita, tapahtumia ja tilanteita. Se voi kuitenkin myös menettää tämän käytännön merkityksensä, jos pelon ja sen kohteen välille muodostuu liian iso kuilu. Jos pelko ei siis enää vastaa todellisuutta, siitä voi tulla enemmänkin henkilöä itseään vahingoittava tekijä. (Svendsen 2008, 21–23.)

Tässä tutkimuksessa tarkastelen pelkoa rikollisuuden pelon kautta ja tästä eteenpäin viittaa pelko-sanalla nimenomaan rikollisuuden pelkoon. Rikollisuuden pelko yhdistetään usein erheellisesti yleisempiin riskeihin sekä henkilön ahdistukseen oman elämänsä johdosta. Rikollisuuden pelossa on kyse nimenomaan rikoksen uhriksi joutumisen pelosta. Sen määrittely voi kuitenkin olla silti joltain osin haasteellista, sillä jotkut ihmiset voivat pelätä vain tietynlaisen rikollisuuden uhriksi joutumista. Myös paikalla tai tilalla on tähän vaikutusta, sillä jotkut ihmiset voivat esimerkiksi pelätä rikoksen uhriksi joutumista kotonaan, mutta eivät julkisilla paikoilla, tai toisinpäin. (Grabosky 1995, 1–3.) Melko yksinkertaisesti määriteltävissä olevan rikollisuuden pelon käsitteen sisältä löytyy siis kuitenkin melko monimutkainen ja moneen suuntaan haarautuva käsite.

Tunteena rikoksen uhriksi joutumisen pelolla on oma hyödyllisyytensä, sillä se voi luoda järkevää rikollisuuteen liittyvää ennakkointia. Tämä puolestaan voi auttaa

henkilöä välttämään tilanteita, joissa hän saattaisi joutua rikoksen uhriksi. Sopiva määrä pelkoa voi siis olla hyvä asia. (Melde, Berg & Esbensen 2016, 501–504.) Tällöin voidaan ajatella olevan kyse edellä mainituista ensimmäisestä (*apprehension*) tai toisesta (*dread*) pelon tasosta. Liiallinen rikollisuuden pelko on kuitenkin huono asia. Pahimmillaan se voi johtaa turhaan elämisen pelkoon sekä erilaisten tilanteiden välttelemiseen sekä aiheuttaa liiallista varustautumista ja valmistelua sekä turhia ennakkoluuloja. (Korander 2000, 189.)

Rikollisuuden pelolla on aikaisemmissa tutkimuksissa todettu olevan yhteys muun muassa terveydentilaan, muihin ihmisiin luottamiseen sekä sosiaaliseen toimintaan osallistumiseen (Visser & Scholte & Scheepers 2013, 278). Muun muassa terveydentilan kautta rikollisuuden pelolla on myös fyysinen ulottuvuus, sillä pelon tunne on näin vahvasti yhteydessä myös ruumiiseen (Bourke 2005, 8). Edellä mainittu liiallinen rikollisuuden pelko voidaan puolestaan yhdistää kolmanteen (*panic*) tai neljänteen (*terror*) pelon tasoon. Mikäli pelon kokonaistaso kasvaa tarpeeksi suureksi, edellä mainitut rikollisuuden pelon aiheuttamat ongelmat voivat myös moninkertaistua yhteisöjen ja yhteiskuntien tasolle (Korander 2000, 189). Rikollisuuden pelko ei siten ole vain yksilön ongelma, vaan se heijastuu koko yhteiskuntaan.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että rikollisuuden pelko olisi suoraan yhteydessä rikoksen uhriksi joutumisen todennäköisyyteen. Yleinen esimerkki tähän liittyen on naisten rikollisuuden pelko, joka monissa tutkimuksissa havaitaan miesten pelkoa suuremmaksi. Kun tarkastellaan kaikkia rikoksia, naisten tilastollinen todennäköisyys joutua rikoksen uhriksi on kuitenkin pienempi kuin miesten. Toinen esimerkki ovat ikäryhmät, joiden kohdalla usein todetaan, että vanhempien ihmisten rikollisuuden pelko on usein suurempaa, kuin heidän tilastollinen todennäköisyytensä joutua rikoksen uhriksi. (Snell 2001, 48.) Kuten myöhemmin tässä tutkimuksessa havaitaan, iän ja pelon välinen kytkös ei kuitenkaan ole ihan näin yksinkertainen.

Rikollisuuden pelkoa on tutkittu eurooppalaisessa kontekstissa kohtalaisesti, vaikka suurin osa pelon tutkimuksista keskittyykin Pohjois-Amerikkaan (esim. Eitle & Taylor 2008; Franklin, Franklin & Fearn 2008; Adams & Serpe 2000; Covington & Taylor 1991).

Eurooppaa käsittelevät tutkimukset (Vieno, Roccato & Russo 2013; Visser, Scholte & Scheepers 2013; EU 2012; Semyonov, Gorodzeisky & Glikman 2012; Hummelsheim ym. 2011; Jackson & Stafford 2009; Stafford, Chandola & Marmot 2007; Wittebrood 2002) toteavat rikollisuuden pelon olevan merkittävä tekijä pahoinvoinnin sekä erilaisten tilanteiden välttelyn lisääntymisessä sekä luottamuksen heikkenemisessä sellaisten ihmisten kohdalla, jotka pelkäävät rikoksen uhriksi joutumista. Suurinta niissä havaittu pelon taso on Iso-Britanniassa sekä varsinkin Itä-Euroopan sekä Baltian maissa. Näissä maissa pelon taso on korkea, sillä noin kolmannes väestöstä (noin 30 %) pelkää rikoksen uhriksi joutumista. Matalinta pelon taso on puolestaan Pohjoismaissa sekä muutamissa Keski-Euroopan maissa (Alankomaat, Itävalta ja Sveitsi), joissa rikoksen uhriksi joutumista pelkää noin 10–20 % väestöstä. Useimmat Keski-Euroopan sekä Etelä-Euroopan maat asettuvat puolestaan keskivaiheille, sillä niissä rikoksen uhriksi joutumista pelkää noin viidesosa (noin 20 %) väestöstä. Pelon tasoon liittyvien ajallisten trendien tarkastelu alueittain voi kuitenkin olla hankalaa, sillä samalla alueella olevien maiden sisäiset trendit voivat olla erilaiset (ks. European Social Survey 2002–2014).

Rikoksen uhriksi joutumisen pelon tasoa havainnoidaan yleensä kysely- ja haastattelututkimuksien avulla. Niissä rikollisuuden pelkoa voidaan mitata muun muassa kysymällä vastaajalta, miten hän arvioi jonkun alueen turvallisuuden ja sen, kuinka turvallista hänen on liikkua kyseisellä alueella. Yksi tällainen mittari on European Social Survey -kyselytutkimuksen (ESS) käyttämä *”Turvallisuuden tunne kävellessä yksin pimeällä paikallisella alueella”*, jota käyttävät useampi edellä mainituista Eurooppaa tarkastelevista tutkimuksista (Visser, Scholte & Scheepers 2013; Semyonov, Gorodzeisky & Glikman 2012; Hummelsheim ym. 2011). ESS:n mittarin kanssa samantyyppinen mittari on British Crime Survey -tutkimuksen käyttämä *”Kuinka turvalliselta sinusta tuntuu kävellä yksin asuinalueellasi pimeällä”*. Tätä käytetään myös eurooppalaisen rikollisuuden pelon tutkimuksessa (esim. Vieno, Roccato & Russo 2013; EU 2012). Kysymys turvallisuuden tunteesta kävellessä yksin ulkona pimeällä on siis paljon käytetty eurooppalaisen rikollisuuden pelon mittari. Sitä käytetään myös paljon Euroopan ulkopuolelle sijoituvissa tutkimuksissa (esim. Rueda & Stegmueller 2016; Fox, Nobles & Piquero 2009; Fitzgerald 2008; Mulvey 2002).

Pelon havainnointiin voidaan kuitenkin käyttää myös muunlaisia mittareita. Jonkin alueen herättämää pelkoa voidaan havainnoida (Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013; Smolej & Kivivuori 2006) esimerkiksi kysymällä sitä käyttäviltä ihmisiltä, kuinka he arvioivat oman pelkonsa jollain tietyllä asteikolla. Rikollisuuden pelkoa havainnoidaan myös monissa tutkimuksissa (Grinshteyn ym. 2016; Callanan & Rosenberger 2015; Chongateran 2013; Kohm ym. 2012; Jackson & Stafford 2009; Dowler 2003; Smolej & Kivivuori 2006) kysymällä vastaajalta, pelkääkö hän jonkin tietyn rikoksen, esimerkiksi murhan, raiskauksen, pahoinpitelyn, ryöstön tai asuntomurron uhriksi joutumista.

Keskustelua on käyty paljon siitä, mikä edellä mainituista on luotettavin tapa mitata rikollisuuden pelkoa. Sen mittaamista vaikeuttaa sen näennäisen yksinkertaisen määritelmän alla oleva monimuotoisuus ja paikoin jopa epäselvyys, eikä yksimielisyyttä yhden tai useamman tietyn mittarin sopivuudesta ole saavutettu. Esimerkiksi kun kysytään henkilöltä pelkääkö hän oman turvallisuutensa puolesta tai pelkääkö hän liikkua omassa naapurustossaan, ei saada selville kyseisen henkilön pelkoja koskien vaikka murron uhriksi joutumista. (Lee 2011, 5.)

Itse ilmoitetun pelon ongelmana saattaa lisäksi olla esimerkiksi rikoksen uhriksi joutumisen unohtaminen tai haluttomuus jakaa pelon tunteita muiden kanssa. Ihmisten itsensä ilmoittaman pelon lisäksi rikollisuuden pelkoa voidaan kuitenkin tarkastella myös ihmisten käyttäytymiseen vaikuttavien psykologisten tekijöiden kautta. Ajatuksena tässä on, että pelko aiheuttaa tietynlaista käyttäytymistä, jonka yleisyyttä havainnoimalla voidaan saada kuva myös rikollisuuden pelosta. Ongelmana tässä on se, ettei käyttäytymisen havainnointi kerro minkälaisesta rikollisuuden pelosta on kyse. Sen avulla ei myöskään pystytä erottelemaan rikoksen uhriksi joutumisen pelkoa muunlaisesta pelosta. Käyttäytymisen tarkastelu voisi kuitenkin tuoda tietoa muun muassa siitä, minkälaiseen toimintaa pelko vaikuttaa, miten pelko vaikuttaa henkilöiden julkisilla paikoilla liikkumiseen tai siitä, miten muiden ihmisten määrä tai poissaolo vaikuttaa henkilön pelkoon. (Warr 2000, 456–459.)

Edellä tarkastelemani rikollisuuden pelon yhteydessä havaitaan siis, että sillä voi olla sekä positiivinen että negatiivinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin. Positiivinen vaikutus tarkoittaa sitä, että ei liian pitkälle menevä rikollisuuden pelko voi auttaa

välttämään tilanteita, joissa henkilö saattaisi joutua rikoksen uhriksi. Negatiivinen vaikutus tarkoittaa sitä, että liian pitkälle menevä pelko aiheuttaa turhaa ihmisten ja tiettyjen alueiden välttelyä sekä eristäytymistä. Rikollisuuden pelko on kuitenkin myös hyvin yksilöllinen ja monien erilaisten tekijöiden vaikutuksen alainen käsite, joten sen yksikertaisen perusmääritelmän alta paljastuu melko monisäikeinen pelon alakäsite. Ihmisten pelko muodostuu ja vaihtelee siis muun muassa erilaisten rikostyyppien sekä mahdollisesti uhkaavilta vaikuttavien alueiden mukaan.

Rikollisuuden uhriksi joutumisen pelon havainnointi ja mittaaminen eivät myöskään ole ongelmattomia, eikä parhaimmasta tavasta ole päästy yksimielisyyteen. Omassa tutkimuksessani käytän pelon kuvaamiseen ESS-aineiston *”Turvallisuuden tunne kävellessä yksin pimeällä paikallisella alueella”* -muuttujaa (*Feeling of safety of walking alone in a local area after dark*). Vaikka kyseinen mittari ei mittaa suoraan rikollisuuden pelkoa on sen käyttäminen tässä tutkimuksessa perusteltua, koska ensinnäkin nimikkeellä *”rikollisuuden pelko”* esiintyvää mittaria tai muuta rikollisuuden uhriksi joutumisen pelkoa mahdollisesti mittaavaa muuttujaa ei aineistossa ole tarjolla. Se on siis ainoa mahdollinen mittari, jota voin oman aineistoni puitteissa käyttää.

Toiseksi, *”turvallisuuden tunne kävellessä paikallisella alueella pimeällä”* sisältää kuitenkin kysymyksen pelosta joutua rikollisuuden uhriksi. Tähän liittyen, abstraktimpi rikollisuuden pelon mittari voi sisältää useampia eri rikoksia kohtaan tunnetun pelon, kun taas joissain tutkimuksissa (esim. Visser, Scholte & Scheepers 2013) käytetyt väkivaltarikoksia ja asuntomurtoja kohtaan tunnetun pelon mittarit kuvaavat vain näitä tiettyjä rikoksia kohtaan osoitettua pelkoa. Tämä taas antaa vaillinaisen kuvan rikollisuuden pelon yleisestä tasosta, sillä aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että eri ihmiset pelkäävät erilaisten rikosten uhriksi joutumista. Puutteistaan huolimatta käyttämäni mittari, siis kuitenkin havainnoi pelkoa paljon laajemmin kuin tiettyjen rikostyyppien pelkoa kuvaavat mittarit. Kolmas perustelu käyttämälleni mittarille on se, että samaa mittaria on käytetty myös monissa aikaisemmissa Eurooppalaisen rikollisuuden pelon tutkimuksissa pelon mittaamiseen (esim. Rueda & Stegmueller 2016; Fox, Nobles & Piquero 2009; Mulvey 2002).

2.3. Taloudellinen eriarvoisuus

Kolmantena tutkimukseni keskeisenä käsitteenä on taloudellinen eriarvoisuus. Eriarvoisuus yleiskäsitteenä on pelon käsitteen tavoin hyvin laaja ja moniulotteinen. Se on myös vahvasti arvolatautunut käsite (esim. Therborn 2013; Sen 1992), johon sisältyy ajatus eriarvoisuuden sisältämien erojen epäoikeudenmukaisuudesta ja eettisestä vääryydestä sekä pyrkimyksestä täydelliseen tasa-arvoon. Eriarvoisuuden yhteydessä on kuitenkin hyvä muistaa, että eriarvoisuuden ajatukseen vaikuttavat myös henkilöiden joskus hyvinkin erilaiset lähtökohdat, eli sisäiset ja ulkoiset ominaisuudet sekä kiinnostuksen kohteet. Tämä tarkoittaa sitä, että ajatus täydellisestä tasa-arvosta voi peittää alleen niin sanottujen etuoikeutettujen tai paremmassa asemassa olevien erilaisen kohtelun suhteessa huonommassa asemassa oleviin. (Sen 1992, 1.) Pyrkimys täydelliseen tasa-arvoon voi siis pitää sisällään myös epätasa-arvoista kohtelua.

Eriarvoisuutta on tarkasteltu aikaisemmissa tutkimuksissa muun muassa taloudellisen eriarvoisuuden (esim. Rözer & Volker 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Vauclair ym. 2015; Wilkinson & Pickett 2009) sekä sosiaalisen eriarvoisuuden (esim. Darby & Saatcioglu 2015; Hong Fincher 2014; Horvat & Evans 2011; Sandefur 2008; Sen 1992) kautta. Edellä mainituissa sosiaalisen eriarvoisuuden tutkimuksissa eriarvoisuutta tarkastellaan muun muassa sosiaalisen luokan, sukupuolen, etnisyyden, iän sekä terveyden kautta. Tässä tutkimuksessa viitataan eriarvoisuuden käsitteellä kuitenkin nimenomaan taloudelliseen eriarvoisuuteen. Lyhyesti määriteltynä se voidaan ymmärtää joko eriarvoisuutena, jolla on taloudellisia seurauksia tai eriarvoisuutena, joka johtuu taloudellisista tekijöistä tai prosesseista (Salverda, Nolan & Smeeding 2011, 8). Joka tapauksessa lopputuloksena on taloudellisten resurssien epätasainen jakautuminen.

Taloudellisen eriarvoisuuden vaikutusta voidaan lähestyä resurssien eriarvoisuuden kautta, joka tarkoittaa ihmisille tarjolla olevien, heidän toimintaansa vaikuttavien resurssien epätasaista jakautumista. Yksi resurssien eriarvoisuuden pääkomponenteista ovat tuloerot, joilla on merkittävä vaikutus ihmisten eriarvoisuuteen. Tuloerot vaikuttavat siihen, että henkilöiden tuloihin kytkeytyvät

toimintamahdollisuudet ovat erilaiset. (Therborn 2013, 49.) Taloudellisen eriarvoisuuden johdosta rikkaammilla ihmisillä on tällöin enemmän toimintamahdollisuuksia kuin köyhemmillä ihmisillä. Taloudellisen eriarvoisuuden aiheuttama toimintamahdollisuuksien epätasainen jakautuminen on puolestaan monien tutkimuksien (esim. Rözer & Volker 2016; Schröder 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Olivera 2015; Van Deurzen, van Ingen & van Oorschot 2015; Vauclair ym. 2015) mukaan yhteydessä hyvinvoinnin vähentymiseen ja sosiaalisiin ongelmien syntymiseen.

Keskustelu siitä, onko taloudellinen eriarvoisuuden kitkeminen ja täydellisen tasa-arvon tavoittelu tarpeellista, on jakautunut puolestapuhujiin sekä vastaargumentoijiin. Kuten yleisempi eriarvoisuuteen liittyvä keskustelu, myös taloudelliseen eriarvoisuuteen liittyvä keskustelu on vahvasti arvolutautunutta. Täydellisen tasa-arvon puolestapuhujien argumentit voidaan kiteyttää kolmeen kohtaan, jotka ovat oikeudenmukaisuus, tasapuolisuus ja eriarvoisuuden hyvinvointia vähentävä vaikutus sekä kamppailu tätä vaikutusta vastaan. Oikeudenmukaisuudella viitataan tässä siihen, että taloudellinen eriarvoisuus perustuu osin moraalisesta näkökulmasta katsottuna yhdentekeviin ominaisuuksiin, kuten taitoihin, syntyperään ja ympäristötekijöihin. Tällöin se ei perustu siihen, että toisten varallisuus on enemmän ansaittua kun toisten. Tasapuolisuus taas viittaa siihen, että koska taloudelliset resurssit ovat rajallisia, tasa-arvo on paras kriteeri niiden jakamiseen. (Roemer 2009, 24.)

Kaikille kolmelle edellä mainitulle argumentille on kuitenkin olemassa myös vastaargumentit. Oikeudenmukaisuuteen liittyen on todettu, että henkilöllä on kuitenkin moraalinen oikeus varallisuuteensa siitä huolimatta, että hän saanut sen ulkoisten ominaisuuksiensa kautta. Tasapuolisuuden ajatus on puolestaan haastettu toteamalla, ettei resurssien tasapuolinen jakaminen maksimoi hyvinvoinnin jakautumista, vaan enemmänkin johtaa siihen, että toisten hyvinvointi nousee toisten hyvinvoinnin kustannuksella. Tämän johdosta kriitikot haastavat ajatuksen siitä, että juuri eriarvoisuus on hyvinvointia vähentävä tekijä. He korostavat enemmän köyhyyden merkitystä. (Roemer 2009, 24–25.)

Taloudellista eriarvoisuutta on eurooppalaisessa kontekstissa tutkittu maatasolla paljon (esim. Olivera 2015; Allmendinger & von den Driesch 2014; Layte & Whelan 2014; Layte 2012; Petrie, Allanson & Gerdtham 2011; Lorgelly & Lindley 2008). Näissä tutkimuksissa havaittu maiden sisäinen eriarvoisuus ei kuitenkaan ole huomiota herättävän suurta tai pientä, sillä niissä eriarvoisuuden mittaamiseen käytetyn Gini-kertoimet ovat 0.2–0.5. Yleensä Gini-kertoimen arvojen odotetaan asettuvan lukujen 0.3 ja 0.5 väliin (Wilkinson & Pickett 2009, 18). Edellä mainituissa tutkimuksissa taloudellisen eriarvoisuuden kokonaistaso Euroopassa asettuu siis odotettuihin arvoihin tai niiden alapuolelle, sillä suurin osa maista sijoittuu lukujen 0.25–0.35 väliin. Maiden sisäisen eriarvoisuuden luonne ja näin myös siihen liittyvät maiden väliset erot jäävät kuitenkin pimentoon. Pohdin pian tarkemmin Gini-kerrointa ja sen käyttöön liittyvää ongelmaa.

Tarkasteltaessa taloudellisen eriarvoisuuden ajallista kehitystä Euroopassa, havaitaan kuitenkin, että eriarvoisuus on kasvanut koko 2000-luvun ajan. Rikkaimman 10 % väestönsan tulot kasvoivat tasaisesti Euroopassa 2000-luvulla ja heidän tulojensa osuus kaikista tuloista oli 2010-luvun alussa noin 35 %. Eriarvoisuuden taso Euroopassa on kuitenkin maailmanmittakaavassa melko pientä verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltoihin. Siellä rikkaimman 10 % väestönsan tulojen osuus oli 2010-luvun alussa lähes 50 % kaikista tuloista. (Picketty & Saez 2014, 838.)

Maiden väliseen vertailuun liittyen, joidenkin tutkimuksien (esim. Allmendinger & von den Driesch 2014; Therborn 2013) mukaan on arveluttavaa tehdä yleistyksiä koskien eri maiden taloudellisessa eriarvoisuudessa esiintyvistä eroista. Maiden sisäiseen eriarvoisuuteen vaikuttavat muun muassa verotuskäytännöt sekä sosiaalipolitiikka, joiden tunteminen ja huomioon ottaminen jokaisen maan kohdalla on erittäin haasteellista (Allmendinger & von den Driesch 2014, 52–57). Maatason taloudellista eriarvoisuutta tarkasteltaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon sekä erottaa toisistaan maiden väliset ja maiden sisäiset trendit. Joissain maissa maan sisäisten alueiden välinen taloudellinen eriarvoisuus voi esimerkiksi olla suurempaa kuin maatasolla tarkasteltu eriarvoisuus antaa ymmärtää (Therborn 2013, 54). Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan tee sinällään maiden välistä vertailua, vaan tarkastelen eriarvoisuutta yleisemmällä tasolla.

Taloudellisen eriarvoisuuden mittaamiseen on kehitetty useita erilaisia indikaattoreita, jotka mittaavat eriarvoisuutta eri näkökulmista. Taloudellista eriarvoisuutta mitattaessa on hyvä pohtia ainakin kolmea seikkaa: (1) minkälaista mittaria käytetään, (2) kuinka pitkä on aikajakso, jolta eriarvoisuutta tarkastellaan sekä (3) minkälaista mittayksikköä käytetään. Kaksi yleisintä tapaa mitata taloudellista eriarvoisuutta on tarkastella joko kotitalouksien tuloja tai kotitalouksien kulutusta. Siitä kumpi näistä on parempi mittari, ei ole kuitenkaan päästy yksimielisyyteen. Perinteinen hyvinvoinnin tutkimus on usein käyttänyt mittarina kulutusta sillä perusteella, että juuri kulutus mittaa henkilöiden varallisuudesta irti saamaa hyötyä. Taloudellista eriarvoisuutta kuitenkin tarkastellaan usein myös tulojen kautta. Tällöin sen ajatellaan olevan enemmänkin taloudellisten resurssien saamiseen ja käyttömahdollisuuksiin liittyvää eriarvoisuutta kuin varsinaista resurssien tuoman hyödyn eriarvoisuutta. (Jenkins & Van Kerm 2009, 42.) Tässä tutkimuksessa tarkastelen eriarvoisuutta tulojen kautta. Perustan tämän päätöksen siihen, että mainitsemissani aikaisemmissa tutkimuksissa myös tehdään näin. Tuloihin perustuvien taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien kohdalla on tämän tutkimuksen tarpeisiin nähden lisäksi tarjolla enemmän dataa.

Tarkastellun ajanjakson pituudella on väliä, koska mitatun aikavälin pidentäminen näkyy mittauksissa eriarvoisuuden tason laskuna. Toisaalta mitä pidempi ajanjakso on, sitä vähemmän siinä myös näkyvät hetkelliset muutokset. Tämä taas antaa selkeämmän kokonaiskuvan eriarvoisuudesta. (Jenkins & Van Kerm 2009, 43–44.) Tarkoitukseni ei ole tässä tutkimuksessa kuitenkaan tehdä ajallista vertailua tai tarkastella eriarvoisuuden trendejä. Tarkastelen enemmänkin eriarvoisuuden tasoa tiettyinä ajankohtana. Käyttämieni indikaattorien luotettavuuden parantamiseksi käytän kuitenkin eriarvoisuuden tason tarkasteluun indikaattorien kahden vuoden keskiarvoja. Mittayksikköön, eli tässä tapauksessa tuloihin liittyy myös kysymys, mitä niihin lasketaan kuuluvaksi (Jenkins & Van Kerm 2009, 45). Tässä tutkimuksessa tarkastelen eriarvoisuutta kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kautta (*disposable income*). Tämä tulokäsitemuoto ottaa huomioon muun muassa verot ja muut vähennykset sekä henkilön saamat tuet ja avustukset (Eurostat 2016).

Ensimmäisenä indikaattorina tutkimuksessani toimii Gini-kerroin (*Gini coefficient*), jonka lähtökohdaksi on ajatus tulojen täydellisestä eriarvoisuudesta ja tasa-arvosta

(Eurostat 2016). Tällöin, jos kaikki tulot menisivät yhdelle henkilölle, kertoimen arvo olisi 1. Jos kaikki tulot puolestaan jakautuisivat tasaisesti kaikkien kesken, kertoimen arvo olisi 0. Mitä pienempi Gini-kerroin on, sitä lähempänä ollaan tulojen tasaista jakautumista. Kertoimen arvot voidaan myös esittää prosentteina, jolloin 0 tarkoittaa tulojen tasaista jakautumista ja 100 tarkoittaa kaikkien tulojen menemistä yhdelle henkilölle. Tarkemmin sanottuna käyttämäni Gini-kertoimet mittaavat kotitalouden käytettävissä olevien tulojen jakautumista. Edellä mainitsemisani aikaisemmissa maatason tutkimuksissa käytetään eriarvoisuuden mittaamiseen yksinomaan Gini-kerrointa. Se onkin yksi yleisimmistä taloudellisen eriarvoisuuden mittareista (Wilkinson & Pickett 2009, 17–18). Tämän johdosta sen käyttö myös tässä tutkimuksessa on perusteltua.

Gini-kerroin ei kuitenkaan kerro mitään tulonjakauman muodosta eli siitä, kuinka köyhiä köyhät ovat ja kuinka rikkaita rikkaat ovat. Maiden välistä taloudellista eriarvoisuutta vertailtaessa Gini-kerroin ei esimerkiksi paljasta eroja maiden eriarvoisuuden luonteessa. Kahdella maalla voi toisin sanoen hyvin olla sama Gini-kerroin, mutta niiden sisäisen taloudellisen eriarvoisuuden luonne voi olla erilainen. Toisessa maassa kertoimeen voivat vaikuttaa rikkaimpien ihmisten tulojen etäisyys muihin, kun taas toisessa maassa kertoimeen voivat vaikuttaa köyhimpien etäisyys muihin ihmisiin. Gini-kerroin mittaa siis enemmänkin eriarvoisuuden kokonaistasoa suhteessa täyteen tasa-arvoon. Tämä sinällään on oivallinen tapa tarkastella eriarvoisuutta. Haluan kuitenkin tässä tutkimuksessa tarkastella tarkemmin Euroopassa esiintyvän taloudellisen eriarvoisuuden luonnetta, vaikka en tee varsinaista maiden välistä vertailua. Eriarvoisuuden luonteella viittaa tässä siihen, minkälainen on etäisyys köyhien ja muun väestön välillä. Tarkastelen siis myös muunlaisia taloudellisen eriarvoisuuden indikaattoreita tutkimukseni selittävinä tekijöinä. Nämä indikaattorit valikoituivat tutkimukseeni myös niiden helposti saatavilla olevan datan ansiosta.

Ensimmäinen niistä on S80/S20 -suhde (*Income quintile share ratio*), joka mittaa rikkaimman 20 % ja köyhimmän 20 % tulojen suhteellista eroa. Mitä suurempi mittarin luku on, sitä suurempi on etäisyys rikkaimpien ja köyhimpien tulojen välillä. Toinen käyttämäni vaihtoehtoinen indikaattori on materiaallinen deprivatio (*material*

20

deprivation). Ymmärrän sen tässä tutkimuksessa Eurostatin (2016) määritelmän perusteella taloudellisena ahdinkona, joka johtaa muun muassa maksuhäiriöihin, varojen riittämättömyyteen lomailua varten, liha- kana- ja kalaruokien syömisen mahdollisuuden vähentymiseen, lämmityskustannusten ylitsepääsemättömyyteen sekä kestokulutushyödykkeiden ostamismahdollisuuden vähentymiseen. Käyttämäni materiaalisen deprivaaation indikaattori mittaa ankaran materiaalisen deprivaaation kourissa kamppailevien ihmisten (*Severely materially deprived people*) prosentuaalista osuutta kunkin maan kokonaisväestöstä. Mitä suurempi prosenttiluku on, sitä suurempi on materiaalisen deprivaaation osuus. Kolmas käyttämäni vaihtoehtoinen indikaattori on suhteellinen tuloköyhyysvaje (*Relative median at-risk-of poverty risk gap*), joka mittaa suhteellisen tuloköyhyysrajan alapuolella olevien kotitalouksien mediaani tulojen ja tuloköyhyysrajan välistä etäisyyttä prosentteina. Mitä suurempi prosenttiluku on kyseessä, sitä suurempi on tuloköyhyysrajan alapuolella olevien ihmisten keskimääräisten tulojen sekä tuloköyhyysrajan välinen etäisyys.

Edellä havaittiin ensinnäkin, että eriarvoisuuden käsitteeseen liittyy vahvasti arvolutautunut ajatus siitä, että eriarvoisuus on epäoikeudenmukaista ja eettisesti väärin. Se on siis jotain huonoa ja ei-toivottua. Tutkimuksessani tarkastelen eriarvoisuutta taloudellisen eriarvoisuuden kautta, joka viittaa taloudellisten resurssien epätasaiseen jakautumiseen. Se voidaan myös nähdä ihmisten toimintamahdollisuuksia rajoittavana tekijänä. Tarkastelen taloudellista eriarvoisuutta neljän erilaisen indikaattorin kautta saadakseni laajemman kuvan eriarvoisuuden tasosta ja luonteesta.

3. AIKAISEMPI TUTKIMUS

3.1. Taloudellinen eriarvoisuus ja rikollisuuden pelko

Taloudellisen eriarvoisuuden yhteyttä erilaisiin tekijöihin eurooppalaisessa kontekstissa on tutkittu viime vuosina runsaasti. Yksi merkittävin tutkimuskohde makrotasolla on eriarvoisuuden sekä hyvinvoinnin välinen kytkös ja useammat tutkimukset löytävät yhteyden taloudellisen eriarvoisuuden sekä hyvinvoinnin väliltä. Näissä tutkimuksissa tarkastellaan eriarvoisuuden kasvun yhteyttä muun muassa terveydentilan sekä koetun terveyden huonontumiseen (Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Van Deurzen, van Ingen & van Oorschot 2015; Budria 2013; Li & Guidon 2012; Layte 2012; Lorgelly & Lindley 2008), yhteiskunnallisen luottamuksen heikentymiseen (Rözer & Volker 2016; Elgar & Aitken 2010), onnellisuuden vähentymiseen (Olivera 2015; Gandelman & Porzecanski 2013), elämään tyytyväisyyden tason laskuun (Schröder 2016; Wolbring, Keuschnigg & Negele 2013) sekä erilaisiin sosiaalisiin ongelmiin (Vauclair ym. 2015; Pridemore 2011). Tässä kohdassa on hyvä huomata, että monet edellä mainitut selitettävänä olevat tekijät ovat myös sellaisia, jotka ovat vahvasti yhteydessä rikollisuuden pelkoon (ks. luku 2.2.).

Taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välistä tutkimusta ei kuitenkaan ole tehty kovin paljoa, niin eurooppalaisessa kontekstissa kuin ei myöskään muihin maanosiin liittyen. Tätä tutkimusta varten löytämäni kansainväliset aikaisemmat tutkimukset keskittyvät myös nimenomaan tuloerojen sekä pelon välisen kytköksen tarkasteluun, eivätkä ne pohdi muita taloudellisen eriarvoisuuden indikaattoreita. Moni näistä tutkimuksista (Chongatera 2013; Canadian Centre for Policy Alternatives 2006; Nilsson & Estrada 2003; Pantazis 2000; Pantazis & Gordon 1994) keskittyy lisäksi mikrotasoon, eli niin sanottujen absoluuttisten ja suhteellisten tulojen sekä pelon väliseen yhteyteen. Absoluuttisilla tuloilla tarkoitetaan henkilön tuloina saamaa varsinaista rahamäärää. Suhteellisilla tuloilla puolestaan viitataan henkilön tulojen ja väestön keskitulojen väliseen suhteeseen sekä siihen, miten henkilö kokee omat tulonsa suhteessa muihin. Esimerkiksi näkeekö hän itsensä hyvä- tai huonotuloisena. (Leigh & Jencks & Smeeding 2009, 386–388.)

Edellä mainituissa mikrotason tutkimuksissa absoluuttinen tulotaso on vahvasti yhteydessä pelkoon. Tällöin myös pienemmät absoluuttiset tulot ovat suurempia absoluuttisia tuloja vahvemmin yhteydessä rikollisuuden pelkoon johtavaan turvattomuuden tunteeseen (Chongatera 2013, 57–58). Tarkastelen kuitenkin tulojen ja pelon välistä yhteyttä tarkemmin yksilötason tekijöiden ja pelon aikaisemman tutkimuksen yhteydessä, joten en käy sitä tässä tämän enempää läpi. Suhteellisiin tuloihin liittyen, aikaisempien tutkimuksien (esim. Leigh & Jencks & Smeeding 2009; Canadian Centre for Policy Alternatives 2006) mukaan suhteelliset erot tuloissa sekä rikkaiden ja köyhien välisen kuilun kasvaminen ovat yhteydessä myös lisääntyvään turvattomuuden tunteeseen, joka purkautuu muun muassa rikollisuuden pelkona.

Suhteellisten tulojen käsite voidaan oikeastaan käsittää jollain tavoin samantyyppiseksi termiksi kuin makrotason tuloerot, sillä ne molemmat tarkastelevat varsinaisten tulojen sijaan rikkaampien ja köyhempien ihmisten välisiä suhteellisia eroja. Suhteellisten tulojen käsite kuitenkin liittyy vahvasti myös yksilön kokemukseen, kun taas makrotason tuloerojen mittarit eivät kerro sellaisinaan mitään yksilön kokemuksesta. Ne siis enemmänkin mittaavat eriarvoisuutta koko yhteisön tai yhteiskunnan tasolla. En käy edellä mainittuja suhteellisiin tuloihin liittyviä mikrotason tutkimuksiakaan tässä tämän enempää läpi (ks. kuitenkin Leigh & Jencks & Smeeding 2009; Canadian Centre for Policy Alternatives 2006; Pantazis 2000; Pantazis & Gordon 1994), sillä olen oman tutkimukseni yhteydessä enemmän kiinnostunut aikaisemmista makrotason tutkimuksista.

Muutammat tätä tutkimusta varten löytämäni makrotason tutkimukset (Vieno, Roccato & Russo 2013; Wilkinson & Pickett 2009; Mulvey 2002) kuitenkin jakaantuvat yhteisöjen, asuinalueiden sekä maiden tasolle. Yhteisöjen ja asuinalueiden väliset tuloerot lisäävät rikkaampien yhteisöjen ja alueiden rikollisuuden pelkoa sitä enemmän, mitä köyhempiä yhteisöjä ja alueita niiden vieressä on (Mulvey 2002, 661–675). Makrotason tutkimuksista kuitenkin erityisesti muutama löytämäni maatason tuloerojen ja rikollisuuden pelon välisen kytköksen tutkimus (Vieno, Roccato & Russo 2013; Wilkinson & Pickett 2009) ovat oman tutkimukseni kannalta olennaisimpia. Myös nämä tutkimukset löytävät yhteyden tuloerojen ja pelon väliltä. Niiden

keskeinen tutkimustulos on, että suurempien tuloerojen maissa myös rikollisuuden pelko on suurempaa ja pienten tuloerojen maissa puolestaan pienempää.

Tätä tulosta selitetään muun muassa rikollisuuden määrän kautta. Tämän ajatuksen mukaan suurempien tuloerojen maissa on suurempi määrä rikollisuutta, mikä vaikuttaa puolestaan epäsuorasti rikollisuuden pelkoon muun muassa luottamuksen kautta. Maissa, joissa tuloerot ovat suurempia, luottamus kanssaihmiä ja viranomaisia kohtaan on myös alhaisempaa. Näissä maissa on näin siis myös enemmän pelkoa rikollisuuden uhriksi joutumisesta. (Wilkinson & Pickett 2009, 49–156.) Pelkoon yhteydessä oleva luottamus voidaan tässä yhteydessä nähdä osana niin sanottua sosiaalista etäisyyttä (*social distance*). Sillä viitataan ihmisten ja ryhmien väliseen sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja solidaarisuuteen yhteiskunnassa (esim. Lammers ym. 2012; Parrillo & Donoghue 2005; Malat 2001). Suuremman sosiaalisen etäisyyden on myös todettu olevan yhteydessä suurempiin tuloeroihin (esim. Paskov & Dewilde 2012; Lancee & Van de Werfhorst 2012). Tässä yhteydessä suurempi sosiaalinen etäisyys on kytköksissä luottamukseen, jota henkilö osoittaa hänen oman ryhmänsä ulkopuolella olevia ihmisiä kohtaan. Mitä suurempi sosiaalinen etäisyys on, sitä vähäisempää on luottamus (esim. Abanes, Scheepers & Sterkens 2014; Binzel & Fehr 2013; Etang, Fielding & Knowles 2011). Näin sosiaalinen etäisyys vaikuttaa siihen, minkälaisena uhkana henkilö kokee muut ihmiset ja tämä saattaa ilmetä myös rikollisuuden pelkona.

Luottamuksen vaikutus voidaan tässä myös liittää niin sanottuun riskien välttelyyn (*risk aversion*). Sillä tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilö riskien kasvaessa pyrkii valitsemaan mahdollisimman turvallisen toimintatavan, jonka tulos on paremmin ennustettavissa (esim. Borghans ym. 2009, Eckel & Grossman 2008; Ross 2004; Rabin & Thaler 2001). Tässä yhteydessä se tarkoittaa, että ihmisiä ja viranomaisia kohtaan osoitetun alhaisen luottamuksen sekä ainakin näennäisen korkean rikoksen uhriksi joutumisen riskin takia henkilö pyrkii välttelemään tilanteita, joissa hänellä saattaisi olla riski joutua rikoksen uhriksi. Tämä välttely voi johtaa myös rikollisuuden pelkoon.

Siitä, onko rikollisuuden määrällä vaikutusta rikollisuuden pelkoon, ei kuitenkaan olla yksimielisiä. Toisenlaisten tuloksien mukaan rikollisuuden määrä ei ole yhteydessä

taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen, vaan siihen vaikuttavat enemmänkin yhteiskunnan ja yhteisön hajaannuksen taso sekä henkilön haavoittuvuus. (Vieno, Roccato & Russo 2013, 526–529.) Henkilön haavoittuvuus viittaa tässä yhteydessä erilaisiin yksilötason tekijöihin, kuten sosioekonomisiin tekijöihin, jotka ovat puolestaan yhteydessä taloudellisen eriarvoisuuden aiheuttamaan toimintamahdollisuuksien epätasaiseen jakautumiseen.

Tämä haavoittuvuus voidaan nähdä osana alhaista sosiaalista liikkuvuutta (*social mobility*), joka on muun muassa sosioekonomisten tekijöiden kautta yhteydessä henkilön toimintamahdollisuuksiin ja tätä kautta hänen haavoittuvuuteensa. Lyhyesti määriteltynä sosiaalisella liikkuvuudella viitataan jossain sosiaalisessa ryhmässä olevan henkilön siirtymiseen ryhmästä toiseen (Sorokin 1998, 3). Alhainen sosiaalinen liikkuvuus tarkoittaa, että henkilön mahdollisuus siirtyä ryhmästä toiseen on vähäinen (esim. Munshi & Rosenzweig 2009; Wilkinson & Pickett 2009). Alhainen sosiaalinen liikkuvuus on myös yhteydessä suurempiin tuloeroihin (esim. Wilkinson & Pickett 2009; Andrews & Leigh 2008). Henkilön haavoittuvuuteen kytköksissä olevat vähäiset toimintamahdollisuudet ovat yhteydessä sosioekonomisiin tekijöihin, joiden tarjoama hyvinvointi on sitä vähäisempää mitä alhaisempaa sosiaalinen liikkuvuuden taso on. Rikollisuuden pelon on puolestaan todettu olevan sitä suurempaa mitä vähemmän henkilöllä on sosioekonomiseen asemaan kytköksissä olevia toimintamahdollisuuksia (esim. Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Vieno, Roccato & Russo 2013; Chongatera 2013; Grabosky 1995; Pantazis & Gordon 1994).

Edellä mainittu selitys tuloerojen ja rikollisuuden määrän yhteydestä sekä sen vaikutuksesta rikollisuuden pelkoon on saanut myös kritiikkiä sitä testanneiden tutkijoiden (esim. Simic 2012; Saunders 2010) taholta. Kritiikin mukaan tämä selitys perustuu rikollisuuden määrän tarkasteluun vankeusrangaistusten kautta. Aikaisemmin käsitellyn rikollisuuden käsitteen (luku 2.1.) yhteydessä havaittiin, että rikollisuuden määrän havainnointi vankeusrangaistusten kautta on kiistelty aihe. Rikollisuuden pelon käsitteen yhteydessä havaittiin myös, ettei pelko ole välttämättä yhteydessä uhriksi joutumisen todennäköisyyden kanssa. Selitykseen, jonka mukaan rikollisuuden määrä vaikuttaisi välillisesti taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon väliseen kytkökseen on siis syytä suhtautua kriittisesti.

Huolimatta siitä, että aikaisemmat tutkimukset ovat erimielisiä mikä tai mitkä välilliset tekijät vaikuttavat rikollisuuden pelkoon, ne ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä pelkoon. Ne ovat myös samaa mieltä siitä, että taloudellinen eriarvoisuus itsessään ei aiheuta rikollisuuden pelkoa, vaan se luo enemmänkin niin sanottua otollista maaperää muille tekijöille, jotka puolestaan vaikuttavat rikollisuuden pelkoon. Pelko on siis näiden tulosten perusteella vahvasti yhteydessä välillisiin ja erityisesti yksilötason tekijöihin, kuten esimerkiksi luottamukseen sekä sosioekonomisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat makrotason eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon väliseen kytkökseen.

Taloudellista eriarvoisuutta sinällään on siis tutkittu niin Euroopan alueella kuin muuallakin melko paljon. Edellä havaittiin, että erityisesti eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin välisen yhteyden tutkimusta on tehty laajalti. Tästä huolimatta, maatason taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välisen yhteyden tutkimusta on tehty kansainvälisesti erittäin vähän. Oman tutkimukseni taustoitusta varten löytämäni muutamat eriarvoisuuden ja pelon tutkimukset keskittyvät lisäksi tuloerojen ja pelon välisen kytköksen tarkasteluun, eivätkä ne pohdi taloudellista eriarvoisuutta muiden mahdollisten indikaattorien kautta. Tuloerot ovat toki merkittävä osa taloudellisen eriarvoisuuden käsitettä, joten nämä tutkimukset sopivat kuitenkin hyvin oman tutkimukseni pohjaksi.

Edellä käsittelemieni muutaman makrotason eriarvoisuuden ja pelon tutkimuksen mukaan maatason taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä rikollisuuden pelkoon. Suuremmat tuloerot ovat siis yhteydessä suurempaan ja pienemmät tuloerot pienempään rikollisuuden pelon tasoon. Välillisillä ja erityisesti yksilötason tekijöillä on kuitenkin edellä mainitsemieni aikaisempien tutkimuksien perusteella vaikutusta eriarvoisuuden ja pelon kytkökseen. Tarkastelen tämän takia seuraavaksi, aikaisempien tutkimuksien kautta, erilaisten yksilötason tekijöiden yhteyttä rikollisuuden pelkoon ja sitä, mistä nämä yhteydet mahdollisesti johtuvat.

3.2. Yksilötason tekijät ja rikollisuuden pelko

Rikollisuuden pelko on vahvasti henkilökohtainen kokemus sekä tunne. Viimevuosikymmeninä aihetta runsaasti tutkineet aikaisemmat kansainväliset tutkimukset ovat myös tunnistaneeet monia erilaisia pelkoon vaikuttavia yksilötason tekijöitä. Näitä ovat erityisesti sukupuoli, ikä, koulutus ja tulot, aikaisemmat kokemukset rikollisuudesta, asuinympäristöön liittyvät tekijät sekä media. (Grabosky 1995, 1–3.) Myös luottamuksella ja erityisesti luottamuksella poliisiin on vaikutusta pelkoon (Korander 2000, 183). Lisäksi myös etnisyydellä on havaittu joissain tutkimuksissa (esim. Chongatera 2013; Callanan 2012; Chiricos, Hogan & Gertz 1997) olevan vaikutusta rikollisuuden uhriksi joutumisen pelkoon.

Sukupuolen yhteyttä pelkoon on tarkasteltu aikaisemmissa tutkimuksissa paljon (esim. Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Vieno, Roccato & Russo 2013; Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013; Fox, Nobles & Piguero 2009). Tutkimusten keskeisimpänä havaintona on, että sukupuolella on merkitystä rikollisuuden pelon muodostumisessa. Sukupuoleen liittyen usein ilmoitettu havainto rikollisuuden pelkoa tutkittaessa on, että naiset pelkäävät rikoksen uhriksi joutumista enemmän kuin miehet. Naiset myös pelkäävät miehiä enemmän olla yksin kotona sekä kävellä asuinympäristössään pimeällä. Tämä siitä huolimatta, että miesten todennäköisyys joutua rikollisuuden uhriksi on pääsääntöisesti naisia korkeampaa (Fox, Nobles & Piguero 2009, 27). Tosin tiettyjen rikosten, kuten esimerkiksi raiskausten ja perheväkivallan kohdalla, naisten todennäköisyys joutua uhriksi puolestaan on miehiä suurempaa (Walby & Allen 2004, 33–71).

Naisten kokemaa miehiä suurempaa rikollisuuden pelkoa on selitetty muun muassa sillä, että tietynlaiset naisiin kohdistuvat rikokset, kuten raiskaukset ja perheväkivalta ovat tekoja, jotka herättävät paljon pelkoa. Nämä ovat myös rikoksia, joita voi olla vaikea saattaa poliisin tietoon. Niiden uhrien voi olla myös vaikea saada oikeutta. Nimenomaan naisten rikollisuuden pelkoon voivat myös vaikuttaa muun muassa aikaisemmat kokemukset ahdistelusta. (Grabosky 1995, 1.) Naisten kokemaa miehiä suurempaa rikollisuuden pelkoa on myös selitetty sillä, että naiset kokevat joutuvansa miehiä todennäköisemmin rikoksen uhriksi (Badiora, Popoola & Fadoyin 2014, 152).

Miehet ovat myös jossain määrin naisia haluttomampia tai kyvyttömämpiä tunnistamaan itsenä rikoksen uhriksi, mikä voi myös osaltaan selittää sukupuolten rikollisuuden pelkoon liittyviä eroja (Walklate 2007, 93).

On myös todettu, että kvalitatiivinen tutkimus on tunnistanut sellaisia eroja miesten ja naisten rikollisuuden pelossa, joita kvantitatiivisissa tutkimuksissa harvemmin käy ilmi. Niiden mukaan miehet ja naiset eivät ole yhtenäisiä ryhmiä, vaan joidenkin naisten rikollisuuden pelko voi olla vähäisempää, kun taas joidenkin miesten rikollisuuden pelko voi olla suurempaa. (Gilchrist ym. 1998, 283–298.) Edellä mainitut sukupuoleen liittyvät seikat saattavat siis vääristää monien tutkimuksien tuloksissa todettua sukupuolen ja pelon välistä yhteyttä. Sukupuolen rooli tässä yhteydessä ei siis ole niin selkeä kuin usein ajatellaan. Tällöin korostuvat muiden henkilön rikollisuuden pelkoon vaikuttavien tekijöiden vaikutus.

Ikään liittyen puolestaan yleisesti oletetaan, että vanhemmat ihmiset pelkäävät rikollisuutta nuorempia enemmän ja näin näyttäisi olevan ainakin kotioloissa. Vanhemmat ihmiset siis pelkäävät rikoksen uhriksi joutumista omassa kodissaan enemmän kuin nuoret. Iän ja rikollisuuden pelon kytkös on kuitenkin myös hieman mutkikkaampi tarkastelun kohde, sillä joidenkin tuloksien mukaan nuoret pelkäävät rikollisuutta keskimäärin vanhempia ihmisiä enemmän. Tätä on selitetty muun muassa elämäntapaan liittyvillä seikoilla. Nuoremmilla ihmisillä on yleensä vanhempia ihmisiä aktiivisempi elämä, joka taas asettaa heidät suurempaan riskiin joutua rikoksen uhriksi. (Grabosky 1995, 2.)

Henkilön iän ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä on tarkasteltu paljon aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Grinshteyn ym. 2016; Vieno, Roccato & Russo 2013; Oh & Kim 2009; Tulloch 2000). Niiden perusteella ikä on yhteydessä rikollisuuden pelkoon siten, että henkilö pelkää eri ikävaiheissa joutuvansa erilaisten rikoksien uhriksi. Vanhempien ihmisten keskuudessa esimerkiksi henkilöön kohdistuvien rikosten pelko näyttäisi olevan vähäisempää kuin nuorten keskuudessa. Tähän vaikuttaa erityisesti henkilön oma käsitys siitä, minkälaisen rikoksen uhriksi hänellä on riski joutua (Tulloch 2000, 460).

Henkilön liikkuminen paikoissa, joissa riski rikoksen uhriksi joutumisesta kasvaa, on myös tärkeä tekijä. Nuorten voi olettaa liikkuvan enemmän tällaisissa paikoissa kuin vanhempien ihmisten. Vanhempien ihmisten kohdalla liikkuminen kodin ulkopuolella yhdistettynä muun muassa fyysisten voimien hiipumiseen luo turvattomuuden tunnetta, joka saa heidät välttelemään paikkoja, joissa he kokevat olevansa alttiina rikoksen uhriksi joutumiselle. Vanhempien ihmisten rikollisuuden pelko on siis joidenkin rikosten kohdalla nuoria vähäisempää, sillä he välttelevät tilanteita, joissa he saattaisivat joutua kyseisten rikosten uhreiksi. (Tulloch 2000, 460–462.)

Nuoret puolestaan liikkuvat vanhempia ihmisiä enemmän öiseen aikaan ja julkisten kulkuvälineiden avulla, mikä asettaa heidät suurempaan riskiin joutua näissä tilanteissa rikollisuuden uhriksi. Tämä puolestaan lisää osaltaan nuorempien ihmisten rikollisuuden pelkoa. (Tulloch 2000, 460–462.) Iän ja rikollisuuden pelon välisessä yhteydessä on siis enemmänkin kyse siitä, että eri-ikäiset henkilöt pelkäävät erilaisten rikoksien uhriksi joutumista ja heidän riskinsä joutua eri rikosten uhriksi on erilainen. Tällöin siis olettamus vanhempien ihmisten nuoria yleisesti suuremmasta rikollisuuden pelosta ei pidä paikkaansa.

Koulutus ja tulot vaikuttavat aikaisemman tutkimuksen (esim. Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Vieno, Roccato & Russo 2013; Chongatera 2013; Grabosky 1995; Pantazis & Gordon 1994) valossa rikollisuuden pelkoon siten, että enemmän koulutetut ja enemmän tienaavat ihmiset pelkäävät köyhempiä ihmisiä pääsääntöisesti vähemmän rikollisuutta. Tämä siitä huolimatta, että joidenkin tuloksien mukaan rikkaammat ihmiset joutuvat rikoksen uhreiksi köyhempiä ihmisiä useammin. Köyhempien ihmisten rikkaita suurempi rikollisuuden pelko ei kuitenkaan johdu irrationaalisuudesta vaan siitä, että rikollisuudella on suurempi vaikutus köyhempiin ihmisiin kuin rikkaampiin ihmisiin. Tämä johtuu siitä, että muun muassa rikollisuudesta johtuvat taloudelliset ja materiaaliset menetykset iskevät kovemmin köyhempiin kuin rikkaampiin ihmisiin (Pantazis & Gordon 1994, 47–55).

Tämä puolestaan johtuu osittain siitä, että köyhempien ihmisten on rikkaampia ihmisiä hankalampaa suojautua rikollisuudelta, esimerkiksi usein kalliiden kodin turva- ja valvontalaitteiden avulla. Enemmän koulutetuilla ja enemmän tienaavilla ihmisillä on

varaa sijoittaa köyhempiä ihmisiä enemmän rahaa omaan turvallisuuteensa. He myös liikkuvat köyhempiä ihmisiä epätodennäköisemmin sellaisten henkilöiden seurassa, jotka ovat tavalla tai toisella kytköksissä rikollisuuteen. (Grabosky 1995, 2.) Varakkaammat ihmiset myös asuvat usein asuinalueilla, joilla on vähemmän rikollisuutta (Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014, 6–20). Sosioekonomiseen asemaan sisältyvät koulutus ja tulot ovat siis vahvasti yhteydessä myös asuinympäristöön.

Asuinympäristön rooli rikollisuuden pelon tuottajana voi liittyä sekä asuinalueen sosiaaliseen että fyysiseen olemukseen. Sosiaalisella olemuksella viitataan tässä siihen, miten naapuruston asukkaat ovat läsnä toistensa arjessa ja miten he auttavat toisiaan. Epäsosiaaliset ihmiset ja tunne että naapuruston ihmiset eivät auta toisiaan, ovat omiaan lisäämään rikollisuuden pelkoa. Asuinalueen fyysisellä olemuksella puolestaan viitataan alueen ulkonäköön. Esimerkiksi roskat, graffitit ja hajalla oleva infrastruktuuri antavat ihmisten mielissä kuvan alueesta jolla rikollisuutta esiintyy. Näillä alueilla saattaa myös esimerkiksi oleilla pelkoa herättäviä päihtyneitä sekä nuorisojengejä. (Grabosky 1995, 3.)

Useammat asuinympäristön ja rikollisuuden pelon välistä kytköstä tarkastelevat tutkimukset (esim. Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013; Fitzgerald 2008; Atkins, Husain & Storey 1991) löytävät yhteyden niiden väliltä. Asuinympäristöllä on niiden mukaan vaikutusta rikollisuuden pelkoon muun muassa asukkaiden sosioekonomisen aseman sekä sen tarjoamien asumismahdollisuuksien laadun kautta (Fitzgerald 2008, 14). Asuinalueen ihmisten rikollisuuden pelkoon vaikuttaa myös alueen sosiaalinen järjestys tai epäjärjestys. Esimerkiksi Helsingissä tietyt alueet näyttäytyvät selkeästi turvattomampina ja näin myös enemmän rikollisuuden pelkoa herättävinä kuin toiset alueet. Yhtenä syynä tähän on väestön jakautuminen alueittain muun muassa koulutuksen ja sosioekonomisen aseman mukaan, sekä tämän johdosta muodostuneet parempiosaisten ja huonompiosaisten asuinalueet. (Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014,6–20.)

Asuinalueen suunnittelulla on myös suuri merkitys sen asukkaiden rikollisuuden pelon muotoutumiseen (Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013, 3). Muun muassa valaistuksella on suuri merkitys asuinalueen ja rikollisuuden pelon välisessä yhteydessä. Valaistus näyttäisi vähentävän huomattavasti rikollisuuden uhriksi joutumisen pelkoa henkilön kävellessä asuinalueella iltaisin ja öisin. (Atkins, Husain & Storey 1991, 14–20.) Muita asuinalueen suunnitteluun liittyviä rikollisuuden pelkoon yhteydessä olevia tekijöitä ovat muun muassa erilaiset rakennukset, seinät ja maisemointi, joiden voidaan ajatella tarjoavan suojaa mahdollisille rikollisille. Tähän liittyen henkilö saattaa kokea rikollisuuden uhriksi joutumisen pelkoa myös esimerkiksi puistoissa, jotka saattavat tarjota suojaa rikollisille esimerkiksi runsaan kasvillisuuden muodossa. (Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013, 3.) Yhden ajatuksen mukaan asuin ympäristön suunnitteluun ja fyysiseen olemukseen ei kuitenkaan pitäisi kiinnittää liikaa huomiota, sillä fyysisen ympäristön suunnittelun ja parantamisen vaikutukset rikollisuuden pelkoon ovat erittäin rajalliset. Tämä johtuu siitä, että pelko on kuitenkin enemmän ympäristön sosiaaliseen kuin fyysiseen ulottuvuuteen liittyvä tunnetila. Esimerkkinä tästä toimii muun muassa kameravalvonta, joka lisää fyysisen ympäristön turvallisuutta, mutta viestittää samalla rikoksen uhriksi joutumisen uhkaa. (Korander 2000, 186–187.)

Median käytöllä on myös useampien tutkimuksien (esim. Callanan & Rosenberger 2015; Callanan 2012; Smolej 2011; Koomen, Visser & Stapel 2000; Smolej & Kivivuori 2006; Chiricos, Padgett & Gertz 2000; Grabosky 1995) mukaan suuri rooli rikollisuuden pelon muodostumisessa. Ne toteavat muun muassa, että ihmisten käsitykset rikollisuudesta muotoutuvat pitkälti tiedotusvälineissä esiintyvän uutisoinnin kautta. Median rikoksia käsittelevä uutisointi on kuitenkin hyvin valikoivaa ja tiettyjä asioita korostavaa. Näin se vääristää kuvan rikollisuuden törkeysasteesta ja rakenteesta. Mediassa sekä myös viihdeteollisuuden tuotoksissa ylliedustettuna ovat varsinkin vakavat väkivaltarikokset, kuten murhat ja pahoinpitelyt. (Korander 2000, 179.) Median ja pelon väliseen yhteyteen liittyy vahvasti mediaa kohtaan osoitettu luottamus (Smolej & Kivivuori 2006, 130–131). Tämä tarkoittaa siis sitä, että kun henkilö luottaa käyttämiinsä medialähteisiin, hän myös uskoo niiden rikollisuutta käsitteleviä ohjelmia, jotka puolestaan vaikuttavat hänen rikollisuuden pelkoonsa.

Siitä huolimatta, että esimerkiksi edellä mainitut tutkimukset löytävät vahvan yhteyden median ja pelon väliltä, joidenkin tutkimuksien (esimerkiksi Kohm ym. 2012; Dowler 2003) tulokset ovat erilaisia, sillä ne löytävät vain heikon yhteyden median ja pelon väliltä. Median vaikutuksesta rikollisuuden pelkoon ei siis ole saavutettu täyttä yksimielisyyttä. Jonkinlainen yksimielisyys kuitenkin vallitsee väkivaltaisen sisällön sekä rikossarjojen aiheuttaman faktan ja fiktion rajan hämärtyminen yhteydestä pelon lisääntymiseen (Smolej 2011, 46). Faktan ja fiktion rajan hämärtyminen viittaa tässä fiktiivisten rikossarjojen, esimerkiksi rikollisuuden yleisyyteen liittyvän sisällön muuttumisesta faktaksi katsojien mielissä.

Kuten medialähteisiin kohdistettu luottamus, myös yleinen yhteiskunnassa esiintyvä luottamus sekä erityisesti luottamus poliisiin vaikuttavat rikollisuuden pelkoon. Ihmisten rikollisuuden pelko ei välttämättä kasva, vaikka esimerkiksi rikoksista uutisoitaisiin enemmän, mikäli tyytyväisyys valtion kykyyn edistää hyvinvointia ja näin ollen myös yleinen yhteiskuntaan kohtaan osoitettu luottamus pysyvät vahvoina. Myös rikos-oikeuskoneistoa ja poliisia kohtaan osoitettu luottamus on tärkeää. Jos ihmiset kokevat poliisin tehottomaksi, on se omiaan lisäämään rikollisuuden pelkoa. (Korander 2000, 183.)

Niin sanotussa sekavassa yhteisössä eläminen lisää merkittävästi rikollisuuden pelkoa. Sekavalla voidaan tarkoittaa tässä yhteydessä kolmea mahdollista mallia. Ensimmäisessä mallissa henkilön rikollisuuden pelko kasvaa, koska hän kokee yhteisön asukkaat sekä virkavallan kyvyttömiksi huolehtimaan oman naapurustonsa turvallisuudesta. Tämä myös vaikuttaa siis erityisesti poliisia kohtaan osoitetun luottamuksen heikkenemiseen. Toisessa mallissa henkilön rikollisuuden pelko kasvaa, koska hän kokee yhteisön sosiaalisen kontrollin kadonneen kokonaan. Tällöin on kyse yleisen luottamuksen heikkenemisestä. Kolmannessa mallissa henkilön rikollisuuden pelko kasvaa, koska epäjärjestyksen vallassa oleva yhteisö tarjoaa kasvualustan rikollisuudelle. Tämän mallin kohdalla on kyse sekä yhteiskuntaa kohtaan osoitetun että poliisia kohtaan osoitetun luottamuksen heikkenemisestä. (Vieno, Roccato & Russo 2013, 527–529.) Muun muassa yhteiskunnallisen järjestyksen puutteen aiheuttama pelko vaikuttaa myös ihmisiä kohtaan osoitettuun luottamukseen (Visser & Scholte & Scheepers 2013, 278). Tämä suhde on molemminpuolinen, sillä toisaalta

kasvava pelko vähentää luottamusta muita ihmisiä kohtaan ja sosiaaliseen toimintaan osallistumista, mutta luottamuksen puute aiheuttaa myös pelkoa rikoksen uhriksi joutumisesta.

Aikaisemmat kokemukset rikollisuudesta, itse uhrina tai jonkun toisen ihmisen kokemuksen kautta, liitetään myös usein (esim. Vidourek, King & Merianos 2016; Henson, Reyns & Fisher 2013; Callanan 2012; Randa & Wilcox 2012) yhdeksi rikollisuuden pelkoon vaikuttavaksi tekijäksi. Juuri erityisesti rikosten uhreiksi aikaisemmin joutuneiden henkilöiden on todettu välttelevän tiettyjä alueita pimeään aikaan. Aikaisemmin rikoksen uhriksi joutuneiden rikollisuuden pelko kuitenkin myös vaihtelee sen mukaan, millaisen rikoksen uhreiksi he ovat joutuneet. Esimerkiksi pahoinpitelyjen uhrin eivät keskimäärin pelkää uhriksi joutumisesta sen enempää kuin ne, jotka eivät ole koskaan tulleet pahoinpidellyiksi. Ryöstön uhreiksi joutuneet taas ovat osoittautuneet rikollisuutta enemmän pelkääviksi. (Grabosky 1995, 2.) Aikaisempien uhriksi joutumisen kokemusten vaikutus voi siis paikoitellen olla erilainen riippuen siitä, minkälaisen rikoksen uhriksi henkilö on joutunut.

Myös etnisyydellä on todettu muutamissa tutkimuksissa olevan vaikutusta rikollisuuden pelkoon (esim. Chongatera 2013; Callanan 2012; Chiricos, Hogan & Gertz 1997). Se voi olla yhteydessä erityisesti henkilön pelkoon joutua viharikoksen tai lievemmän rasismien uhriksi (Chongatera 2013, 57–58). Etnisyys myös vaikuttaa pelon muodostumiseen muun muassa aikaisempien rikollisuuteen liittyvien kokemusten, joiden määrä vaihtelee eri etnisten ryhmien välillä, tai toisaalta siihen liittyvien mielikuvien kautta. Usein erityisesti valkoisilla voi olla vain vähän tai ei ollenkaan kokemusta rikoksen uhriksi joutumisesta. Heidän kohdallaan rikoksen uhriksi joutumisen pelko on yhteydessä enemmänkin heidän mielikuvaansa rikollisuuden määrästä ja heidän omasta todennäköisyydestään joutua rikoksen uhriksi. Media lisäksi usein korostaa erityisesti valkoihoisia uhreja, joihin muilla valkoihoisilla on taipumusta samaistua. (Callanan 2012, 106.)

Edellä käsittelemistäni aikaisempien tutkimuksien tuloksista nähdään, että erilaiset yksilötason tekijät vaikuttavat rikollisuuden pelkoon. Useampien tekijöiden kohdalla tämä vaikutus ei kuitenkaan ole täysin selkeä eikä yleisesti hyväksytty. Sukupuolen, iän

sekä median käytön kohdalla tutkimusten tulokset ovat paikoitellen ristiriitaisia tai niitä on kritisoitu muiden, tutkimukseen tekoon ja havainnointiin liittyvien tekijöiden johdosta. Sukupuolen kohdalla kritiikkiä on saanut erityisesti miesten ja naisten pelkoa käsittelevän datan kerääminen ja siitä tehdyt johtopäätökset. Yleinen tulos on, että naisten rikoksen uhriksi joutumisen pelko on korkeampaa kuin miesten, mutta kritiikin mukaan miesten ilmoittamatta jäämä pelko vääristää näitä tuloksia.

län kohdalla puolestaan on hajontaa ikäryhmiin liittyvien tuloksien suhteen. Yleinen tulos tässä on, että vanhemmat ihmiset pelkäävät nuoria enemmän uhriksi joutumista. Jotkin tutkimukset saavat kuitenkin paljon epäselvempiä tuloksia eroista ikäryhmien pelossa. Mediaan liittyen taas erimielisyyttä on median vaikutuksen vahvuudesta. On hyvä myös muistaa aikaisempien rikoksen uhriksi joutumisen kokemusten erilainen vaikutus. Näistä seikoista huolimatta sekä muut tässä tarkastelemani tulokset mielessä pitäen, aion testata useamman edellä mainitsemani tekijän vaikutusta taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon väliseen kytkökseen.

4. TUTKIMUSASETELMA

4.1. Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksiäni on kolme ja ensimmäinen niistä on, *miten taloudellinen eriarvoisuus on kytköksissä rikollisuuden pelkoon Euroopassa?* Tähän liittyen tarkastelen, onko taloudellinen eriarvoisuus yleisellä tasolla yhteydessä rikollisuuden pelkoon ja toiseksi, minkälainen tämä yhteys mahdollisesti on. Hypoteesini tähän kysymykseen liittyen on, että taloudellisen eriarvoisuuden ollessa suurempaa myös rikollisuuden pelko on suurempaa. Pelkoon vaikuttavia erilaisia tekijöitä on tutkittu runsaasti ja aikaisempi tutkimus (esim. Vieno, Roccato & Russo 2013; Visser, Scholte & Scheepers 2013; Semyonov, Gorodzeisky & Glikman 2012; Hummelsheim ym. 2011) on osoittanut että pelko on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin. Kuten edellä nähtiin, taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon välistä kytköstä ei kuitenkaan ole tutkittu kovin paljoa, minkä johdosta sen tutkiminen tässä tutkimuksessa on perusteltua. Pyrinkin osaltani tämän tutkimuksen avulla täyttämään mainitun kytköksen tutkimuksen vähyyden jättämää aukkoa. Pyrin tarkempaa selittävän analyysin menetelmää käyttäen tuottamaan myös mahdollisimman uskottavia tuloksia, jolloin tutkimukseni eroaa niistä taloudellisen eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin välisen yhteyden (esim. Truesdale & Jencks 2016; Gandelman & Porzecanski 2013; Berg & Veenhoven 2010; Wilkinson & Pickett 2009) sekä rikollisuuden pelon tutkimuksista (esim. EU 2012; Tulloch 2000; Pantazis & Gordon 1994; Atkins, Husain & Storey 1991), jotka käyttävät menetelminään vain kuvailevaa analyysiä.

Toinen tutkimuskysymykseni on, *miten erilaiset taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorit ovat kytköksissä rikollisuuden pelkoon?* Tarkastelemani indikaattorit ovat Gini-kerroin, S80/S20 -suhde, materiaallinen deprivatio sekä suhteellinen tuloköyhyysvaje. Ensimmäinen hypoteesini tähän liittyen on, että mitä suurempi mittarien kuvaama eriarvoisuus on, sitä suurempi on rikollisuuden pelon taso. Gini-kertoimen kohdalla hypoteesini perustuu edellä mainittuihin taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon välisen kytköksen sekä monien aikaisempien eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen tutkimuksiin. Kolmen muun indikaattorin kohdalla, perustan hypoteesini aikaisempiin köyhyden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen

tutkimuksiin (Cheung & Lucas 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Osborne, Sibley & Sengupta 2015; Boodoo, Gomez & Gunderson 2014; Harling ym. 2014; Budria 2013; Chang 2013; Distant 2013; Feng ym. 2012; Gravelle & Sutton 2009; Ball & Chernova 2008; Pantazis 2000). Vaikka käyttämäni indikaattorit mittaavat taloudellista eriarvoisuutta hieman eri näkökulmista, toinen hypoteesini on, että niiden sekä pelon välisten yhteyksien vahvuudet ovat samankaltaiset. Perustan myös tämän hypoteesin edellä mainittuihin tutkimuksiin. Taloudellisen eriarvoisuuden tarkastelu useamman mittarin kautta on perusteltua, sillä monissa tutkimuksissa (esim. Odgers ym. 2015; Olivera 2015; Allmendinger & von den Driesch 2014; Layte & Whelan 2014; Layte 2012; Petrie, Allanson & Gerdtham 2011; Lorgelly & Lindley 2008) käytetään vain Gini-kerrointa, joka ei varsinaisesti kerro mitään eriarvoisuuden luonteesta, vaan se kuvaa eriarvoisuuden kokonaistasoa suhteessa täydelliseen tasa-arvoon. Se ei siis esimerkiksi kuitenkaan kerro, kuinka rikkaita rikkaat ovat, tai kuinka köyhiä köyhät ovat. Useamman mittarin käyttö antaa laajemman kuvan eriarvoisuudesta sekä sen luonteesta. Tämänlaista pohdintaa ei ole kovin monessa aikaisemmassa tutkimuksessa tehty, mikä tuo tutkimukselleni uuden ulottuvuuden ja harvemmin tarkastellun näkökulman.

Kolmas tutkimuskysymykseni on, *miten tarkastelemani yksilötason tekijät vaikuttavat taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien sekä rikollisuuden pelon väliseen mahdolliseen yhteyteen?* Pohdin, miten ikä, sukupuoli, koulutustaso, koettu tulojen riittävyys, luottamus lakiin, luottamus poliisiin, luottamus ihmisiin, median vaikutusta kuvaava TV:n katselu ja se onko vastaaja tai joku hänen kotitaloudestaan joutunut murron tai pahoinpitelyn uhriksi, vaikuttavat tarkastelemieni makromuuttujien ja rikollisuuden pelon väliseen yhteyteen. Hypoteesini tähän liittyen on, että yksilötason tekijöillä on voimakas vaikutus käyttämäni eriarvoisuuden indikaattorien ja pelon väliseen yhteyteen, sillä pelko on vahvasti yksilötason kokemus. Kaikkien edellä mainittujen yksilötason tekijöiden on lisäksi todettu monissa aikaisemmissa tutkimuksissa (esim. Grinshteyn ym. 2016; Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Kempainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Smolej 2011; Korander 2000; Grabosky 1995) olevan yhteydessä rikollisuuden pelkoon, joten niiden vaikutuksen tarkastelu on myös tässä yhteydessä tärkeää.

4.2. Aineisto ja muuttujat

Tutkimukseni aineistona toimii Eurostatin sekä European Social Surveyn (ESS) keräämästä datasta yhdistetty aineisto. Eurostatin data koostuu sen Euroopan maita käsittelevistä taloudellisen eriarvoisuuden indikaattoreista. ESS:n data puolestaan on Euroopan laajuisen kyselytutkimuksen kautta kerätty aineisto, joka sisältää tutkimuksessa käytettävän rikollisuuden pelon mittarin sekä yksilötason tekijät. Tarkasteltavat maat valikoituivat edellä mainittujen aineistojen perusteella. Niitä on yhteensä 20 ja ne ovat Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Itävalta, Iso-Britannia, Liettua, Norja, Portugali, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Suomi, Sveitsi, Tanska, Tšekki, Unkari sekä Viro. Eurostatin taloudellista eriarvoisuutta mittaava aineisto on vuosilta 2013 sekä 2014 ja käyttämieni indikaattorien, eli Gini-kertoimen, S80/S20 -suhteen, materiaalisen deprivaaation sekä suhteellisen tuloköyhyysvajeen arvot ovat siis näiden kahden vuoden arvojen keskiarvot. Taulukossa 1 esitän indikaattorit tutkimuksessa tarkasteltavien maiden mukaan. Ensimmäisenä ovat Gini-kertoimet, joiden kohdalla keskiarvot esitetään prosentteina.

Taulukosta 1 nähdään, että pienimmät Gini-kertoimen arvot ovat Norjassa, Tanskassa ja Sloveniassa. Suurimmat arvot ovat puolestaan Espanjassa, Virossa, Portugalissa ja Liettuassa. Ero pienimmän (Norja) ja suurimman (Liettua) kertoimen omaavan maan välillä on kohtalainen (11,7 prosenttiyksikköä). Kuten edellä kävi ilmi, Gini-kertoimet asettuvat 30 % ja 50 % väliin. Taulukosta 1 nähdään, että kaikkien tarkasteltujen maiden kerroin on alle 35 %. Monien maiden kohdalla kerroin on lisäksi alle 30 %, mikä tarkoittaa että ne sijoittuvat Gini-kertoimien odotettujen arvojen alapuolelle. Monissa aineiston maissa Gini-kertoimella mitattu eriarvoisuuden taso jää odotettujen lukujen alapuolelle.

Taulukosta 1 havaitaan myös, että pienimmät S80/S20 -suhteet ovat Norjassa, Tšekeissä ja Suomessa. Tämän indikaattorin avulla mitattu eriarvoisuus on siis pienintä näissä maissa. Suurimmat suhteet ovat puolestaan Virossa, Liettuassa ja Espanjassa. Ero pienimmän S80/S20 -suhteen maan (Norja) ja suurimman S80/S20 -suhteen maan (Espanja) välillä on melko pieni (3,2 yksikköä). Materiaalisen deprivaaation kohdalla puolestaan nähdään, että indikaattorin pienimmät arvot ovat Sveitsissä, Ruotsissa ja

Norjassa. Suurin materiaalisen deprivaaation osuus on puolestaan Portugalissa, Puolassa, Liettuassa ja Unkarissa. Taulukosta 1 havaitaan, että ero pienimmän materiaalisen deprivaaation maan (Sveitsi) ja suurimman materiaalisen deprivaaation maan (Unkari) välillä on erittäin suuri (24,9 prosenttiyksikköä). Suhteellisen tuloköyhyysvajeen kohdalla puolestaan havaitaan, että sen pienin osuus on Alankomaissa, Ranskassa, Irlannissa ja Tšekeissä. Suurin tuloköyhyysvajeen osuus on Liettuassa, Portugalissa ja Espanjassa. Ero pienimmän tuloköyhyysvajeen maan (Alankomaat) ja suurimman tuloköyhyysvajeen maan (Espanja) välillä on melko suuri (15,18 prosenttiyksikköä).

Taulukko 1. Tutkimuksessa käytettävien taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien keskiarvot vuosilta 2013 ja 2014 tarkasteltavien maiden mukaan.

Maat	Gini (%)	S80/S20 -suhde	Materiaalinen deprivaaatio (%)	Tuloköyhyysvaje (%)
Alankomaat (NL)	25,7	3,7	2,85	16,7
Belgia (BE)	25,9	3,8	5,5	19
Espanja (ES)	34,2	6,6	6,65	31,25
Irlanti (IE)	30,4	4,7	9,15	17,3
Iso-Britannia (GB)	30,9	4,9	7,8	19,6
Itävalta (AT)	27,3	4,1	4,1	20,7
Liettua (LT)	34,8	6,1	14,8	23,75
Norja (NO)	23,1	3,4	1,55	19,1
Portugali (PT)	34,4	6,1	10,75	28,85
Puola (PL)	30,8	4,9	11,15	22,9
Ranska (FR)	29,7	4,4	4,85	16,7
Ruotsi (SE)	25,2	3,8	1,05	20,1
Saksa (DE)	30,2	4,9	5,2	21,8
Slovenia (SI)	24,7	3,7	6,65	21,2
Suomi (FI)	25,5	3,6	2,65	14,45
Sveitsi (CH)	29,0	4,3	1	20,1
Tanska (DK)	27,3	4,1	3,4	21
Tšekki (CZ)	24,9	3,45	6,65	17,3
Unkari (HU)	28,5	4,3	25,9	21,65
Viro (EE)	34,3	6	6,9	21,75

Tulevaa analyysiani varten muodostan jokaisesta indikaattorista kolmiluokkaisen kategorisen eriarvoisuutta kuvaavan muuttujan. Luokkien rajat määräytyvät

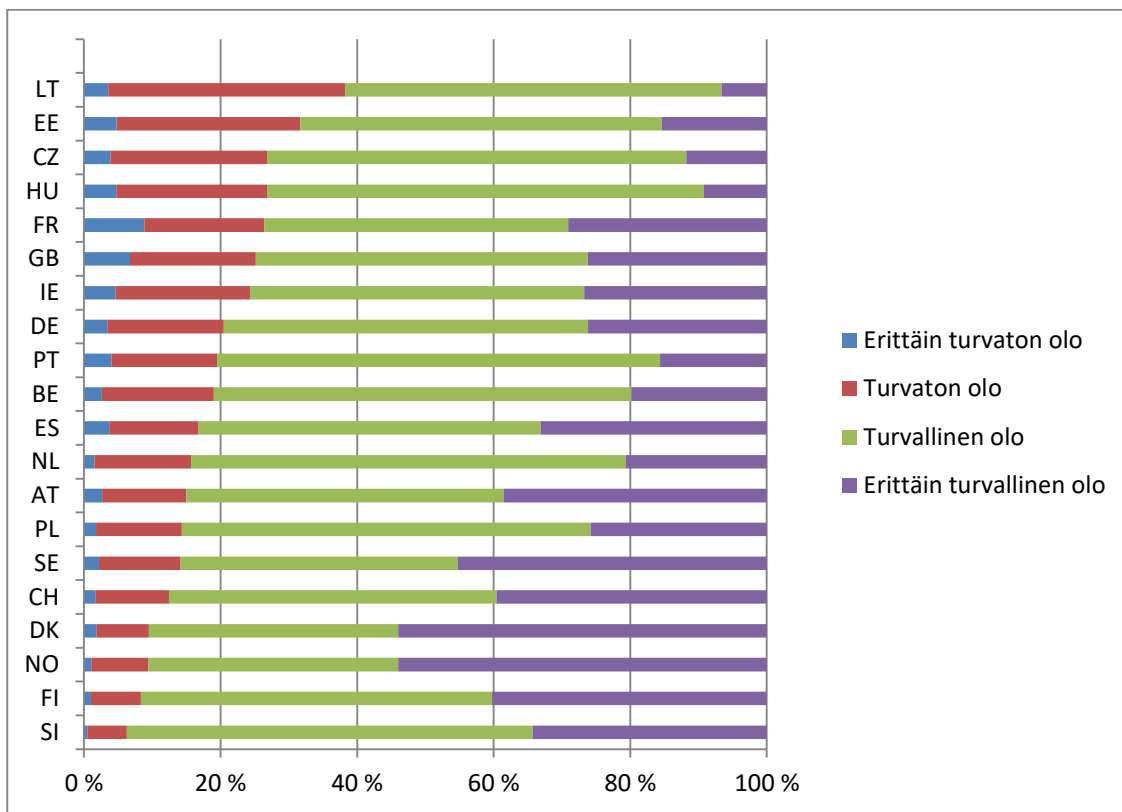
vastaajamäärien mukaan. Pysin jakamaan jokaisen indikaattorin kohdalla vastaajat mahdollisimman tasaisesti kolmeen kategoriaan. Gini-kertoimen kohdalla ensimmäiseen kategoriaan sijoitan indikaattorin pienimmät arvot (23.1–25.9), toiseen kategoriaan sen keskimmäiset arvot (27.3–30.4) ja kolmanteen kategoriaan suurimmat arvot (30.8–34.8). S80/S20 -suhdetta kuvaavan muuttujan kohdalla ensimmäiseen kategoriaan sijoitan arvot 3.4–3.7, toiseen kategoriaan arvot 3.8–4.7 ja kolmanteen kategoriaan arvot 4.9–6.6. Uuden materiaalista deprivatiota kuvaavan muuttujan ensimmäiseen kategoriaan puolestaan liitän arvot 1–3.4, toiseen kategoriaan arvot 4.1–6.9 ja kolmanteen arvot 7.8–25.9. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen ensimmäiseen kategoriaan liitän sen pienimmät arvot (14.45–19.6), toiseen kategoriaan keskimmäiset arvot (20.1–21.8 %) ja kolmanteen kategoriaan suurimmat arvot (22.9–31.25 %).

Käyttämäni European Social Surveyn (ESS) kyselyaineisto on vuodelta 2014. Siinä kaikki kyselyyn osallistuneet ovat vähintään 15-vuotiaita, yksityisessä kotitaloudessa asuvia sekä kyseisen valtion vakinaisia asukkaita. Kaikkien aineiston maiden kohdalla on pyritty 1 500 vastaajaan yhtä maata kohden, lukuun ottamatta alle kahden miljoonan asukkaan maita, joiden kohdalla on pyritty 800 vastaajaan yhtä maata kohden. Havaintojen kokonaismäärä on 37623. ESS:n vaatimuksena on, että kaikkien vastaajien tulisi olla valittu tutkimukseen satunnaisotannalla. Tämä ei kuitenkaan ole toteutunut käytännössä, joten ESS suosittelee aineistonsa analyysissä käytettäväksi painomuuttujia. Ne ovat "dweight", joka korjaa otannassa esiintyviä maiden välisiä eroja, "pspweight", joka korjaa eroja todennäköisyyksissä kuulua otantaan sekä "pweight" joka korjaa eri maiden vastauksien osuutta väestömäärien suhteen. Tässä tutkimuksessa huomioidaan "dweight"-muuttuja.

Rikollisuuden pelon mittarina aineistossa ja tutkimuksessani toimii "turvallisuuden tunne kävellessä yksin paikallisella alueella pimeällä" (*Feeling of safety of walking alone in local area after dark*). Siinä vastaajilta kysytään, kuinka turvalliselta heistä tuntuisi kävellä yksin paikallisella alueella pimeällä. Vastausvaihtoehdoiksi heille annetaan "erittäin turvalliselta", "turvalliselta", "turvattomalta" tai "erittäin turvattomalta". Kuviossa 1 esitän turvallisuuden tunne kävellessä yksin paikallisella alueella pimeällä -mittarin tässä tutkimuksessa tarkasteltujen maiden mukaan. Siitä voidaan nähdä, että turvallisuuden tunteen taso aineistossa on melko korkea. Kaikkien

maiden kohdalla Erittäin turvaton olo -kategorian osuus on erittäin pieni. Kaikkein pienin se on Sveitsin ja suurin Ranskan kohdalla. Myöskään Turvaton olo -kategorian osuus ei aineistossa ole kovin suuri. Kaikkien maiden kohdalla suurin kategoria on joko Turvallinen olo tai Erittäin turvallinen olo.

Tätä tutkimusta varten muodostan turvallisuuden tunne kävellessä yksin paikallisella alueella pimeällä -muuttujasta rikollisuuden pelko -nimisen dummy-muuttujan. Uudessa muuttujassa yhdistän Erittäin turvallinen olo ja Turvallinen olo -kategoriat Ei pelkää -kategoriaksi sekä Turvaton olo ja Erittäin turvaton olo -kategoriat Pelkää -kategoriaksi. Tällöin ”Ei pelkää” saa arvon 0 ja ”Pelkää” arvon 1. Jätän uudesta muuttujasta myös pois vanhan muuttujan puuttuvat arvot.

Kuvio 1. Turvallisuuden tunne kävellessä yksin paikallisella alueella pimeällä.

ESS:n aineiston kohdalla käytän myös yksilötason tekijöitä kuvaavia muuttujia, jotka ovat ikä (*Age of respondent*), sukupuoli (*Gender*), koulutustaso (*Highest level of education*), koettu tulojen riittävyys (*Feeling of household's income nowadays*), luottamus lakiin (*Trust in the legal system*), luottamus poliisiin (*Trust in the police*),

luottamus ihmisiin (*Trust in people*), median vaikutusta kuvaava TV:n katselu (*TV watching, total time on average weekday*) sekä se, onko vastaaja tai joku hänen kotitaloudessaan asuva joutunut murtovarkauden tai pahoinpitelyn uhriksi (*Respondent or household member victim of burglary/assault last 5 years*). Nämä tekijät valikoituivat tähän tutkimukseen aikaisemman kirjallisuuden sekä aineiston tarjoamien mahdollisuuksien perusteella. Iän ja koetun tulojen riittävyden sekä luottamusta ja TV:n katselua kuvaavien muuttujien kohdalla muodostan uudet kategoriset muuttujat. Sukupuolen, koulutustason ja aikaisemman uhrikokemuksen kohdalla muodostan dummy-muuttujat. Aikaisempaa uhrikokemusta kuvaavan muuttujan nimeän lisäksi uudelleen uhrikokemus-muuttujaksi. Kaikkien yksilötason tekijöiden kohdalla jätän myös pois puuttuvat arvot. Ikä-muuttujan kohdalla jätän lisäksi pois alle 15-vuotiaat sekä yhden 114-vuotiaan vastaajan. Tämä on perusteltua, koska ESS on itse asettanut vaatimukseksi että kaikkien vastaajien tulee olla vähintään 15-vuotiaita. 114-vuotiaan vastaajan ikä on puolestaan mitä todennäköisimmin kirjoitusvirhe.

4.3. Menetelmät ja tutkimusetiikka

Tutkimusmenetelminä käytän kuvailevaa sekä selittävää analyysiä. Kuvailevan analyysin yhteydessä tarkastelen ristiintaulukoinnin avulla rikollisuuden pelon tasoa käyttämieni taloudellisen eriarvoisuuden mittarien mukaan. Näin saadaan parempi käsitys rikollisuuden pelon määrästä suhteessa eri makromuuttujiin. Ristiintaulukointi onkin suhteellisen helposta toteuttamisestaan huolimatta oivallinen tapa tarkastella sekä havainnollistaa tutkittavaa ilmiötä, ja se on myös oivallinen tapa tutustua käytettävään aineistoon (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1994, 175). Kuvaileva analyysi keskittyy kuitenkin enemmän ilmiön yleisyyden sekä muodon kuvailuun ja sen avulla olisi hankalaa tässä yhteydessä pyrkiä selittämään tarkastelemiani mahdollisia yhteyksiä. Tämä siitä syystä, että ristiintaulukoinnin käyttö useamman muuttujan kanssa hajauttaisi aineiston niin pieniin ryhmiin, että tuloksia ei voitaisi enää pitää luotettavina (Alkula ym. 1994, 220). Tämä on hyvä ottaa huomioon, koska tutkimukseeni sisältyy useampia muuttujia.

Tämän johdosta käytän tutkimusmenetelmänä myös selittävää analyysiä ja sen yhteydessä logistista monitasomallia (*mixed effects logistic regression*). Sen avulla havainnoin käyttämieni taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien mahdollista yhteyttä rikollisuuden pelkoon sekä yksilötason tekijöiden vaikutusta siihen. Monitasomallin käyttö on perusteltua, koska käyttämäni aineisto on hierarkkinen ja melko suuri. Monitasomalli ottaa huomioon aineiston hierarkkisuuden ja näin siinä eri maiden datojen tarkastelu samassa tutkimuksessa on mahdollista (Demidenko 2013, 1–4). Tässä yhteydessä monitasomallin voidaan odottaa tuovan tavallista binääristä logistista regressioanalyysiä tarkemmat tulokset. Monissa rikollisuuden pelkoon liittyvissä tutkimuksissa (esim. Grinshteyn ym. 2016; Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Chongatera 2013; Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013) on myös käytetty monitasomallia, mikä tarkoittaa sen käytön olevan hyväksi havaittu ja näin ollen myös perusteltu lähestymistapa. Aineiston analysointiin käytän STATA -tilasto-ohjelmaa, jonka komennolla "tab" teen ristiintaulukoinnit ja "xtmelogit" komennolla suoritan logistiset monitasomallit. Käytän ristiintaulukoinneissa ESS:n suosittelemaa dweight-painomuuttujaa. Logistisen monitasomallin yhteydessä en kuitenkaan käytä painomuuttujaa, koska sillä ei ole tekemieni alustavien mallien perusteella vaikutusta monitasomallin tuloksiin.

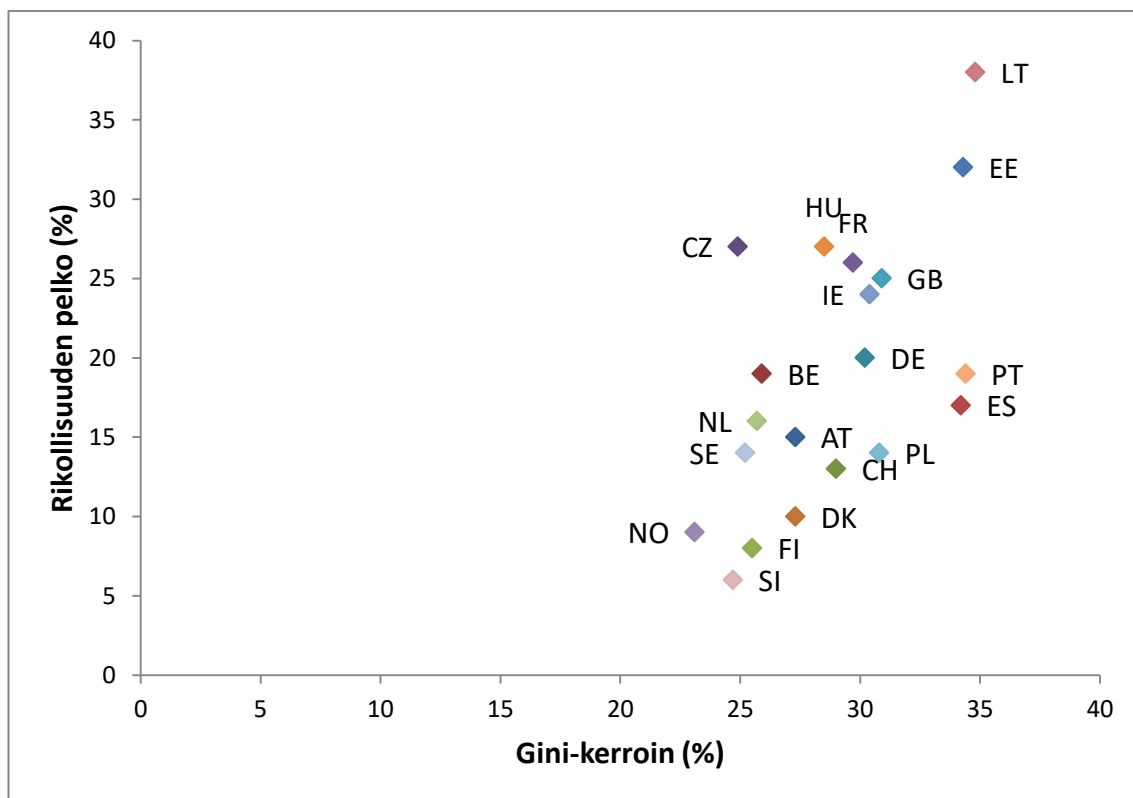
Käyttämäni valmis aineisto takaa sen, etteivät tutkimuksen toteutukseen ja aineiston keräämiseen liittyvät eettiset kysymykset nouse keskiöön omassa tutkimuksessani. Eurostatin aineistot ilmoittavat vain tarkasteltujen maiden makrotason luvut, eikä niissä ole mukana minkäänlaisia henkilötietoja. Myöskään ESS:n kyselyaineistossa ei ole mukana henkilötietoja, joiden avulla pystyisi tunnistamaan yksittäisen vastaajan. En myöskään käsittele tutkimuksessani mitään ryhmiä tai yhteisöjä, joiden voisi olettaa olevan haavoittuvia tutkimukseni ja sen tuloksien johdosta. Mahdollisten stereotyyppien vahvistamisen välttämiseksi, liittyen esimerkiksi rikoskäyttäytymiseen sekä iän ja sukupuolen mukaan jakautuvaan rikollisuuden pelkoon, olen pyrkinyt teoria-osiossa käymään läpi niihin liittyvien aikaisempien tutkimusten tulokset mahdollisimman kattavasti ja kriittisesti.

5. ANALYYSI

5.1. Kuvaileva analyysi

Kuten aikaisemmin kävi ilmi (luku 2.3.), tuloeroja kuvaavien Gini-kertoimien käyttäminen taloudellisen eriarvoisuuden tarkastelussa ei paljasta eriarvoisuuden varsinaista luonnetta, vaan se mittaa tulojakauman suhdetta täydelliseen tasa-arvoon ja epätasa-arvoon. Tämän takia sen käyttö taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välisen yhteyden tarkastelussa ei kerro onko pelko yhteydessä suhteellisiin tuloeroihin vai köyhyteen. Kuviossa 2 nähdään käyttämäni aineiston maat Gini-kertoimilla mitatun taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon mukaan. Rikollisuuden pelko esitetään siinä rikoksen uhriksi joutumista pelkäävien vastaajien prosenttiosuutena kaikista vastaajista. Kuviosta nähdään, että useammilla mailla on samantyyppinen Gini-kerroin, mutta rikollisuuden pelon taso on niiden kohdalla erilainen. Esimerkiksi Liettualla (LT) ja Espanjalla (ES) on melko samantasoinen Gini-kerroin (noin 35 %), mutta Liettuan kohdalla yli 35 % vastaajista pelkää rikoksen uhriksi joutumista kun taas Espanjan kohdalla osuus on hieman yli 16 %.

Kuvio 2. Aineiston maat Gini-kertoimien ja rikollisuuden pelon mukaan.

Taulukossa 2 nähdään ristiintaulukoinnit rikollisuuden pelosta Gini-kertoimien, S80/S20 -suhteiden, materiaalisen deprivaaation sekä suhteellisen tuloköyhyysvajeen mukaan. Siitä nähdään, että rikollisuuden uhriksi joutumista pelkävien määrä on melko pieni (noin 20 % vastaajista). Tämä vahvistaa jo aikaisemmin havaitun seikan liittyen pelon tasoon (luku 4.2.). Suurin osa aineiston vastaajista ei siis pelkää joutuvansa rikoksen uhriksi. Taulukosta 2 voidaan havaita, että rikollisuuden pelko on pääosin sitä suurempaa, mitä suuremmasta taloudellisen eriarvoisuuden tasosta on kyse. Eli mitä suurempi Gini-kerroin, S80/S20 -suhde ja materiaallinen deprivatio ovat, sitä suurempaa pelko on. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen kohdalla tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä rikollisuuden pelko on pienintä keskimmäisen tuloköyhyysvajeen (20.1–21.8) maissa. Rikollisuuden pelko on kuitenkin suurinta maissa, joiden taloudellinen eriarvoisuus on suurinta.

Taulukko 2. Ristiintaulukoinnit rikollisuuden pelon prosenttiosuuksista tutkimuksessa käytettyjen taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien mukaan, suluissa absoluuttiset luvut.

Taloudellinen eriarvoisuus	Rikollisuuden pelko		
	Ei pelkää	Pelkää	Yhteensä
Gini-kerroin			
23.1–25.9	85 % (10 482)	15 % (1 842)	100 % (12 324)
27.3–30.4	80 % (11 010)	20 % (2 744)	100 % (13 754)
30.8–34.8	75 % (8 344)	25 % (2 818)	100 % (11 162)
Yhteensä	80 % (29 836)	20 % (7 404)	100 % (37 240)
80/20 -suhde			
3.4–3.7	86 % (7 517)	14 % (1 254)	100 % (8 771)
3.8–4.7	81 % (11 557)	19 % (2 709)	100 % (14 266)
4.9–6.6	76 % (10 762)	24 % (3 441)	100 % (14 203)
Yhteensä	80 % (29 836)	20 % (7 404)	100 % (37 240)

Taulukko 2. Jatkuu

Yksilötason tekijät	Rikollisuuden pelko		Yhteensä
	Ei pelkää	Pelkää	
Materiaalinen deprivatio			
1.0–3.4	88 % (9 043)	12 % (1 197)	100 % (10 240)
4.1–6.9	79 % (12 424)	21 % (3 333)	100 % (15 757)
7.8–25.9	74 % (8 369)	26 % (2 874)	100 % (11 243)
Yhteensä	80 % (29 836)	20 % (7 404)	100 % (37 240)
Suhteellinen tuloköyhyysvaje			
14.45–19.6	80 % (12 674)	20 % (3 153)	100 % (15 827)
20.1–21.8	82 % (11,884)	18 % (2 639)	100 % (14 523)
22.9–31.25	77 % (5 278)	23 % (1 612)	100 % (6 890)
Yhteensä	80 % (29 836)	20 % (7 404)	100 % (37 240)

Taloudellinen eriarvoisuus on näiden ristiintaulukointien perusteella yhteydessä rikollisuuden pelkoon. Gini-kertoimien, S80/S20 -suhteiden sekä materiaalisen deprivatian yhteys rikollisuuden pelkoon on heikko tai kohtalainen, sillä erot rikollisuuden pelon prosenttijakaumissa ovat pienet tai kohtalaiset (5–14 prosenttiyksikköä). Suhteellisen tuloköyhyysvajeen yhteys pelkoon on sen sijaan erittäin heikko, sillä erot pelon prosenttijakaumissa ovat sen kohdalla erittäin pienet (2–5 prosenttiyksikköä). On kuitenkin hyvä myös muistaa, että rikollisuuden pelon reunajakauma (80 % - 20 %) on hyvin vino, joten suhteellisen tuloköyhyysvajeen kohdalla havaitut erot voivat myös olla sisällöllisesti merkitseviä.

5.2. Selittävä analyysi

Taulukossa 3 esitän logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit Gini-kertoimen, S80/S20 -suhteen sekä materiaalisen deprivatian mukaan. Liitetaulukossa 3 puolestaan esitän logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit

suhteellisen tuloköyhyysvajeen mukaan. Taulukossa 3 ja Liitetaulukossa 3 olevissa malleissa havainnoin ensin taloudellisen eriarvoisuuden yhteyttä rikollisuuden pelkoon kun yksilötason tekijöitä ei ole vakioitu. Tämän jälkeen vakioin asteittain iän ja sukupuolen, koulutustason ja koetun tulojen riittävyyden, luottamusta kuvaavat muuttujat, TV:n katselun sekä viimeiseksi aikaisempaa uhrikokemusta kuvaavan muuttujan. Taulukoiden yläreunassa näkyvät jokaiseen malliin lisätyt, edellisissä malleissa vakioitujen tekijöiden lisäksi vakioidut yksilötason tekijät. Näissä taulukoissa tarkastelen siis sitä, miten yksilötason tekijöiden vakiointi vaikuttaa taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen. Liitetaulukoissa 4–11 nähdään vielä tarkemmin yksilötason tekijöiden vaikutus eriarvoisuuden ja pelon yhteyteen.

Taulukosta 3 nähdään, että tuloeroja kuvaava Gini-kerroin on yhteydessä rikollisuuden pelkoon ja tämä yhteys on heikko tai kohtalainen. Yhteys vahvistuu sitä mukaan kun tuloerot kasvavat, eli mitä suuremmasta Gini-kertoimen maasta on kyse, sitä suurempaa on rikoksen uhriksi joutumisen pelko. Pienimpien (23.1–25.9 %) ja keskimmäisten (27.3–30.4 %) Gini-kertoimien maiden kohdalla yhteys pelkoon on kuitenkin heikko eikä se ole tilastollisesti merkitsevä. Kun yksilötason tekijät vakioidaan, yhteys pienimpien ja keskimmäisten Gini-kertoimien maiden sekä pelon välillä pysyy heikkona. Yhteys ei myöskään ole missään vaiheessa tilastollisesti merkitsevä. Yksilötason tekijät eivät siis selitä pienimpien ja keskimmäisten Gini-kertoimien maiden yhteyttä rikollisuuden pelkoon.

Suurimpien Gini-kertoimien (30.8–34.8) maiden kohdalla yhteys rikollisuuden pelkoon on sen sijaan kohtalainen ja tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.05$). Sosioekonomisten tekijöiden vakioiminen ei muuta yhteyden vahvuutta, vaan se pysyy kohtalaisena. Sosioekonomisten tekijöiden vakioimisella ei myöskään ole vaikutusta yhteyden tilastolliseen merkitsevyyteen. Sosioekonomiset tekijät eivät siis selitä suurimpien Gini-kertoimien (30.8–34.8) maiden ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä. Luottamuksen, TV:n katselun ja uhrikokemuksen vakiointi sen sijaan heikentää yhteyttä kohtalaisesta heikoksi ja samalla yhteyden tilastollinen merkitsevyys katoaa. Luottamus, TV:n katselu ja uhrikokemus siis osaltaan selittävät suurimpien Gini-kertoimien maiden ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä.

Taulukko 3. Logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit sekä maa-varianssit Gini-kertoimen, S80/S20 -suhteen ja materiaalsen deprivaaation kytköksestä rikollisuuden pelkoon.

		+	+	+	+	+
		Ikä	Koulutus-	Luottamus	TV:n	Uhri-
		Sukupuoli	taso	ihmisiin/	katselu	kokemus
			Koettu	lakiin/		
			tulojen	poliisiin		
			riittävyys			
Gini-kerroin						
(ref. 23.1–25.9)						
27.3–30.4	0.052	0.053	0.049	0.046	0.046	0.050
	(0.035)	(0.034)	(0.032)	(0.032)	(0.031)	(0.031)
30.8–34.8	0.103*	0.095*	0.076*	0.057	0.057	0.061
	(0.041)	(0.039)	(0.035)	(0.035)	(0.034)	(0.033)
Maa-varianssi	0.237***	0.242***	0.213***	0.220***	0.206***	0.206***
	(0.077)	(0.079)	(0.069)	(0.072)	(0.068)	(0.067)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778	35778
S80/S20 -suhde						
(ref. 3.4–3.7)						
3.8–4.7	0.057	0.058	0.059*	0.056	0.056	0.055
	(0.033)	(0.032)	(0.030)	(0.031)	(0.030)	(0.030)
4.9–6.6	0.110**	0.105**	0.092**	0.075*	0.075*	0.077*
	(0.039)	(0.037)	(0.033)	(0.033)	(0.032)	(0.032)
Maa-varianssi	0.229***	0.231***	0.193***	0.203***	0.188***	0.192***
	(0.074)	(0.075)	(0.063)	(0.066)	(0.062)	(0.063)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778	35778
Materiaalinen deprivaaatio						
(ref. 1–3.4)						
4.1–6.9	0.078**	0.078**	0.060*	0.030	0.029	0.036
	(0.030)	(0.029)	(0.030)	(0.033)	(0.032)	(0.031)
7.8–25.9	0.126***	0.116***	0.084*	0.050	0.048	0.059
	(0.037)	(0.035)	(0.035)	(0.037)	(0.036)	(0.035)
Maa-varianssi	0.187***	0.193***	0.198***	0.234***	0.221***	0.216***
	(0.062)	(0.064)	(0.065)	(0.077)	(0.073)	(0.071)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Tyhjien mallien maa-varianssi: 0.320*** (0.103)

Myös S80/S20 -suhde on yhteydessä rikollisuuden pelkoon ja tämä yhteys on heikko tai kohtalainen. Yhteys vahvistuu sitä mukaan kun suhde kasvaa, eli mitä suuremmasta S80/S20 -suhteen maasta on kyse, sitä suurempaa pelko on. Pienimpien (3.4–3.7) ja keskimmäisten (3.8–4.7) S80/S20 -suhteen maiden yhteys rikollisuuden pelkoon on kuitenkin heikko, eikä se ole tilastollisesti merkitsevää. Yhteys pysyy heikkona kun ikä ja

sukupuoli vakioidaan, eikä se muutu tilastollisesti merkitseväksi. Koulutustason ja koetun tulojen riittävyyden vakioinnin myötä yhteys pysyy edelleen heikkona, mutta muuttuu kuitenkin tilastollisesti merkitseväksi ($p < 0.05$).

Luottamuksen, TV:n katselun sekä uhrikokemuksen vakiointi ei vaikuta merkittävästi yhteyden vahvuuteen, vaan se on edelleen heikko. Luottamuksen, TV:n katselun ja uhrikokemuksen vakioinnin myötä pienimpien ja keskimmäisten S80/S20 -suhteen maiden sekä rikollisuuden pelon välisen yhteyden tilastollinen merkitsevyys myös katoaa jälleen. Yksilötason tekijöillä ei siis ole merkittävää vaikutusta yhteyden vahvuuteen. Koulutustason sekä koetun tulojen riittävyyden vakioinnin myötä esiin nousut tilastollinen merkitsevyys siis myös katoaa kun luottamus vakioidaan. Tässä voi olla kyse joko siitä, että koulutustaso ja koettu tulojen riittävyys tukahduttavat S80/S20 -suhdetta tai siitä, että luottamus osittain selittää pienimpien ja keskimmäisten S80/S20 -suhteen maiden sekä pelon välistä yhteyttä.

Suurimpien S80/S20 -suhteen (4.9–6.6) maiden kohdalla yhteys rikollisuuden pelkoon on puolestaan kohtalainen ja tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.01$). Sosioekonomisten tekijöiden vakiointi heikentää yhteyttä hieman, mutta se pysyy kuitenkin edelleen kohtalaisena ja tilastollisesti merkitsevä. Ikä, sukupuoli, koulutustaso ja koettu tulojen riittävyys eivät siis selitä suurimpien S80/S20 -suhteen maiden ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä. Luottamuksen, TV:n katselun ja aikaisemman uhrikokemuksen vakiointi heikentää yhteyttä entisestään, vaikka se pysyykin edelleen kohtalaisena. Yhteyden tilastollinen merkitsevyys sen sijaan pienenee ($p < 0.05$). Tämä viittaa siihen, että luottamus, TV:n katselun ja uhrikokemus selittävät osaltaan suurimpien S80/S20 -suhteen maiden ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä.

Gini-kertoimien ja S80/S20 -suhteiden tavoin myös materiaalisesta deprivatiosta kautta tarkasteltuna taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä rikollisuuden pelkoon. Tämä yhteys on heikko tai kohtalainen. Se on myös sitä vahvempi, mitä suurempaa materiaalista deprivatiota on. Pienimpien (1–3.4) ja keskimmäisten (4.1–6.9) materiaalisesta deprivatiosta maiden yhteys pelkoon on heikko, mutta se on kuitenkin tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.01$). Iän ja sukupuolen vakiointi ei vaikuta tähän yhteyteen. Koulutustason ja koetun tulojen riittävyyden vakiointi sen sijaan heikentää

yhteyttä hieman ja samalla sen tilastollinen merkitsevyys pienenee ($p < 0.05$). Sosioekonomisista tekijöistä koulutustaso ja koettu tulojen riittävyys selittävät siis osaltaan pienimpien ja keskimmäisten materiaalsen deprivaaion maiden sekä pelon välistä yhteyttä. Luottamuksen, TV:n katselun ja uhrikokemuksen vakiointi heikentää yhteyttä entisestään ja samalla yhteyden tilastollinen merkitsevyys katoaa. Tämä viittaa siihen, että myös nämä tekijät selittävät osaltaan materiaalsen deprivaaion ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä.

Suurimpien materiaalsen deprivaaion (7.8–25.9) maiden yhteys pelkoon on kohtalainen ja tilastollisesti merkitsevä ($p < 0.001$). Ikä ja sukupuoli eivät selitä tätä yhteyttä, sillä niiden vakioinnilla ei ole merkittävää vaikutusta. Koulutustason ja koetun tulojen riittävyyden vakiointi sen sijaan heikentää yhteyttä ja sen tilastollista merkitsevyyttä ($p < 0.05$). Luottamuksen, TV:n katselun ja uhrikokemuksen vakiointi heikentää yhteyttä entisestään ja sen tilastollinen merkitsevyys katoaa. Koulutustaso, koettu tulojen riittävyys, luottamus, TV:n katselu sekä aikaisempi uhrikokemus selittävät siis suurimman materiaalsen deprivaaion ja pelon välistä yhteyttä.

Liitetaulukosta 3 puolestaan nähdään, että suhteellinen tuloköyhyysvaje on myös yhteydessä rikollisuuden pelkoon. Tämä yhteys on kuitenkin erittäin heikko, eikä se ole missään vaiheessa tilastollisesti merkitsevä. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen kautta tarkasteltuna taloudellinen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välinen yhteys ei myöskään ole sitä voimakkaampi, mitä suuremmasta tuloköyhyysvajeesta on kyse. Heikointa yhteys on keskimmäisten suhteellisen tuloköyhyysvajeen maiden (20.1–21.8) ja pelon välillä. Gini-kertoimen, S80/S20 -suhteen ja materiaalsen deprivaaion tavoin myös tuloköyhyysvajeen kautta tarkasteltu taloudellinen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välinen yhteys on kuitenkin voimakkainta suurimman eriarvoisuuden (22.9–31.25) maissa.

Yksilötason tekijöiden vakioinnilla ei ole merkittävää vaikutusta pienimpien (14.45–19.6) ja keskimmäisten (20.1–21.8) tuloköyhyysvajeen maiden ja pelon väliseen yhteyteen. Koulutustason, koetun tulojen riittävyyden ja uhrikokemuksen vakiointi vahvistaa yhteyttä hieman. Iän, sukupuolen, luottamuksen ja TV:n katselun vakiointi puolestaan hieman heikentää yhteyttä. Suurimpien tuloköyhyysvajeen (22.9–31.25)

maiden kohdalla yksilötason tekijöiden vakiointi heikentää yhteyttä pelkoon. Sosioekonomisten tekijöiden vakioinnilla ei ole merkittävää vaikutusta, mutta luottamuksen, TV:n katselun sekä aikaisemman uhrikokemuksen vakiointi vaikuttaa yhteyteen jonkin verran ja näin osaltaan myös selittää sitä.

Edellä havaittiin, että Gini-kertoimien, S80/S20 -suhteiden, materiaalsen deprivaaation ja suhteellisen tuloköyhyydvajeen kautta tarkasteltuna taloudellinen eriarvoisuus on yhteydessä rikollisuuden pelkoon ja yhteys on voimakkainta suurimman eriarvoisuuden maissa. Gini-kertoimien, S80/S20 -suhteiden sekä materiaalsen deprivaaation kautta tarkasteltu eriarvoisuus on myös sitä vahvemmin yhteydessä pelkoon, mitä suurempaa eriarvoisuus on. Suhteellisen tuloköyhyydvajeen kautta tarkastellun eriarvoisuuden ja pelon välinen yhteys sen sijaan ei vahvistu eriarvoisuuden kasvaessa, vaan yhteys on heikointa keskimmäisten tuloköyhyydvajeen maiden kohdalla. Yksilötason tekijöistä erityisesti luottamus, TV:n katselu ja aikaisempi uhrikokemus selittävät taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välistä yhteyttä. Materiaalsen deprivaaation kautta tarkastellun eriarvoisuuden ja pelon välistä yhteyttä selittävät lisäksi koulutustaso sekä koettu tulojen riittävyys. Yksilötason tekijät toimivat selkeästi välittävinä tekijöinä suhteessa eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1. Tulokset ja pohdintaa

Pohdin tässä tutkimuksessa rikollisuuden pelkoa, joka tarkoittaa rikoksen uhriksi joutumisen pelkoa. Tutkimuksen alussa kävi selväksi, että rikollisuuden pelko on vahvasti yhteydessä tunteisiin, joiden kautta henkilö tunnistaa häntä uhkaavat tilanteet sekä paikat ja tilat, jossa nämä tilanteet saattavat tapahtua. Niiden kautta henkilö pystyy myös välttämään joutumista tilanteisiin, joissa hän saattaisi joutua rikoksen uhriksi. Rikoksen uhriksi joutumisen pelolla on siis selkeästi oma hyödyllisyytensä. Liiallinen pelko voi kuitenkin pahimmillaan johtaa sosiaalisen elämän vaikeutumiseen ja yhteiskunnasta syrjäytymiseen. Pelolla on myös fyysisiä ulottuvuuksia, sillä liiallinen rikollisuuden pelko voi myös aiheuttaa hengitys- ja sydänongelmia sekä koetun terveydentilan huonontumista muun muassa ahdistuksen ja masennuksen kautta. Niiden ihmisten kohdalla, joiden pelko on voimakkaampaa, sillä on siis merkittävä vaikutus heidän elämäänsä. Aikaisempien Eurooppaa tarkastelevien pelon tutkimuksien havaitsema rikollisuuden pelon taso ei kuitenkaan ole kovin korkea (Vieno, Roccato & Russo 2013; Visser, Scholte & Scheepers 2013; EU 2012; Semyonov, Gorodzeisky & Glikman 2012; Hummelsheim ym. 2011; Jackson & Stafford 2009; Stafford, Chandola & Marmot 2007; Wittebrood 2002). Niiden henkilöiden, jotka ilmoittavat pelkäävänsä rikoksen uhriksi joutumista, määrä on siis merkittävästi pienempi kuin niiden, jotka eivät pelkää. Tässä tutkimuksessa käyttämäni aineisto tuki näitä havaintoja.

Eriarvoisuus on vahvasti arvolatautunut käsite, jonka puitteissa se nähdään eettisesti vääränä. Tarkastelemani eriarvoisuuden alakäsite taloudellinen eriarvoisuus tarkoittaa taloudellisten resurssien epätasaista jakautumista, jonka voidaan ajatella vaikuttavan myös henkilöiden toimintamahdollisuuksien epätasaiseen jakautumiseen. Näin se on myös yhteydessä hyvinvointiin sekä sosiaalisiin ongelmiin (esim. Rözer & Volker 2016; Schröder 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Olivera 2015; Van Deurzen, van Ingen & van Oorschot 2015; Vauclair ym. 2015). Aikaisemmissa Eurooppalaiseen kontekstiin sijoittuvissa maatason tutkimuksissa (esim. Olivera 2015; Allmendinger & von den Driesch 2014; Layte & Whelan 2014; Layte 2012; Petrie, Allanson & Gerdtham

2011; Lorgelly & Lindley 2008) Gini-kertoimien avulla mitattu taloudellisen eriarvoisuuden taso Euroopassa (0.25–0.35) asettuu siis odotettuihin arvoihin (0.3–0.5) tai niiden alapuolelle. Oman aineistoni maiden Gini-kertoimilla mitattu taloudellinen eriarvoisuus (23.1–34.8 %) asettui suunnilleen samaan tasoon.

Tutkimuskohteeni oli taloudellisen eriarvoisuuden kytkös rikollisuuden pelkoon Euroopassa. Eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välistä kytköstä on aikaisemmissa tutkimuksissa käsitelty erittäin vähän. Tämän tutkimuksen taustoitusta varten löytämäni tutkimukset lisäksi keskittyvät pääosin absoluuttisten ja suhteellisten tulojen sekä pelon välisen kytköksen tarkasteluun (Chongatera 2013; Canadian Centre for Policy Alternatives 2006; Nilsson & Estrada 2003; Pantazis 2000; Pantazis & Gordon 1994). Nimenomaan maatason taloudellista eriarvoisuutta on rikollisuuden pelkoon liittyvän tutkimuksen yhteydessä tarkasteltu erittäin vähän. Tämän tutkimuksen taustoitusta varten löysin vain kaksi tällaista tutkimusta (Vieno, Roccato & Russo 2013; Wilkinson & Pickett 2009). Maatason eriarvoisuuden ja pelon välisen yhteyden tutkimuksen vähyys toimi kuitenkin myös erinomaisena motivaationa tälle tutkimukselle. Monien aikaisempien tutkimuksien havaitsema taloudellisen eriarvoisuuden sekä rikollisuuden pelon merkittävä vaikutus hyvinvointiin ja sosiaalisiin ongelmiin tekee niiden välisen kytköksen tutkimuksesta myös entistä tärkeämpää.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli, *miten taloudellinen eriarvoisuus on kytköksissä rikollisuuden pelkoon Euroopassa?* Aikaisempien eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin tutkimuksien (esim. Rözer & Volker 2016; Schröder 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Olivera 2015; Van Deurzen, van Ingen & van Oorschot 2015; Vauclair ym. 2015) sekä erityisesti löytämäni eriarvoisuuden ja pelon tutkimuksien (Vieno, Roccato & Russo 2013; Wilkinson & Pickett 2009) tulosten perusteella muodostamani hypoteesi tähän kysymykseen liittyen oli, että taloudellisen eriarvoisuuden ollessa suurempaa myös rikollisuuden pelko on suurempaa. Tuloksien mukaan yleisesti ottaen maatason taloudellisen eriarvoisuus on yhteydessä rikoksen uhriksi joutumisen pelkoon Euroopassa. Yhteyden vahvuus on heikko tai kohtalainen. Yhteyden vahvuus on kuitenkin myös voimakkainta suurimman eriarvoisuuden tason kohdalla. Tämä tulos tukee ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni liittyvää hypoteesia. Tulos on myös

samoilla linjoilla edellä mainituissa aikaisemmissa tutkimuksissa saatujen tulosten kanssa.

Toinen tutkimuskysymyksenäni oli, *miten erilaiset taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorit ovat kytköksissä rikollisuuden pelkoon?* Ensimmäinen hypoteesini tähän liittyen oli, että mitä suurempi indikaattorien kuvaama eriarvoisuus on, sitä suurempi on rikollisuuden pelon taso. Tarkastelemiani eriarvoisuuden indikaattoreita oli neljä ja ne olivat Gini-kerroin, S80/S20 -suhde, materiaallinen deprivatio sekä suhteellinen tuloköyhyysvaje. Ginin kohdalla hypoteesini muodostui edellä mainitsemieni taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon välisen kytköksen sekä monien aikaisempien eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen tutkimuksien kautta. Kolmen muun käyttämäni indikaattorin kohdalla perustin hypoteesini aikaisempiin köyhyyden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen tutkimuksiin (Cheung & Lucas 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Osborne, Sibley & Sengupta 2015; Boodoo, Gomez & Gunderson 2014; Harling ym. 2014; Budria 2013; Chang 2013; Distanti 2013; Feng ym. 2012; Gravelle & Sutton 2009; Ball & Chernova 2008; Pantazis 2000). Toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä toinen hypoteesi oli, että indikaattorien sekä pelon välisten yhteyksien vahvuudet ovat samankaltaiset. Myös tämä hypoteesi perustui edellä mainittuihin aikaisempiin tutkimuksiin.

Gini-kertoimen yhteys rikollisuuden pelkoon on tuloksien mukaan heikko tai kohtalainen, mutta se on kuitenkin sitä vahvempi, mitä suuremmista tuloeroista on kyse. Gini-kertoimen kohdalla toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä ensimmäinen hypoteesi saa siis tukea. Tulos on myös yhteneväinen edellä mainittujen aikaisempien tutkimuksien tuloksien kanssa. S80/S20 -suhteen yhteys rikollisuuden pelkoon on heikko sen pienempien arvojen kohdalla, mutta kohtalainen sen suurimpien arvojen kohdalla. Yhteys kyseisen indikaattorin ja pelon välillä on siis sitä vahvempi, mitä suuremmista indikaattorin arvoista on kyse. Toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä ensimmäinen hypoteesi saa siis tukea myös S80/S20 -suhteen kohdalla.

Materiaalisen deprivatian yhteys rikollisuuden pelkoon on samankaltainen kuin S80/S20 -suhteen. Yhteys pienemmän materiaalisen deprivatian ja pelon välillä on heikko. Suuremman materiaalisen deprivatian ja pelon välinen yhteys on puolestaan

kohtalainen. Myös yhteys materiaalisesta deprivaaation ja pelon välillä on siis sitä vahvempi, mitä suuremmasta materiaalisesta deprivaaatiosta on kyse. Toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä hypoteesi saa siis jälleen tukea. Suhteellinen tuloköyhyysvaje eroaa tässä tutkimuksessa muista edellä mainituista eriarvoisuuden mittareista, sillä tuloksien mukaan sen yhteys pelkoon on erittäin heikko, eikä tämä yhteys ole missään vaiheessa tilastollisesti merkitsevä. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen yhteys pelkoon on kuitenkin vahvinta sen korkeimpien lukujen kohdalla, joten toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä hypoteesi saa tältä osin vahvistuksen myös tuloköyhyysvajeen kohdalla.

Toiseen tutkimuskysymykseeni liittyvä toinen hypoteesi saa osittain tukea tutkimuksen tuloksista. Aikaisemman tutkimuksen valossa oli mielestäni sopivaa muodostaa hypoteesi, jonka mukaan käyttämieni indikaattorien sekä pelon välisten yhteyksien vahvuudet ovat samankaltaiset. Gini-kertoimen, S80/S20 -suhteen sekä materiaalisesta deprivaaation kohdalla hypoteesi saa tukea. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen yhteys rikollisuuden pelkoon on kuitenkin täysin erilainen. Tuloköyhyysvajeen ja pelon välinen yhteys on erittäin heikko, joten sen kohdalla hypoteesi ei saa tukea.

Kolmas tutkimuskysymykseni oli, *miten tarkastelemani yksilötason tekijät vaikuttavat taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien sekä rikollisuuden pelon väliseen kytkökseen?* Hypoteesini tähän liittyen oli, että yksilötason tekijöillä on voimakas vaikutus käyttämieni taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorien ja pelon väliseen yhteyteen. Tämä hypoteesi on seurausta siitä, että pelko on vahvasti yksilötason kokemus ja aikaisemmat tutkimukset (Grinshteyn ym. 2016; Vidourek, King & Merianos 2016; Callanan & Rosenberger 2015; Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Kempainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Chongatera 2013; Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013) löytävät yhteyden kaikkien edellä mainittujen tekijöiden ja rikollisuuden pelon väliltä. Tarkastelemani yksilötason tekijät olivat ikä, sukupuoli, koulutustaso, koettu tulojen riittävyys, luottamus lakiin, luottamus ihmisiin, luottamus poliisiin, median vaikutusta kuvaava TV:n katselu sekä aikaisemmat uhrikokemukset. Ne rajautuivat tähän tutkimukseen aikaisemman kirjallisuuden sekä aineiston tarjoamien mahdollisuuksien perusteella.

Yksilötason tekijöillä on tuloksien mukaan voimakas vaikutus eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen. Gini-kertoimen ja pelon väliseen yhteyteen vaikuttavat erityisesti luottamus, median käyttö sekä aikaisemmat uhrikokemukset. Kun nämä tekijät vakioidaan, yhteys Gini-kertoimen ja pelon välillä heikkenee merkittävästi. Sosioekonomisten tekijöillä ei sen sijaan ole tässä merkittävää vaikutusta. S80/S20 -suhteen ja pelon välinen yhteys reagoi yksilötason tekijöihin samoin tavoin kun Gini-kertoimen ja pelon yhteys. Sosioekonomisilla tekijöillä ei ole merkittävää vaikutusta siihen, mutta sen sijaan luottamus, median käyttö sekä aikaisemmat uhrikokemukset vaikuttavat siihen voimakkaasti. S80/S20 -suhteen ja pelon välinen yhteys heikkenee tai katoaa kokonaan kun luottamus, median käyttö ja uhrikokemus vakioidaan. Gini-kertoimen ja S80/S20 -suhteen kohdalla kolmanteen tutkimuskysymykseeni liittyvä hypoteesi saa siis luottamuksen, median käytön ja uhrikokemuksen kautta tukea.

Materiaalisen deprivaaation ja pelon välisen yhteyteen puolestaan vaikuttavat merkittävästi sosioekonomisista tekijöistä koulutustaso ja koettu tulojen riittävyys, luottamus, median käyttö sekä aikaisemmat uhrikokemukset. Kun nämä tekijät vakioidaan, materiaalisen deprivaaation ja pelon välinen yhteys heikkenee tai katoaa kokonaan. Iällä ja sukupuoli ei sen sijaan ole merkittävää vaikutusta materiaalisen deprivaaation ja rikollisuuden pelon väliseen yhteyteen. Hypoteesi yksilötason tekijöiden voimakkaasta vaikutuksesta eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen saa siis tukea kaikkien paitsi iän ja sukupuolen kohdalla. Viimeisen taloudellisen eriarvoisuuden indikaattorin, eli suhteellisen tuloköyhyysvajeen kohdalla sosioekonomisilla tekijöillä ei ole vaikutusta. Luottamuksen, median käytön sekä aikaisemman uhrikokemuksen vakiointi sen sijaan heikentää tuloköyhyysvajeen ja pelon välistä yhteyttä. Millään tässä tarkastelluista yksilötason tekijöistä ei kuitenkaan ole voimakasta vaikutusta suhteellisen tuloköyhyysvajeen ja pelon väliseen yhteyteen, joka itsessään on myös erittäin heikko. Hypoteesi yksilötason tekijöiden voimakkaasta vaikutuksesta ei siis saa tukea tuloköyhyysvajeen kohdalla.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tulokset eivät tuottaneet yllätyksiä. Heikko tai kohtalainen yhteys maatason taloudellisen eriarvoisuuden sekä rikollisuuden pelon välillä käy järkeen kun tarkastellaan makrotason ilmiön yhteyttä mikrotason ilmiöön. Koska eriarvoisuuden ja pelon väliltä löytyi yhteys, tämän tutkimuksen tulokset

kuitenkin vahvistavat tältä osin aikaisempien taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon kytköksen tutkimuksien (Vieno, Roccato & Russo 2013; Wilkinson & Pickett 2009) sekä myös monien muiden aikaisempien eriarvoisuuden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen tutkimuksien (esim. Rözer & Volker 2016; Schröder 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Odgers 2015; Olivera 2015; Van Deurzen, van Ingen & van Oorschot 2015; Vauclair ym. 2015) tulokset.

Toisen tutkimuskysymyksen kohdalla tuloeroja kuvaavan Gini-kertoimen ja pelon väliseen kytkökseen liittyvät odotukseni muodostuivat myös edellä mainittujen aikaisempien tutkimuksien perusteella. Oman tutkimukseni tulokset eivät sen kohdalla tuottaneet yllätyksiä, sillä niiden mukaan tuloerot ovat yhteydessä pelkoon ja mitä suurempaa eriarvoisuus on, sitä suurempaa on myös rikollisuuden pelon taso. Nämä tulokset ovat yhteneväiset aikaisempien tutkimuksien tuloksien kanssa. Kolmen muun käyttämäni indikaattorin kohdalla odotuksien muodostaminen oli hieman hankalampaa, sillä en löytänyt yhtään aikaisempaa tutkimusta, joissa olisi tarkasteltu näitä indikaattoreita ja niiden kytköstä hyvinvointiin ja varsinkaan rikollisuuden pelkoon. Odotukseni perustuivat niiden kohdalla aikaisempiin köyhyyden ja hyvinvoinnin välisen kytköksen tutkimuksiin (Cheung & Lucas 2016; Gunnarsdottir ym. 2015; Osborne, Sibley & Sengupta 2015; Boodoo, Gomez & Gunderson 2014; Harling ym. 2014; Budria 2013; Chang 2013; Distante 2013; Feng ym. 2012; Gravelle & Sutton 2009; Ball & Chernova 2008; Pantazis 2000), joiden mukaan köyhyys on vahvasti yhteydessä hyvinvointiin.

Vaikka näissä tutkimuksissa tarkastellaan tulojen sijaan varallisuutta sekä suhteellista köyhyyttä, oli niiden tuloksien pohjalta kuitenkin mielestäni sopivaa muodostaa hypoteesit liittyen S80/S20 -suhteeseen, materiaaliseen deprivatioon sekä suhteelliseen tuloköyhyysvajeeseen. Nämä indikaattorit kuitenkin mittaavat rikkaiden ja köyhien välistä suhteellista eroa sekä materiaalista hyvinvointia rajoittavaa äärimmäistä köyhyyttä. Ne kaikki siis osaltaan antavat jonkinlaisen käsityksen myös köyhyyden osuudesta yhteiskunnassa. Tarkoitukseni oli erityisesti testata näiden indikaattorien käyttöä rikollisuuden pelon tarkastelun yhteydessä ja pyrkiä samalla tarkastelemaan taloudellista eriarvoisuutta laajemmasta näkökulmasta. Tässä kohdassa itselleni tuli yllätyksenä suhteellisen tuloköyhyysvajeen äärimmäisen heikko

yhteys rikollisuuden pelkoon. Suhteellinen tuloköyhyysvaje eroaa selkeästi muista indikaattoreista suhteessaan pelkoon, sillä muiden kohdalla yhteys on heikko tai kohtalainen. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen tason merkitys rikollisuuden pelolle on siis erittäin vähäinen. Kaikkien indikaattorien kohdalla tulokset kuitenkin antavat tukea sille, että mitä suurempaa taloudellinen eriarvoisuus on, sitä voimakkaampaa on myös rikollisuuden pelko.

Kolmanteen tutkimuskysymykseen liittyen, tutkimukseni tuloksien yhteydessä tuli esiin yllätys. Sosioekonomisten tekijöiden vähäinen vaikutus eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen on tässä kohdassa yllättävää, sillä monet aikaisemmat rikollisuuden pelon tutkimukset (esim. Grinshteyn ym. 2016; Badiora, Popoola & Fadoyin 2014; Kemppainen, Lönnqvist & Tuominen 2014; Chongatera 2013; Vieno, Roccato & Russo 2013; Jorgensen, Ellis & Ruddell 2013) ovat tunnistaneet ne merkittäviksi tekijöiksi. Sosioekonomisilla tekijöillä on omissa tuloksissani kuitenkin merkitystä vain materiaalisen deprivaaation kautta mitatun taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen. Tällöin merkitystä on lisäksi vain koulutustasolla ja koetulla tulojen riittävyydellä. Tämän johdosta onkin hyvä pohtia, miten paljon sosioekonomiset tekijät lopulta vaikuttavat rikollisuuden pelkoon? Selkeästi niiden vaikutus on vähäisempi kuin esimerkiksi muiden tässä tutkimuksessa tarkasteltujen yksilötason tekijöiden vaikutus. Onko myös mahdollista, että maatason taloudellisen eriarvoisuuden tarkastelu vähentää sosioekonomisten tekijöiden vaikutusta?

Yksilötason tekijöistä erityisesti luottamus, median vaikutus sekä aikaisempi uhrikokemus puolestaan ovat tärkeitä välillisiä tekijöitä taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välisessä yhteydessä. Havainnot luottamuksen roolista saavat tukea aikaisemmasta kirjallisuudesta (luku 3.1.). Luottamus voidaan nähdä tässä yhteydessä erityisesti sosiaalisen etäisyyden ilmentymänä. Median vaikutus on puolestaan yhteydessä luottamukseen (luku 3.2.), sillä medialähteitä kohtaan osoitettu luottamus on tärkeä osa rikollisuutta käsittelevän sekä väkivaltaisen mediasisällön seuraamista ja uskomista. Aikaisemman uhrikokemuksen kohdalla voidaan ajatella olevan kyse riskien välttelystä. Tällöin henkilö kokee riskin joutua rikoksen uhriksi kasvaneen, mikä puolestaan johtaa rikollisuuden pelon lisääntymiseen.

Tutkimukseni tavoitteena oli ensinnäkin täyttää taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon välisen kytköksen tutkimuksessa olevaa aukkoa. Toiseksi, tavoitteeni oli tarkastella taloudellista eriarvoisuutta useampien indikaattorien kautta, jotta taloudellisen eriarvoisuuden luonne tulisi paremmin esiin. Kolmas tavoitteeni oli pohtia aikaisemmissa tutkimuksissa havaittujen, rikollisuuden pelkoon vaikuttavien yksilötason tekijöiden vaikutusta eriarvoisuuden ja pelon väliseen yhteyteen. Mielestäni saavutin kaikki edellä mainitsemani tavoitteet. Erityisen tärkeänä pidän ensimmäisen ja toisen tavoitteeni täyttymistä, sillä molempien myötä pääsin tarkastelemaan vähemmän tutkittua näkökulmaa ja näin antamaan oman kontribuutiosi niihin liittyvään tutkimukseen.

6.2. Tutkimuksen puutteet ja jatkotutkimusaiheet

Yksi tämän tutkimuksen aikana heränneistä kysymyksistä liittyy rikollisuuden pelon mittariin. Käyttämäni aineisto rajoitti merkittävästi mahdollisuuksiani valita pelkoa kuvaava mittari ja ainoa sen tarjoama käyttökelpoinen mittari oli *”Turvallisuuden tunne kävellessä yksin pimeällä paikallisella alueella”* (*Feeling of safety of walking alone in a local area after dark*). Tätä päädyin käyttämään myös tässä tutkimuksessa. Sinällään tämä mittari ei ole huono vaihtoehto pelon tarkasteluun, sillä se kuitenkin sisältää kysymyksen rikoksen uhriksi joutumisen pelosta, vaikkakin hieman abstraktimmalla tasolla. Samaa tai samantyylistä mittaria on myös käytetty monissa aikaisemmissa tutkimuksissa, joten myös tämän takia sen käyttö tässä tutkimuksessa oli mielestäni perusteltua.

Koska kyseinen mittari mittaa rikollisuuden pelkoa abstraktilla tasolla, ei sen avulla pystytä kuitenkaan erittelemään, minkälaisen rikoksen uhriksi joutumista vastaaja pelkää. Rikollisuuden pelon käsitteen yhteydessä nähtiin, että vastaajan pelko voi liittyä tietynlaisiin rikoksiin, kun taas toisenlaiset rikokset eivät välttämättä herätä hänessä pelkoa (Grinshteyn ym. 2016; Vidourek, King & Merianos 2016; Callanan 2012; Fox, Nobles & Piquero; Tulloch 2000). Käyttämäni mittarin ongelma on myös se, että se olettaa rikoksen tapahtuvan tietyssä paikassa ja tietyssä ajankohtana. Se lisäksi

olettaa, että vastaaja on yksin. Tähän eivät siis sisälly esimerkiksi asuntomurrot tai päiväsaikaan väenpaljouden keskellä tapahtuvat varkaudet ja näpistykset.

Joissain tutkimuksissa (Grinshteyn ym. 2016; Callanan & Rosenberger 2015; Chongateran 2013; Kohm ym. 2012; Jackson & Stafford 2009; Dowler 2003; Smolej & Kivivuori 2006) on vaihtoehtoisesti tarkasteltu johonkin tiettyyn rikokseen liittyvää pelkoa, mutta usein näissä tutkimuksissa pelon tarkastelu jää vielä suppeammaksi, sillä ne mittaavat vain yhtä tai muutamaa rikostyyppiä kohtaan osoitettua pelkoa. Tämän johdosta käyttämäni mittarin käyttö on mielestäni kuitenkin perusteltua sen puutteista huolimatta. Jatkotutkimusaiheita ajatellen rikollisuuden pelon tarkastelu useampien rikostyyppien aiheuttaman pelon kautta antaisi siitä silti huomattavasti laajemman ja luotettavamman kuvan.

Toinen kysymys liittyy vakioituihin yksilötason tekijöihin. Tutkimuksen tuloksien yhteydessä nähtiin, ettei sosioekonomista asemaa kuvaavien tekijöiden vaikutus eriarvoisuuden ja pelon kytkökseen ollut kovin suuri. Iällä ja sukupuolella ei ollut merkittävää vaikutusta yhdenkään eriarvoisuuden indikaattorin kohdalla. Koulutustasolla ja koetulla tulojen riittävydellä oli merkittävämpi vaikutus ainoastaan materiaalsen deprivaaation kohdalla. Näistä havainnoista herää kysymys, kannattaako yksilötason sosioekonomista asemaa kuvaavia tekijöitä vakioida kun tarkastellaan maatason taloudellista eriarvoisuutta?

Yksilötason tekijöihin liittyen heräsi kysymys myös käyttämäni aikaisempaa uhriksi joutumisen kokemusta kuvaavan muuttujan luotettavuudesta. Tässä muuttujassa on ESS:n toimesta yhdistetty asuntomurtoihin sekä pahoinpitelyihin liittyvät aikaisemmat kokemukset. Tutkimuksen yhteydessä kävi kuitenkin myös ilmi, että pahoinpitelyjen uhriksi joutuneet eivät keskimäärin pelkää uhriksi joutumista sen enempää kuin ne joita ei koskaan ole pahoinpidelty. Ryöstön uhriksi joutuminen vaikuttaa sen sijaan merkittävästi myös rikollisuuden pelkoon. Olisi mielenkiintoista tietää, minkälainen on asuntomurtojen vaikutus pelkoon. Mikäli se on samankaltainen kuin ryöstön uhriksi joutumisen vaikutus, niin silloin käyttämäni aikaisempaa uhrikokemusta kuvaavan muuttujan luotettavuus vaikuttaa kyseenalaiselta. Tällöin siinä olisi yhdistetty kaksi täysin vastakkaisen reaktion aiheuttavaa rikostyyppiä. Tämä puolestaan herättäisi

kysymyksen siitä, olisiko tämän muuttujan vaikutus taloudellisen eriarvoisuuden ja rikollisuuden pelon väliseen kytkökseen erilainen, mikäli siinä olisi eroteltu molemmat rikostyytit omiksi muuttujikseen? Yksilötason tekijöihin liittyvä tutkimus olisi siis myös mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe.

Kolmas tutkimukseni aikana esiin noussut kysymys liittyy maatason taloudellisen eriarvoisuuden ja yksilötason pelon välisen kytköksen tarkasteluun. Tässä kohdassa herää kysymys, onko järkevää tarkastella maatason eriarvoisuuden yhteyttä yksilötasolla muodostuvaan rikollisuuden pelkoon? Tarkastelin itse pelkoa Euroopassa yleisemmällä tasolla, joten myös maatason eriarvoisuuden käyttö tässä yhteydessä on mielestäni perusteltua. Kuitenkin mikäli haluttaisiin pohtia pelkoa maiden sisällä, olisi paikallisen tason, kuten esimerkiksi kuntatason, taloudellisen eriarvoisuuden tarkastelu luotettavampaa. Tämä siksi että, kuten tämänkin tutkimuksen yhteydessä nähtiin, eriarvoisuus voi vaihdella maiden sisällä alueittain hyvin paljon.

Tähän liittyen mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe voisi esimerkiksi olla kuntatason eriarvoisuuden kytkös rikollisuuden pelkoon Suomessa. Toinen mahdollinen jatkotutkimusaihe liittyy ajalliseen tutkimukseen. Tässä tutkimuksessa pohdin taloudellisen eriarvoisuuden ja pelon kytköstä. Olisi kuitenkin mielenkiintoista tarkastella, miten taloudellisessa eriarvoisuudessa tapahtuvat muutokset ovat kytköksissä rikollisuuden pelkoon. Kasvaako rikollisuuden pelon taso kun taloudellinen eriarvoisuus lisääntyy? Tämä aihe olisi ajankohtainen Suomessa, sillä Eurostatin (2016) vuosien 2006–2015 Gini-tietojen perusteella tuloerot eivät ole pysyneet vuodesta toiseen samalla tasolla, vaan ne ovat ajankohdasta riippuen joko pienentyneet tai kasvaneet. Sekä eriarvoisuuden että rikollisuuden pelon käsitteet ovat sen verran laajoja, että ne tarjoavat monenlaisia näkökulmia ja aiheita tutkimuskohteiksi. Tässäkin tutkimuksessa esiin noussut molempien ilmiöiden merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus takaa varmasti niihin liittyvän tutkimuksen tärkeyden myös tulevaisuudessa.

KIRJALLISUUS

- Aaltonen, Mikko. 2013. *Socioeconomic Differences in Crime and Victimization. A Register-Based Study*. Helsinki: Hakapaino OY.
- Abanes, Menandro S. Peer L. H. Scheepers & Carl Sterkens. 2014. "Ethno-religious Groups, Identification, Trust and Social Distance in the Ethno-religiously Stratified Philippines." *Research in Social Stratification and Mobility* 37:9, 61–75.
- Adams, Richard E. & Richard T. Serpe. 2000. "Social Integration, Fear of Crime, and Life Satisfaction." *Sociological Perspectives* 43:4, 605–629.
- Akhtar, Salman. 2013. *Fear. A Dark Shadow Across Our Life Span*. London: Karnac Books
- Allmendinger, Jutta & Ellen von den Driesch. 2014. *Social Inequalities in Europe: Facing the Challenge*. <https://www.wzb.eu/sites/default/files/u6/p14-005.pdf> (Luettu 11.11.2015.)
- Andrews, Dan & Andrew Leigh. 2008. *More Inequality, Less Social Mobility*. <https://www.cbe.anu.edu.au/researchpapers/cepr/DP566.pdf> (Luettu 16.01.2017.)
- Aseltine JR., Robert H., Susan Gore & Jennifer Gordon. 2000. "Life Stress, Anger and Anxiety, and Delinquency. An Empirical Test of General Strain Theory." *Journal of Health and Social Behavior* 41:3, 256–275.
- Atkins, Stephen, Sohail Husain & Angele Storey. 1991. *The Influence of Street Lighting on Crime and Fear of Crime*. Crime Prevention Unit Paper, London: Home Office.
- Badiora, Adewumi I., Kehinde O. Popoola & Olaoluwa P. Fadoyin. 2014. "Gender Differences in Risk Perception and Precautionary Behaviour among Residents of Nigerian Yoruba Traditional City." *International Journal of Criminal Justice Sciences* 9:1, 143–153.
- Ball, Richard & Kateryna Chernova. 2008. "Absolute Income, Relative Income, and Happiness." *Social Indicators Research* 88:3, 497–529.
- Baron, Stephen W. 2006. "Street Youth, Strain Theory, and Crime." *Journal of Criminal Justice* 34:2, 209–223.
- Binzel, Christine, Dietmar Fehr. 2013. "Social Distance and Trust. Experimental Evidence from a Slum in Cairo." *Journal of Development Economics* 103:7, 99–106.
- Boodoo, Umar M. A., Rafael Gomez & Morley Gunderson. 2014. "Relative income, absolute income and the life satisfaction of older adults: do retirees differ from the non-retired?" *Industrial Relations Journal* 45:4, 281–299.
- Borghans, Lex, James J. Heckman, Bart H. H. Golsteyn, Huub Meijers. 2009. "Gender Differences in Risk Aversion and Ambiguity Aversion." *Journal of the European Economic Association* 7:2-3, 649–658.
- Bourke, Joanna. 2005. *Fear. A Cultural History*. Emeryville: Shoemaker & Hoard.

- Budria, Santiago. 2013. "Are Relative-Income Effects Constant Across the Well-Being Distribution?" *Journal of Happiness Studies* 14:4, 1379–1408.
- Callanan, Valerie & Jared S. Rosenberger. 2015. "Media, Gender and Fear of Crime." *Criminal Justice Review* 40:3, 322–339.
- Canadian Centre for Policy Alternatives. 2006. *Growing gap, Growing Concerns: Canadian Attitudes toward Income Inequality*.
<https://www.policyalternatives.ca/publications/reports/growing-gap-growing-concerns>
 (Luettu 10.03.2016.)
- Chambliss, William J. 2004. "The Politics of Crime Statistics." Teoksessa *The Blackwell Companion to Criminology*, toim. Colin Sumner. Malden: Blackwell Publishing, 452–470.
- Chang, Wen-Chun. 2013. "Climbing up the Social Ladders: Identity, relative Income, and Subjective Well-being." *Social Indicators Research* 113:1, 513–535.
- Cheung, Felix & Richard E. Lucas. 2016. "Income Inequality Is Associated With Stronger Social Comparison Effects: The Effect of Relative Income on Life Satisfaction." *Journal of Personality and Social Psychology* 110:2, 332–341.
- Chongatera, Godfred. 2013. "Hate-Crime Victimization and Fear of Hate Crime among Racially Visible People in Canada. The Role of Income as a Mediating Factor." *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 11:1, 44–64.
- Collette, Tessa, Sarah Pakzad, Said Bergeheul. 2016. "Adolescent Criminal Acts Committed and Substance Use with a Voluntary Sample Recruited from Post-Secondary Institutions." *Journal of Alcohol & Drug Education* 59:2, 64–91.
- Colvin, Mark. 2000. *Crime and Coercion. An Integrated Theory of Chronic Criminality*. New York: St. Martin's Press
- Covington, Jeanette & Ralph B. Taylor. 1991. "Fear of Crime in Urban Residential Neighbourhoods: Implications of between- and within-Neighborhood Sources for Current Models." *The Sociological Quarterly* 32:2, 231–49.
- Damm, Anna Piil & Christian Dustmann. 2014. "Does Growing Up in a High Crime Neighborhood Affect Youth Criminal Behavior?" *American Economic Review* 104:6, 1806–1832.
- Darby, Derrick & Argun Saatcioglu. 2015. "Race, inequality of opportunity, and school choice." *Theory and Research in Education* 13:1, 56–86.
- Distante, Roberta. 2013. "Subjective Well-Being, Income and Relative Concerns in the UK." *Social Indicators Research* 113:1, 81–105.
- Dowler, Kenneth. 2003. "Media Consumption and Public Attitudes toward Crime and Justice. The Relationship between Fear of Crime, Punitive Attitudes, and Perceived Police Effectiveness." *Journal of Criminal Justice and Popular Culture* 10:2, 109–126.

- Eckel, Catherine C. & Philip J. Grossman. 2008. *Men, Women and Risk Aversion. Experimental Evidence*.
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.121.1951&rep=rep1&type=pdf>
 (Luettu 16.01.2017.)
- Elgar, Frank J. & Nicole Aitken. 2010. "Income inequality, trust and homicide in 33 countries."
European Journal of Public Health 21:2, 241–246.
- Eitle, David & John Taylor. 2008. "Are Hispanics the New Threat? Minority Group Threat and Fear of Crime in Miami-Dade County." *Social Science Research* 37:4, 1102–1115.
- Etang, Alvin, David Fielding & Stephen Knowles. 2011. "Does Trust Extend Beyond the Village? Experimental Trust and Social Distance in Cameroon." *Experimental Economics* 14:1, 15–35.
- European Union. 2012. *Gender-Based Violence, Stalking and Fear of Crime*. EU-projekt 2009–2011. Bochum: Ruhr-Universität.
- Eurostat. 2016. *Gini coefficient*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Gini_coefficient (Luettu 01.11.2016.)
- Eurostat. 2016. *Income quintile share ratio*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Income_quintile_share_ratio (Luettu 01.11.2016.)
- Eurostat. 2016. *Material deprivation*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Material_deprivation_rate (Luettu 01.11.2016.)
- Eurostat. 2016. *Relative median at-risk-of-poverty gap*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Relative_median_at-risk-of-poverty_gap (Luettu 1.11.2016.)
- Eurostat. 2016. *Equivalised disposable income*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Equivalised_disposable_income (Luettu 01.11.2016.)
- Eurostat. 2013. *Trends in Crime and Criminal Justice, 2010 – Issue number 18/2013*.
<http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistics-in-focus/-/KS-SF-13-018> (Luettu 10.10.2016.)
- Eurostat. 2012. *Crime and Criminal Justice, 2006–2009 – Issue number 6/2012*.
<http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistics-in-focus/-/KS-SF-12-006> (Luettu 10.10.2016.)
- Eurostat. 2010. *Crime and Criminal Justice – Issue number 58/2010*.
<http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-statistics-in-focus/-/KS-SF-10-058> (Luettu 10.10.2016.)
- Elonheimo, Henrik. 2010. *Nuorisrikollisuuden esiintyvyys taustatekijät ja sovittelu*. Turku: Turun Yliopisto.

- Feng, Zhixin, Wenfei Winnie Wang, Kelvyn Jones & Yaqing Li. 2012. "An exploratory multilevel analysis of income, income inequality and self-rated health of the elderly in China." *Social Science & Medicine* 75:12, 2481–2492.
- Fitzgerald, Robin. 2008. *Fear of Crime and the Neighbourhood Context in Canadian Cities*. Crime and Justice Research Paper Series, Ottawa: Statistic Canada.
- Fox, Kathleen A., Matt R. Nobles & Alex R. Piquero. 2009. "Gender, Crime Victimization and Fear of Crime." *Security Journal* 22:1, 24–39.
- Franklin, Travis W., Cortney A. Franklin & Noelle E. Fearn. 2008. "A Multilevel Analysis of the Vulnerability, Disorder, and Social Integration Models of Fear of Crime." *Social Justice Research* 21:2, 204–227
- Gandelman, Nestor & Rafael Porzecanski. 2013. "Happiness Inequality: How Much is Reasonable?" *Social Indicators Research* 110:1, 257–269.
- Gilchrist, Elizabeth, Jon Bannister, Jason Ditton & Stephen Farrall. 1998. "Women and the 'fear of crime'. Challenging the accepted stereotype." *British Journal of Criminology* 38:2, 283–298.
- Grabosky, Peter. 1995. *Fear of Crime and Fear Reduction Strategies*. Canberra: Australian Institute of Criminology.
- Gravelle, Hugh & Matt Sutton. 2009. "Income, Relative Income, and Self-Reported Health in Britain 1979–2000." *Health Economics* 18:2, 125–145.
- Grinshteyn, Erin G., David P. Eisenman, William P. Cunningham, & Ronald Andersen & Susan L. Ettner. 2016. "Individual- and Neighborhood-level Determinants of Fear of Violent Crime among Adolescents." *Family and Community Health* 39:2, 103–112.
- Gunnarsdottir, Hrafnhildur, Gunnel Hensing, Lene Povlsen & Max Petzold. 2015. "Relative deprivation in the Nordic countries – child mental health problems in relation to parental financial stress." *European Journal of Public Health* 26:2, 277–282.
- Harling, Guy, S. V. Subramanian, Till Bärnighausen & Ichiro Kawachi. 2014. "Income inequality and sexually transmitted in the United States: Who bears the burden?" *Social Science & Medicine* 102:1, 174–182.
- Henson, Billy, Bradford W. Reyns & Bonnie S. Fisher. 2013. "Fear of Crime Online? Examining the Effect of Risk, Previous Victimization, and Exposure on Fear of Online Interpersonal Victimization." *Journal of Contemporary Criminal Justice* 29:4, 475–497.
- Hill, Cindy. 2005. "Measuring Transnational Crime." Teoksessa *Handbook of Transnational Crime and Justice*, toim. Philip Reichel, London: Sage Publications Ltd, 47–64.
- Hong Fincher, Leta. 2014. *Asian Arguments. Leftover Women. The Resurgence Gender Inequality in China*. London: Zed Books.

- Horvat, Pia & Geoffrey Evans. 2011. "Age, Inequality, and Reactions to Marketization in Post-Communist Central and Eastern Europe." *European Sociological Review* 27:6, 708–727.
- Hummelsheim, Dina, Helmut Hirtenlehner, Jonathan Jackson & Dietrich Oberwittler. 2011. "Social Insecurities and Fear of Crime. A Cross-National Study on the Impact of Welfare State Policies on Crime-Related Anxieties." *European Sociological Review* 27:3, 327–345.
- Jackson, Jonathan & Mai Stafford. 2009. "Public Health and Fear of Crime: A Prospective Cohort Study." *British Journal of Criminology* 49:6, 832–847.
- Jorgensen, Lisa J., Gary D. Ellis & Edward Ruddell. 2013. "Fear Perceptions in Public Parks. Interactions of Environmental Concealment, the Presence of People Recreating, and Gender." *Environment and Behavior* 45:7, 803–820.
- Jenkins, Stephen P. & Philippe Van Kerm. 2009. "The Measurement of Economic Inequality." Teoksessa *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, toim. Wiemer Salverda, Brian Nolan & Timothy M. Smeeding, New York: Oxford University Press, 40–67.
- Kempainen, Teemu, Henrik Lönnqvist & Martti Tuominen. 2014. "Turvattomuus ei jakaudu tasan: Mitkä asuinalueen piirteet selittävät helsinkiläisten kokemaa turvattomuutta?" *Yhteiskuntapolitiikka* 79:1, 5–20.
- Kivivuori, Janne. 2008. *Rikollisuuden syyt*. Helsinki: Nemo.
- Kohm, Steven A., Courtney A. Waid-Lindberg, Michael Weinrath, Tara Shelley O'Connor, Rhonda R. Dobbs. 2012. "The Impact of media on Fear of Crime among University Students: A Cross National Comparison." *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice* 54:1, 67–100.
- Korander, Timo. 2000. "Turvallisuus rikollisuuden ja sen pelon vastakohtana." Teoksessa *Inhimillinen turvallisuus*, toim. Pauli Niemelä & Anja-Riikka Lahikainen, Tampere: Vastapaino, 177–216.
- Lammers, Joris, Adam D. Galinsky, Ernestine H. Gordijn & Sabine Otten. 2012. "Power Increases Social Distance." *Social Psychological and Personality Science* 3:3, 282–290.
- Lancee, Bram, Herman G. Van de Werfhorst. 2012. "Income Inequality and Participation. A Comparison of 24 European Countries." *Social Science Research* 41:5, 1166–1178.
- Lauritsen, Janet L. & Maribeth L. Rezey. 2013. *Measuring the Prevalence of Crime with the National Crime Victimization Survey*. Bureau of Justice Statistics: U.S. Department of Justice.
- Layte, Richard & Christopher T. Whelan. 2014. "Who Feels Inferior? A Test of the Status Anxiety Hypothesis of Social Inequalities in Health." *European Sociological Review* 30:4, 525–535.
- Layte Richard. 2012. "The Association between Income Inequality and Mental Health: Testing Status Anxiety, Social Capital, and Neo-Materialist Explanations." *European Sociological Review* 28:4, 498–511.

- Lee, Murray. 2011. *Inventing Fear of Crime: Criminology and the Politics of Anxiety*. New York: Routledge.
- Leigh, Andrew, Christopher Jencks & Timothy M. Smeeding. 2009. "Health and Economic Inequality." Teoksessa *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, toim. Wiemer Salverda, Brian Nolan & Timothy M. Smeeding, Oxford: Oxford University Press, 384–405.
- Lorgelly, Paula K. & Joanne Lindley. 2008. "What is the relationship between income inequality and health? Evidence from the BHPS." *Health Economics* 17:2, 249–265.
- Malat, Jennifer. 2001. "Social Distance and Patients' rating of Healthcare Providers." *Journal of Health and Social Behavior* 42:12, 360–372.
- Melde, Chris, Mark T. Berg, Finn-Aage Esbensen. 2016. "Fear, Social Interaction, and Violence Mitigation." *Justice Quarterly* 33:3, 481–509.
- Mulvey, Anne. 2002. "Gender, Economic Context, Perceptions of Safety, and Quality of Life. A Case Study of Lowell, Massachusetts (U.S.A.), 1982–96." *American Journal of Community Psychology* 30:5, 655–679.
- Munshi, Kaivan & Mark Rosenzweig. 2009. *Why is Mobility in India so Low? Social Insurance, Inequality, and Growth*. http://www-leland.stanford.edu/group/SITE/archive/SITE_2009/segment_2/2009_s2_papers/rosenzweig.pdf (Luettu 16.01.2017.)
- Nadanovsky, Paolo & Joana Cunha-Cruz. 2009. "The relative contribution of income inequality and imprisonment to the variation in homicide rates among Developed (OECD), South and Central American countries." *Social Science & Medicine* 69:1, 1343–1350.
- Nilsson, Anders & Felipe Estrada. 2003. "Victimization, Inequality and Welfare during an Economic Recession." *British Journal of Criminology* 43:4, 655–672.
- Ogders, Candice L. 2015. "Income Inequality and the Developing Child: Is It All Relative?" *American Psychologist* 70:8, 722–731.
- Ogders, Candice L., Sachiko Donley, Avshalom Caspi, Christopher J. Bates & Terrie E. Moffitt. 2015. "Living alongside more affluent neighbors predicts greater involvement in antisocial behavior among low-income boys." *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 56:10, 1055–1064.
- Olivera, Javier. 2015. "Changes in Inequality and Generalized trust in Europe." *Social Indicators Research* 124:1, 21–41.
- Oh, Joong-Hwang & Sangmoon Kim. 2009. "Aging, Neighborhood Attachment, and Fear of Crime." *Journal of Community Psychology* 37:1, 21–40.
- Osborne, Danny, Chris G. Sibley & Nikhil Kumar Sengupta. 2015. "Income and neighbourhood-level inequality predict self-esteem and ethnic identity centrality through individual- and group-based relative deprivation: A multilevel path analysis." *European Journal of Social Psychology* 45:3, 368–377.

- Pantazis, Christina. 2000. "Fear of Crime. Vulnerability and Poverty." *British Journal of Criminology* 40:3, 414–436.
- Pantazis, Christina & David Gordon. 1994. *Do the 'poor' experience more crime and greater fear of crime than the 'rich'?* <http://www.radstats.org.uk/no063/pantazisgordon.pdf> (Luettu 23.03.2016)
- Parrillo, Vincent N. & Christopher Donoghue. 2005. "Updating the Bogardus Social Distance Studies. A New National Survey." *The Social Science Journal* 42:2005, 257–271.
- Paskov, Marii, Caroline Dewilde. 2012. "Income Inequality and Solidarity in Europe." *Research in Social Stratification and Mobility* 30:4, 415–432.
- Petrie, Dennis, Paul Allanson & Ulf G. Gerdtham. 2011. "Accounting for the dead in the longitudinal analysis of income-related health inequalities." *Journal of Health Economics* 30: 5, 1113–1123.
- Piketty, Thomas & Emmanuel Saez. 2014. "Inequality in the Long Run." *Science* 344:6186, 838–843.
- Polizzi, David. 2011. "Agnew's General Strain Theory Reconsidered. A Phenomenological Perspective." *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 55:7, 1051–1071.
- Pridemore, William Alex. 2011. "Poverty Matters: A Reassessment of the Inequality–Homicide Relationship in Cross-National Studies." *British Journal of Criminology* 51:5, 739–772.
- Rabin, Matthew & Richard H. Thaler. 2001. "Anomalies. Risk Aversion." *The Journal of Economic Perspectives* 15:1, 219–232.
- Randa, Ryan & Pamela Wilcox. 2012. "Avoidance at School. Further Specifying the Influence of Disorder, Victimization, and Fear." *Youth Violence and Juvenile Justice* 10:2, 190–204.
- Roemer, John E. 2009. "Equality: Its Justification, Nature, and Domain." Teoksessa *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, toim. Wiemer Salverda, Brian Nolan & Timothy M. Smeeding, Oxford: Oxford University Press, 23–39.
- Ross, Stephen A. 2004. "Compensation, Incentives, and the Duality of Risk Aversion and Riskiness." *The Journal of Finance* 59:1, 207–225.
- Rueda, David & Daniel Stegmueller. 2016. "The Externalities of Inequality. Fear of Crime and Preferences for Redistribution in Western Europe." *American Journal of Political Science* 60:2, 1–18.
- Rözer, Jesper Jelle & Beate Volker. 2016. "Does income inequality have lasting effects on health and trust?" *Social Science & Medicine* 149:1, 37–45.
- Salverda, Wiemer, Brian Nolan & Timothy N. Smeeding. 2009. "Introduction." Teoksessa *The Oxford Handbook of Economic Inequality*, toim. Wiemer Salverda, Brian Nolan & Timothy M. Smeeding, New York: Oxford University Press, 3–22.

- Sandefur, Rebecca L. 2008. "Access to Civil Justice and Race, Class and Gender Inequality." *Annual Review of Sociology*, 34:1, 339–359.
- Saunders, Peter. 2010. *Beware False Prophets. Equality, the Good Society and The Spirit Level*. London: Policy Exchange.
- Schröder, Martin. 2016. "How Income Inequality Influences Life Satisfaction: Hybrid Effects Evidence from the German SOEP." *European Sociological Review* 32:2, 307–320.
- Semyonov, Moshe, Anastasia Gorodzeisky & Anya Glikman. 2012. "Neighborhood Ethnic Composition and Resident Perceptions of Safety in European Countries." *Social Problems* 59:1, 117–135.
- Sen, Amartya. 1997. *On Economic Inequality*. Oxford: Clarendon Press.
- Sen, Amartya. 1992. *Inequality Reexamined*. Oxford: Clarendon Press.
- Simic, Milos (2012): *A Critical Reading of The Spirit Level: Why Equality Is Better For Everyone*, R. Wilkinson and K. Pickett. *What Is the Scientific Content of the Book?*
http://www.environnement.ens.fr/IMG/file/stages/A%20critical%20reading%20of%20The%20Spirit%20Level_Milos%20Simic-2.pdf (Luettu 05.11.2015.)
- Smolej, Mirka. 2011. *News Media, Crime and Fear of Violence*. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 257. Helsinki: Hakapaino OY.
- Smolej, Mirka & Janne Kivivuori. 2006. "The Relation between Crime News and Fear of Violence." *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 7:2, 211–227.
- Snell, Cleve. 2001. *Neighborhood Structure, Crime and Fear of Crime. Testing Bursik and Gasmick's Neighborhood Control Theory*. New York: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Sorokin, Pitirim. 1998. *Social Mobility*. New York: Routledge.
- Stafford, Maj, Tarani Chandola & Michael Marmot. 2007. "Association between Fear of Crime and Mental Health and Physical Functioning." *American Journal of Public Health* 97:11, 2076–2081.
- Svendsen, Lars. 2008. *A Philosophy of Fear*. London: Rektion Books.
- Therborn, Göran. 2013. *The Killing Fields of Inequality*. Cambridge: Polity Press.
- Thomson, Nicholas D., Graham J. Towl, Luna C. M. Centifanti. 2016. "The Habitual Female Offender Inside. How Psychopathic Traits Predict Chronic Prison Violence." *Law & Human Behavior* 40:3, 257–269.
- Tulloch, Marian. 2000. "The Meaning of Age Differences in the Fear of Crime." *British Journal of Criminology* 40:3, 451–467.
- United Nations. 2016. *World Crime Trends and Emerging Issues and Responses in the Field of Crime Prevention and Criminal Justice*. Economic and Social Council, Commission on Crime

- Prevention and Criminal Justice. http://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/statistics/crime/ccpj/V1601819_EN_2016.pdf (Luettu 02.01.2017)
- United Nations. 2005. *Human Development Report 2005. International cooperation at a crossroads. Aid, trade and security in an unequal world*. New York: United Nations Development Programme.
http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/266/hdr05_complete.pdf (Luettu 25.11.2016.)
- Van Deurzen, Ioana, Erik van Ingen & Wim J. H. van Oorschot. 2015. "Income Inequality and Depression: The Role of Social Comparisons and Coping Resources." *European Sociological Review* 31:4, 477–489.
- Vauclair, Christin-Melanie, Sibila Marques, Maria L. Lima, Dominic Abrams, Hannah Swift & Christopher Bratt. 2015. "Perceived Age Discrimination as a Mediator of the Association between Income Inequality and Older People's Self-Rated Health in the European Region." *Journals of gerontology: Social Sciences* 70:6, 901–912.
- Vieno, Alessio, Michele Roccato & Silvia Russo. 2013. "Is Fear of Crime Mainly Social and Economic Insecurity in Disguise? A Multilevel Multinational Analysis." *Journal of Community & Applied Social Psychology* 23:6, 519–535.
- Vidourek, Rebecca A., Keith A. King & Ashley L. Merianos. 2016. "School Bullying and student trauma. Fear and avoidance associated with victimization." *Journal of Prevention & Intervention in the Community* 44:2, 121–129.
- Visser, Mark & Marijn Scholte & Peer Scheepers. 2013. "Fear of Crime and Feelings of Unsafety in European Countries. Macro and Micro Explanations in Cross-National Perspectives." *The Sociological Quarterly* 54:2, 278–301.
- Walby, Sylvia & Jonathan Allen. 2004. *Domestic violence, sexual assault and stalking: findings from the British Crime Survey: Home Office research study 276*. London: Home Office.
- Walklate, Sandra. 2007. *Imaging the victim of crime*. Berkshire: Open University Press.
- Warr, Mark. 2000. "Fear of Crime in the United States. Avenues for Research and Policy." *Criminal Justice* 4:1, 451–489.
- Wilkinson, Richard & Kate Pickett. 2009. *The Spirit Level: Why greater equality makes societies stronger*. New York: Bloomsbury Press.
- Wittebrood, Karin. 2002. "Fear of Crime and Victimization in Western Industrialized Countries: A Multilevel Analysis." Teoksessa *Crime Victimization in Comparative Perspective: Results from the International Crime Victims Survey, 1989–2000*. toim. Paul Nieuwebeerta, The Hague: Boom Juridische uitgevers, 285–300.
- Wolbring, Tobias, Marc Keuschnigg & Eva Negele. 2013. "Needs, Comparison, and Adaptation: The Importance of relative Income for Life Satisfaction." *European Sociological Review* 29:1, 86–104.

LIITTEET

Liitetaulukko 1. Ristiintaulukoinnit rikollisuuden pelon prosenttiosuuksista sosioekonomisten yksilötason tekijöiden mukaan, suluissa absoluuttiset luvut.

Yksilötason tekijät	Rikollisuuden pelko		
	Ei pelkää	Pelkää	Yhteensä
Ikä			
15–24-vuotiaat	81 % (3 445)	19 % (833)	100 % (4 278)
25–34-vuotiaat	82 % (4 192)	18 % (910)	100 % (5 102)
35–44-vuotiaat	84 % (5 022)	16 % (930)	100 % (5 952)
45–54-vuotiaat	84 % (5 403)	16 % (1 057)	100 % (6 460)
55–64-vuotiaat	80 % (5 127)	20 % (1 268)	100 % (6 395)
Yli 64-vuotiaat	73 % (6 591)	27 % (2 385)	100 % (8 976)
Yhteensä	80 % (29 780)	20 % (7 383)	100 % (37 163)
Sukupuoli			
Mies	89 % (15 669)	11 % (1 908)	100 % (17 577)
Nainen	72 % (14 151)	28 % (5 491)	100 % (19 642)
Yhteensä	80 % (29 820)	20 % (7 399)	100 % (37 219)
Koulutustaso			
Matala	78 % (18 273)	22 % (5 223)	100 % (23 496)
Korkea	84 % (11 387)	16 % (2 123)	100 % (13 519)
Yhteensä	80 % (29 660)	20 % (7 355)	100 % (37 015)
Koettu tulojen riittävyys			
Riittävät hyvin	87 % (10 504)	13 % (1 567)	100 % (12 071)
Riittävät jotenkuten	81 % (13 823)	19 % (3 305)	100 % (17 128)
Eivät riitä	68 % (5 266)	32 % (2 451)	100 % (7 717)
Yhteensä	80 % (29 593)	20 % (7 323)	100 % (36 916)

Liitetaulukko 2. Ristiintaulukoinnit rikollisuuden pelon prosenttiosuuksista muiden yksilötason tekijöiden mukaan, suluissa absoluuttiset luvut.

Yksilötason tekijät	Rikollisuuden pelko		
	Ei pelkää	Pelkää	Yhteensä
Luottamus ihmisiin			
Korkea	88 % (11 311)	12 % (1 603)	100 % (12 914)
Keskitaso	79 % (12 190)	21 % (3 315)	100 % (15 505)
Matala	72 % (6 299)	28 % (2 469)	100 % (8 768)
Yhteensä	80 % (29 800)	20 % (7 387)	100 % (37 187)
Luottamus lakiin			
Korkea	86 % (12 255)	14 % (1 928)	100 % (14 183)
Keskitaso	78 % (10 212)	22 % (2 917)	100 % (13 129)
Matala	74 % (6 891)	26 % (2 389)	100 % (9 280)
Yhteensä	80 % (29 358)	20 % (7 234)	100 % (36 592)
Luottamus poliisiin			
Korkea	84 % (17 132)	16 % (3 372)	100 % (20 504)
Keskitaso	77 % (9 020)	23 % (2 656)	100 % (11 676)
Matala	73 % (3 514)	27 % (1 328)	100 % (4 842)
Yhteensä	80 % (29 666)	20 % (7 356)	100 % (37 022)
TV:n katselu			
Ei yhtään	85 % (1 421)	15 % (242)	100 % (1663)
Korkeintaan tunti	85 % (6 487)	15 % (1 129)	100 % (7 616)
Korkeintaan kaksi tuntia	82 % (9 485)	18 % (2 064)	100 % (11 549)
Korkeintaan kolme tuntia	78 % (7 395)	22 % (2 041)	100 % (9 436)
Yli kolme tuntia	72 % (5 004)	28 % (1 908)	100 % (6 912)
Yhteensä	80 % (29 792)	20 % (7 384)	100 % (37 176)
Uhrikokemus			
Ei	82 % (25 046)	18 % (5 599)	100 % (30 645)
Kyllä	73 % (4 742)	27 % (1 776)	100 % (7 375)
Yhteensä	80 % (29 788)	20 % (7 375)	100 % (37 163)

Liitetaulukko 3. Logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit sekä maa-varianssit suhteellisen tuloköyhyysvajeen yhteydestä rikollisuuden pelkoon.

		+	+	+	+	+
		Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Suhteellinen tuloköyhyys- vaje (ref. 14.45– 19.6)						
20.1–21.8	-0.027 (0.038)	-0.029 (0.037)	-0.026 (0.034)	-0.030 (0.033)	-0.026 (0.033)	-0.021 (0.033)
22.9–31.25	0.030 (0.054)	0.025 (0.051)	0.003 (0.044)	-0.021 (0.041)	-0.018 (0.040)	-0.013 (0.040)
Maa-varianssi	0.299*** (0.965)	0.302*** (0.098)	0.259*** (0.084)	0.247*** (0.081)	0.235*** (0.077)	0.244*** (0.080)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Tyhjän mallin maa-varianssi: 0.320*** (0.103)

Liitetaulukko 4. Gini-kertoimen ja pelon väliseen yhteyteen vaikuttavien yksilötason tekijöiden logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit.

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Ikä (ref. 15–24-v.)					
25–34-v.	-0.028*** (0.008)	-0.018* (0.008)	-0.026** (0.008)	-0.030*** (0.008)	-0.030*** (0.008)
35–44-v.	-0.052*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.053*** (0.008)	-0.050*** (0.008)
45–54-v.	-0.042*** (0.008)	-0.039*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.046*** (0.008)
55–64-v.	-0.012 (0.008)	-0.010 (0.008)	-0.016* (0.008)	-0.024** (0.008)	-0.020* (0.008)
Yli 64-v.	0.053*** (0.008)	0.048*** (0.008)	0.041*** (0.008)	0.027*** (0.008)	0.037*** (0.008)
Sukupuoli (ref. Mies)					
Nainen	0.155*** (0.011)	0.152*** (0.010)	0.151*** (0.010)	0.151*** (0.010)	0.151*** (0.010)
Koulutustaso (ref. Matala)					
Korkea		-0.044*** (0.005)	-0.031*** (0.005)	-0.028*** (0.005)	-0.031*** (0.005)
Koettu tulojen riittävyys (ref. Tulot riittävät hyvin)					
Tulot riittävät jotenkuten		0.037*** (0.005)	0.028*** (0.005)	0.026*** (0.005)	0.027*** (0.005)
Tulot eivät riitä		0.119*** (0.009)	0.096*** (0.008)	0.092*** (0.008)	0.090*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Kesquivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 4. Jatkuu

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Luottamus ihmisiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.055*** (0.006)	0.054*** (0.006)	0.054*** (0.005)
Matala			0.090*** (0.008)	0.088*** (0.007)	0.085*** (0.007)
Luottamus lakiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)
Matala			0.039*** (0.007)	0.039*** (0.007)	0.038*** (0.007)
Luottamus poliisiin					
(ref. Korkea)					
keskitaso			0.006 (0.005)	0.007 (0.005)	0.006 (0.005)
Matala			0.026*** (0.007)	0.026*** (0.007)	0.023** (0.007)
TV:n katselu					
(ref. Ei yhtään)					
Korkeintaan tunti				0.008 (0.010)	0.012 (0.010)
Korkeintaan kaksi tuntia				0.019 (0.010)	0.025* (0.010)
Korkeintaan 3 tuntia				0.030** (0.010)	0.036*** (0.010)
Yli kolme tuntia				0.049*** (0.011)	0.053*** (0.011)
Uhr kokemus					
(ref. Ei)					
Kyllä					0.106*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskiarvot suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 5. S80/S20 -suhteen ja pelon väliseen yhteyteen vaikuttavien yksilötason tekijöiden logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit.

	+	+	+	+	+
	Ikä	Koulutus- taso	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
	Sukupuoli	Koettu tulojen riittävyys			
Ikä					
(ref. 15–24-v.)					
25–34-v.	-0.028*** (0.008)	-0.018* (0.008)	-0.026** (0.008)	-0.030*** (0.008)	-0.030*** (0.008)
35–44-v.	-0.053*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.053*** (0.008)	-0.050*** (0.008)
45–54-v.	-0.042*** (0.008)	-0.039*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.046*** (0.008)
55–64-v.	-0.012 (0.008)	-0.010 (0.008)	-0.016* (0.008)	-0.024** (0.008)	-0.020* (0.008)
Yli 64-v.	0.054*** (0.008)	0.048*** (0.008)	0.041*** (0.008)	0.027*** (0.008)	0.037*** (0.008)
Sukupuoli					
(ref. Mies)					
Nainen	0.157*** (0.011)	0.153*** (0.010)	0.152*** (0.010)	0.151*** (0.009)	0.152*** (0.009)
Koulutustaso					
(ref. Matala)					
Korkea		-0.044*** (0.005)	-0.032*** (0.005)	-0.028*** (0.005)	-0.031*** (0.005)
Koettu tulojen riittävyys					
(ref. Riittävät hyvin)					
Riittävät Jotenkuten		0.037*** (0.005)	0.028*** (0.005)	0.026*** (0.005)	0.027*** (0.005)
Eivät riitä		0.120*** (0.009)	0.096*** (0.008)	0.093*** (0.008)	0.090*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 5. Jatkuu

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Luottamus ihmisiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.055*** (0.006)	0.055*** (0.006)	0.054*** (0.005)
Matala			0.090*** (0.008)	0.089*** (0.007)	0.085*** (0.007)
Luottamus lakiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)
Matala			0.039*** (0.007)	0.039*** (0.007)	0.038*** (0.007)
Luottamus poliisiin					
(ref. Korkea)					
keskitaso			0.006 (0.005)	0.007 (0.005)	0.006 (0.005)
Matala			0.026*** (0.007)	0.026*** (0.007)	0.023** (0.007)
TV:n katselu					
(ref. Ei ollenkaan)					
Korkeintaan tunti				0.008 (0.010)	0.012 (0.010)
Korkeintaan kaksi tuntia				0.019 (0.010)	0.025* (0.010)
Korkeintaan 3 tuntia				0.030** (0.010)	0.036*** (0.010)
Yli kolme tuntia				0.049*** (0.011)	0.053*** (0.011)
Uhrin kokemus					
(ref. Ei)					
Kyllä					0.107*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 6. Materiaalisen deprivaaation ja pelon väliseen yhteyteen vaikuttavien yksilötason tekijöiden logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit.

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Ikä (ref. 15–24-v.)					
25–34-v.	-0.028*** (0.008)	-0.018* (0.008)	-0.026** (0.008)	-0.030*** (0.008)	-0.030*** (0.008)
35–44-v.	-0.052*** (0.008)	-0.045*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.053*** (0.008)	-0.050*** (0.008)
45–54-v.	-0.042*** (0.008)	-0.039*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.046*** (0.008)
55–64-v.	-0.012 (0.008)	-0.010 (0.008)	-0.016* (0.008)	-0.024** (0.008)	-0.020* (0.008)
Yli 64-v.	0.054*** (0.008)	0.048*** (0.008)	0.041*** (0.008)	0.027*** (0.008)	0.037*** (0.008)
Sukupuoli (ref. Mies)					
Nainen	0.157*** (0.011)	0.153*** (0.010)	0.151*** (0.010)	0.151*** (0.010)	0.151*** (0.010)
Koulutustaso (ref. Matala)					
Korkea		-0.044*** (0.005)	-0.031*** (0.005)	-0.028*** (0.005)	-0.031*** (0.005)
Koettu tulojen riittävyys (ref. Riittävät hyvin)					
Riittävät Jotenkuten		0.036*** (0.005)	0.027*** (0.005)	0.026*** (0.005)	0.027*** (0.005)
Eivät riitä		0.119*** (0.009)	0.095*** (0.008)	0.092*** (0.008)	0.089*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 6. Jatkuu

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Luottamus ihmisiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.055*** (0.006)	0.054*** (0.006)	0.054*** (0.005)
Matala			0.090*** (0.008)	0.088*** (0.007)	0.085*** (0.007)
Luottamus lakiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)
Matala			0.039*** (0.007)	0.038*** (0.007)	0.038*** (0.007)
Luottamus poliisiin					
(ref. Korkea)					
keskitaso			0.006 (0.005)	0.007 (0.005)	0.006 (0.005)
Matala			0.026*** (0.007)	0.026*** (0.007)	0.023** (0.007)
TV:n katselu					
(ref. Ei ollenkaan)					
Korkeintaan tunti				0.008 (0.010)	0.012 (0.010)
Korkeintaan kaksi tuntia				0.019 (0.010)	0.025* (0.010)
Korkeintaan 3 tuntia				0.030** (0.010)	0.036*** (0.010)
Yli kolme tuntia				0.049*** (0.011)	0.053*** (0.011)
Uhr kokemus					
(ref. Ei)					
Kyllä					0.106*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskiarvot suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 7. Suhteellisen tuloköyhyysvajeen ja pelon väliseen yhteyteen vaikuttavien yksilötason tekijöiden logistisen monitasomallin keskimääräiset marginaaliefektit.

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Ikä					
(ref. 15–24-v.)					
25–34-v.	-0.028*** (0.008)	-0.018* (0.008)	-0.026** (0.008)	-0.030*** (0.008)	-0.030*** (0.008)
35–44-v.	-0.052*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.052*** (0.008)	-0.050*** (0.008)
45–54-v.	-0.041*** (0.008)	-0.038*** (0.008)	-0.044*** (0.008)	-0.049*** (0.008)	-0.045*** (0.008)
55–64-v.	-0.012 (0.008)	-0.010 (0.008)	-0.016* (0.008)	-0.024** (0.008)	-0.020* (0.008)
Yli 64-v.	0.053*** (0.008)	0.048*** (0.008)	0.041*** (0.008)	0.027*** (0.008)	0.037*** (0.008)
Sukupuoli					
(ref. Mies)					
Nainen	0.154*** (0.011)	0.151*** (0.010)	0.151*** (0.010)	0.150*** (0.010)	0.150*** (0.010)
Koulutustaso					
(ref. Matala)					
Korkea		-0.044*** (0.005)	-0.031*** (0.005)	-0.028*** (0.005)	-0.031*** (0.005)
Koettu tulojen riittävyys (ref. Riittävät hyvin)					
Riittävät Jotenkuten		0.036*** (0.005)	0.027*** (0.005)	0.026*** (0.005)	0.027*** (0.005)
Eivät riitä		0.119*** (0.010)	0.096*** (0.008)	0.092*** (0.008)	0.090*** (0.008)
N	35778	35778	35778	35778	35778

Keskivirheet suluisissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

Liitetaulukko 7. Jatkuu

	+	+	+	+	+
	Ikä Sukupuoli	Koulutus- taso Koettu tulojen riittävyys	Luottamus ihmisiin/ lakiin/ poliisiin	TV:n katselu	Uhri- kokemus
Luottamus ihmisiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.055*** (0.006)	0.054*** (0.006)	0.054*** (0.006)
Matala			0.090*** (0.008)	0.088*** (0.008)	0.085*** (0.008)
Luottamus lakiin					
(ref. Korkea)					
Keskitaso			0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)	0.033*** (0.005)
Matala			0.039*** (0.007)	0.039*** (0.007)	0.038*** (0.007)
Luottamus poliisiin					
(ref. Korkea)					
keskitaso			0.006 (0.005)	0.007 (0.005)	0.006 (0.005)
Matala			0.026*** (0.007)	0.026*** (0.007)	0.023** (0.007)
TV:n katselu					
(ref. Ei ollenkaan)					
Korkeintaan tunti				0.008 (0.010)	0.011 (0.010)
Korkeintaan kaksi tuntia				0.019 (0.010)	0.025* (0.010)
Korkeintaan 3 tuntia				0.030** (0.010)	0.036*** (0.010)
Yli kolme tuntia				0.049*** (0.011)	0.053*** (0.011)
Uhr kokemus					
(ref. Ei)					
Kyllä					0.106*** (0.008)
<i>N</i>	35778	35778	35778	35778	35778

Keskiarvot suluissa

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$